

Ynys Môn

THE ISLE OF Anglesey

YMGYNGHORIAD ARDOLL YMWELWYR

ADRODDIAD TERFYNOL

Tystiolaeth feintiol ac ansoddol gyfunol

Paratowyd ar gyfer Cyngor Sir Ynys Môn

Marchnata Aqua ac Ymgynghoriaeth Rhos

Awst 2026

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg /
This document is available in English

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

www.ynysmon.llyw.cymru
www.anglesey.gov.wales

Ymgynghoriad Ardoll Ymwelwyr – Adroddiad Terfynol

Mae'r adroddiad hwn yn nodi canfyddiadau proses ymgynghori 8 wythnos a gynhaliwyd rhwng y 15fed o Fai 2026 a'r 13eg o Orffennaf 2026.

Mae'n sail i wneud penderfyniadau gwybodus gan y Cyngor Llawn dros fabwysiadu'r Ardoll Ymwelwyr ar Ynys Môn.

Cynnwys a chwmpas yr adroddiad

1. Crynodeb gweithredol	1
2. Methodoleg a chyrhaeddiad yr ymgynghoriad.....	4
3. Proffil yr ymatebion a'r safbwynt cyffredinol	7
4. Canfyddiadau yn ôl carfan ymatebwyr	11
5. Canfyddiadau trigolion.....	14
6. Canfyddiadau busnesau a'r sector llety	19
7. Canfyddiadau ymwelwyr.....	23
8. Ffactorau sy'n dylanwadu ar safbwyntiau.....	28
9. Canlyniadau posibl a blaenoriaethau ailfuddsoddi	34
10. Llywodraethu, ymddiriedaeth a hyder	38
11. Ystyriaethau daearyddol	43
12. Tystiolaeth sesiynau galw heibio cymunedol	47
13. Cyfarfod darparwyr llety.....	52
14. Sylwadau ysgrifenedig rhanddeiliaid.....	57
15. Adolygiad o hyrwyddo a chyfathrebu.....	62
16. Dehongliad integredig: egwyddor, amseru a pharodrwydd.....	68
17. Sensitifrwydd a chyfyngiadau.....	73
18. Casgliadau terfynol.....	75
19. Casgliad cyffredinol y dystiolaeth.....	78

Mae'r adroddiad terfynol hwn yn integreiddio set ddata derfynol yr arolwg, sylwadau ysgrifenedig, tystiolaeth o sesiynau galw heibio cymunedol, y cyfarfod darparwyr llety ac adolygiad o'r gwaith hyrwyddo gan Gyngor Sir Ynys Môn a Chroeso Môn a oedd ar gael i'w chwilio'n gyhoeddus.

1. Crynodeb gweithredol

1.1 Sail dystiolaeth a'r prif ganlyniad

Mae'r arolwg dwyieithog terfynol yn cynnwys 2,098 o gofnodion: 1,991 drwy'r llwybr Saesneg a 107 drwy'r llwybr Cymraeg. Ategir hyn gan chwe sesiwn galw heibio cymunedol, cyfarfod sector a fynychwyd gan 17 o ddarparwyr llety, 13 o safbwyntiau ysgrifenedig gan randdeiliaid a enwyd, dadansoddiad daearyddol ac adolygiad o hyrwyddo a chyfathrebu'r ymgynghoriad. Mae'r gwahanol ffyrddau tystiolaeth yn cyflawni dibenion gwahanol: yr arolwg sy'n darparu'r darlun rhifiadol clir iaf o'r safbwyntiau a gyflwynwyd; mae'r digwyddiadau a'r cyfarfod sector yn ychwanegu dyfnder lleol a gweithredol; ac mae'r cyflwyniadau ysgrifenedig yn ychwanegu safbwyntiau sefydliadol, technegol ac arbenigol.

Ymhlith 2,092 o atebion dilys i'r prif gwestiwn safbwynt, roedd 1,482 (70.8%) yn gwrthwynebu neu'n tueddu i wrthwynebu'r ardoll, roedd 525 (25.1%) yn cefnogi neu'n tueddu i'w chefnogi ac roedd 85 (4.1%) yn niwtral neu'n ansicr. Gwrthwynebiad cryf oedd y categori ymateb unigol mwyaf. Roedd yr ymgynghoriad yn hunanddethol yn hytrach na phôl gynrychioliadol, felly mae'r ffigurau hyn yn disgrifio cydbwysedd y safbwyntiau a gyflwynwyd yn hytrach na refferendwm wedi'i bwysoli yn ôl y boblogaeth.

Prif ganfyddiad	Canlyniad / dehongliad
Trigolion	57.8% yn gwrthwynebu; 38.1% yn cefnogi. Yn fwy rhanedig na busnesau neu ymwelwyr, ond gwrthwynebiad oedd y safbwynt mwyaf o hyd.
Busnesau	83.1% yn gwrthwynebu. Mae hyder casglwyr a pharodrwydd gweithredol yn faterion gweithredu mawr.
Ymwelwyr	84.2% yn gwrthwynebu. Mae'r sensitifrwydd ymddygiadol datganedig yn sylweddol ond ni ddylid ei drin fel rhagolwg.
Llywodraethu	Barnodd 1,890 o ymatebwyr fod llywodraethu clir yn bwysig neu'n bwysig iawn.
Buddsoddi	Toiledau cyhoeddus a glendid oedd y brif flaenoriaeth ailfuddsoddi.
Cyffredinol	Gwrthwynebiad i gyflwyno ar unwaith oedd safbwynt y mwyafrif o fewn yr ymgynghoriad, tra cefnogodd lleiafrif o ymatebwyr a sawl rhanddeiliad egwyddor Ardoll Ymwelwyr, neu eu bod yn ei chefnogi'n amodol.

1.3 Canfyddiadau yn ôl carfan ymatebwyr

Roedd cryfder y gwrthwynebiad yn amrywio'n sylweddol yn ôl perthynas yr ymatebydd ag Ynys Môn. Trigolion oedd y garfan fwyaf ac roeddent wedi'u rhannu'n glir, gyda bron i ddau o bob pump o'r ymatebion dilys gan drigolion yn gefnogol. Mewn cyferbyniad, roedd busnesau ac ymwelwyr yn gwrthwynebu'n llethol. Mae'r gwahaniaeth hwn yn bwysig gan mai busnesau fyddai'n cyflawni llawer o'r gwaith casglu a chyfathrebu â chwsmeriaid, tra mai ymwelwyr fyddai'n talu'r tâl.

Nododd ymatebwyr a oedd yn ymwelwyr hefyd ymatebion ymddygiadol posibl. Dywedodd cyfanswm o 454 y byddai'r ardoll yn effeithio'n sylweddol ar eu penderfyniad i ymweld, dywedodd 475 y byddent yn aros am gyfnod byrrach a dywedodd 508 y gallent aros y tu allan i Ynys Môn. Bwriadau a fynegwyd mewn perthynas â thâl damcaniaethol yn y dyfodol yw'r rhain. Maent yn nodi meysydd o risg ymddygiadol bosibl, ond nid ydynt yn sefydlu faint o ymwelwyr fyddai mewn gwirionedd yn newid eu hymddygiad na'r effaith ganlyniadol ar nifer y nosweithiau neu'r gwariant.

1.4 Canfyddiadau busnesau a'r sector llety

Cododd ymatebwyr busnes ystod o bryderon ynghylch amseriad gweithredu'r ardoll. Ystyriodd ymatebwyr yr ardoll ochr yn ochr â thymoroldeb, y rheol gosod 182 diwrnod, TAW, cyflogau ac Yswiriant Gwladol, costau ynni a gweithredu, elw cul a newidiadau rheoleiddiol ehangach. Felly, barnwyd y cynnig yn gronol yn hytrach nag fel tâl ar ei ben ei hun.

Ychwanegodd y cyfarfod darparwyr llety bryderon gweithredu manwl: cofrestru, cosbau, gorfodi, cofnodion gwesteion, eithriadau, ad-daliadau, babanod a hawliadau anabledd, TAW, comisiwn llwyfannau, taliadau trafodion a newidiadau i systemau archebu. Roedd y cyfranogwyr o'r farn y gallai'r beichiau hyn ddisgyn yn anghymesur ar ficrofusnesau, gweithredwyr hunanarlwyo, darparwyr sy'n dibynnu ar asiantaethau a busnesau sy'n defnyddio sawl llwyfan. Nodwyd hefyd fod llifoedd gwaith wedi'u profi, enghreifftiau wedi'u gweithio, cymorth hygyrch ac eglurder ynghylch cyfrifoldebau yn ystyriaethau gweithredu pwysig.

1.5 Tegwch, fforddiadwyedd a chystadleurwydd

Roedd pryderon ynghylch tegwch yn cynnwys y gwahaniaeth rhwng ymwelwyr dros nos ac ymwelwyr dydd, costau cronol i deuluoedd a grwpiau, arhosiadau hirach, llety cost is, cartrefi modur ac arosiadau anffurfiol dros nos. Holodd busnesau hefyd a allai tâl a gymhwysir yn lleol effeithio ar gystadleurwydd o'i gymharu ag ardaloedd cyfagos neu gyrchfannau eraill. Nid yw'r adroddiad yn tybio mai'r ardoll yn unig sy'n pennu'r dewis o gyrchfan; mae cyfanswm y pris, ansawdd, argaeledd, teyrngarwch ymwelwyr a pha mor weladwy yw'r gwelliannau hefyd yn bwysig.

1.6 Blaenoriaethau ail-fuddsoddi a manteision posibl

Nid oedd gwrthwynebiad i'r ardoll yn golygu nad oedd ymatebwyr yn gweld angen am reoli gyrchfan. Toiledau cyhoeddus a glendid oedd y prif flaenoriaethau, ac yna trafndiaeth, parcio a mynediad, cymorth i fusnesau lleol, llwybrau a phromenadau, yr amgylchedd naturiol a chyfleusterau cymunedol. Mae'r rhain yn ymyriadau ymarferol a gweladwy a all fod o fudd i drigolion ac ymwelwyr.

1.7 Llywodraethu, ymddiriedaeth ac atebolrwydd lleol

Roedd llywodraethu yn un o'r meysydd cydgyfeirio cryfaf ar draws safbwyntiau a oedd fel arall yn wahanol. Roedd ymatebwyr am weld cynrychiolaeth i ddarparwyr llety, busnesau twristiaeth, trigolion a grwpiau cymunedol, ynghyd â rheolau gwneud penderfyniadau clir, trefniadau ar gyfer gwrthdaro buddiannau, adrodd ariannol a chraffu annibynnol. Roedd diffyg ymddiriedaeth yn canolbwyntio ar a fyddai incwm yn cael ei neilltuo, a allai ddisodli cyllidebau presennol, faint fyddai'n cael ei ddidynnu ar gyfer gweinyddu ac a fyddai lleoedd sy'n wynebu pwysau gan ymwelwyr yn cael cyfran deg yn ôl.

Mater a godwyd	Trefniadau a nodwyd yn y dystiolaeth
Llywodraethu cynrychioliadol	Nododd ymatebwyr a rhanddeiliaid llywodraethu cynrychioliadol, gan gynnwys rôl bosibl Partneriaeth Cyrchfan Môn neu gorff cyfatebol, gydag eglurder ynghylch aelodaeth a chylch gwaith.
Ychwanegedd	Cysylltodd ymatebwyr hyder â neilltuo cyllid, ychwanegedd ac eglurder ynghylch gwariant gwaelodlin.
Tryloywder	Galwodd ymatebwyr am dryloywder ynghylch incwm gros, didyniadau, buddsoddiad net, dyraniad daearyddol a chanlyniadau.
Atebolrwydd lleol	Mae'r dystiolaeth yn cofnodi blaenoriaethau ar draws yr ynys a galw am fudd gweladwy ar sail lle.
Gwerthuso	Nodwyd dangosyddion gwaelodlin a monitro annibynnol fel rhai perthnasol i ddeall effeithiau economaidd, gweithredol, amgylcheddol a daearyddol.

1.8 Tystiolaeth ddaearyddol, digwyddiadau a rhanddeiliaid

Mae Ynys Môn yn gyrchfan ynysig gydlynol, ond mae'r pwysau a'r blaenoriaethau'n amrywio rhwng lleoedd. Nododd gwaith interim ymateb cryf gan drigolion yng ngorllewin a gogledd Ynys Môn a chrynodiadau o fusnesau o amgylch Caergybi / Bae Trearddur, Biwmares / Porthaethwy, Amlwch / Cemaes a Benllech / Moelfre. Adlewyrchodd tystiolaeth y digwyddiadau wahaniaethau lleol: pwysleisiodd Biwmares dailfuddsoddiad lleol ac asedau i ymwelwyr; trafododd Caergybi seilwaith ar gyfer faniau gwersylla a thwristiaeth gynaliadwy; roedd Amlwch yn pryderu y gallai gael ei anwybyddu; ac amlygodd Porthaethwy ddigwyddiadau drwy gydol y flwyddyn.

Dim ond 23 o fynychwyr a gofnodwyd ar draws y chwe sesiwn galw heibio cymunedol, gan gynnwys dim presenoldeb yn Llangefni. Mae eu gwerth yn ansoddol yn hytrach na chynrychioliadol. Denodd y cyfarfod darparwyr llety 17 o ddarparwyr, ond roedd y cyfranogwyr yn dal i gwestiynu a gyrhaeddwyd digon o'r sector ac yn gofyn am ymgysylltu cryfach â pharciau carafanau a rhwydweithiau llety ehangach.

Derbyniwyd tri ar ddeg o safbwyntiau ysgrifenedig gan randdeiliaid a enwyd: naw yn gwrthwynebu, tri yn cefnogi ac un yn gymysg neu'n amodol. Pwysleisiodd cyflwyniadau gwrthwynebus gystadleurwydd, twristiaeth ddomestig sensitif i bris, gweinyddu, TAW, costau llwyfannau, ymwelwyr dros nos o'u cymharu ag ymwelwyr dydd, dadleoli gan faniau gwersylla a hyder yn y ffordd y byddai arian yn cael ei ddyrannu. Canolbwyntiodd tystiolaeth academiaidd ac amgylcheddol gefnogol ar seilwaith, ansawdd amgylcheddol, data gwell, atebolrwydd lleol a gwerthuso. Ar draws y safbwyntiau, daeth llywodraethu, parodrwydd busnes, ychwanegedd a monitro i'r amlwg dro ar ôl tro fel gofynion cyffredin.

1.9 Hyrwyddo, cyfathrebu a chyrhaeddiad

Roedd y gweithgarwch cyfathrebu'n ailadroddus, yn ddwyieithog ac yn aml-sianel. Roedd yn cynnwys tudalen ymgynghori benodol, deunydd lansio, datganiad cynharach nad oedd penderfyniad lleol wedi'i wneud, gweithgarwch cyfryngau cymdeithasol gan y Cyngor a Croeso Môn, rhannu drwy grwpiau cymunedol lleol a chysylltu'n uniongyrchol drwy e-bost â thua 40 o ddarparwyr llety ar gyfer y cyfarfod sector. Y cyfyngiad yw nad yw'r cofnodion sydd ar gael yn darparu archwiliad cyflawn o gyrhaeddiad digidol na throsi. Mae presenoldeb isel mewn digwyddiadau ac adborth y sector yn dangos nad oedd gwelededd o reidrwydd yn arwain at gyfranogiad eang.

1.10 Dehongliad integredig: egwyddor, amseriad a pharodrwydd

Mae'r dystiolaeth yn cofnodi dwy ffrwd wahanol o farn. Roedd mwyafrif yr ymatebwyr yn gwrthwynebu cyflwyno'r ardoll, tra bod rhai ymatebwyr a rhanddeiliaid yn cefnogi neu'n cefnogi'r egwyddor yn amodol ac yn nodi manteision posibl yn gysylltiedig â buddsoddiad ychwanegol, data twristiaeth gwell, rheoli'r amgylchedd, atebolrwydd lleol a gwariant ychwanegol gweladwy.

Mae'r ymgynghoriad hefyd yn cofnodi gwrthwynebiad sylweddol, yn enwedig ymhlith busnesau ac ymwelwyr. Cododd darpar gasglwyr bryderon gweinyddol a threth; disgrifiwyd pwysau busnes fel rhai cronol; mynegodd ymatebwyr hyder cyfyngedig yn y ffordd y gallai'r incwm gael ei ddefnyddio; roedd cyfranogiad mewn digwyddiadau'n gyfyngedig; ac nid oedd trefniadau llywodraethu manwl wedi'u sefydlu adeg yr ymgynghoriad. Mae'r canfyddiadau hyn yn disgrifio cydbwysedd y farn a gyflwynwyd a'r materion gweithredu a godwyd gan gyfranogwyr.

1.11 Sensitifrwydd a chasgliad gweithredol terfynol

Roedd yr arolwg yn hunanddethol; mae'r carfannau'n gorgyffwrdd; mae cyfansymiau dilys yn amrywio yn ôl cwestiwn; bwriad a fynegwyd yw ymddygiad ymwelwyr yn hytrach na chanlyniad a arsylwyd; roedd presenoldeb mewn digwyddiadau'n isel; mae mandad y cyflwyniadau ysgrifenedig yn amrywio; ac mae rhagolygon rhanddeiliaid yn parhau'n dystiolaeth briodoladwy oni chânt eu gwirio'n annibynnol. Nid yw'r cyfyngiadau hyn yn dileu arwyddocâd y canfyddiadau, ond maent yn golygu y dylid defnyddio'r adroddiad fel cofnod o'r safbwyntiau a gyflwynwyd, y rhesymau a'r materion parodrwydd yn hytrach na fel refferendwm cynrychioliadol neu ragolwg manwl gywir.

2. Methodoleg a chyrhaeddiad yr ymgynghoriad

Cynlluniwyd yr ymgynghoriad fel ymarfer casglu tystiolaeth dulliau cymysg, gan gyfuno arolwg dwyieithog ar-lein â sesiynau galw heibio cymunedol, ymgysylltu uniongyrchol â darparwyr llety ac ystyried cyflwyniadau ysgrifenedig gan fusnesau, sefydliadau cynrychioliadol, cyrff cyhoeddus a rhanddeiliaid eraill. Bwriad y dull hwn oedd cofnodi cydbwysedd rhifiadol y farn a'r rhesymu manylach, y profiad ymarferol a'r cyd-destun lleol oedd yn sail i'r safbwyntiau hynny.

Yr arolwg ar-lein oedd y brif sail dystiolaeth feintiol. Roedd yn galluogi ymatebwyr i fynegi eu safbwynt cyffredinol ar y posibilrwydd o gyflwyno Ardoll Ymwelwyr, nodi'r ffactorau a oedd yn dylanwadu ar eu barn a rhoi sylwadau ar effeithiau economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a gweithredol posibl. Roedd hefyd yn galluogi archwilio canfyddiadau ar draws gwahanol garfannau o ymatebwyr, gan gynnwys trigolion, busnesau, darparwyr llety ac ymwelwyr. Lle'r oedd digon o wybodaeth ar gael, ystyriodd y dadansoddiad wahaniaethau yn ôl nodweddion ymatebwyr, math o fusnes, lleoliad daearyddol a'r berthynas â'r economi ymwelwyr.

Roedd yr arolwg ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg ac fe'i hyrwyddwyd fel ymgynghoriad agored yn hytrach na phôl barn gynrychioliadol yn ystadegol. Roedd cyfranogiad yn wirfoddol, a'r ymatebwyr eu hunain oedd yn dewis a oeddent am gymryd rhan. Felly, mae'r ffigurau canlyniadol yn rhoi cofnod clir o gydbwysedd y safbwyntiau a gyflwynwyd drwy'r ymgynghoriad, ond ni ddylid eu dehongli fel amcangyfrif wedi'i bwysoli yn ôl y boblogaeth o'r farn ar draws Ynys Môn gyfan. Mae'n bosibl bod pobl â safbwyntiau arbennig o gryf, boed o blaid neu yn erbyn, yn fwy tebygol o ymateb.

Serch hynny, mae'r canlyniadau meintiol yn elfen bwysig o'r dystiolaeth. Maent yn darparu sail gyson ar gyfer cymharu cydbwysedd cyffredinol y gefnogaeth a'r gwrthwynebiad ac ar gyfer nodi gwahaniaethau rhwng grwpiau. Maent hefyd yn dangos amlygrwydd cymharol materion megis fforddiadwyedd, hyfywedd busnes, gofynion gweinyddol, ymddygiad ymwelwyr, y defnydd o refeniw, llywodraethu ac ailfuddsoddi lleol. Yn gyffredinol, mae canrannau wedi'u seilio ar yr ymatebion dilys i bob cwestiwn, a gall cyfansymiau amrywio oherwydd bod rhai cwestiynau'n ddewisol, wedi'u cyfeirio at grwpiau penodol neu'n caniatáu i ymatebwyr ddewis mwy nag un ateb.

Ategwyd tystiolaeth yr arolwg gan raglen o sesiynau galw heibio cymunedol a gynhaliwyd yn Llangefni, Biwmares, Niwbwrch, Caergybi, Porthaethwy ac Amlwch. Bwriad y sesiynau hyn oedd rhoi cyfle i drigolion, busnesau a rhanddeiliaid lleol drafod y cynnig wyneb yn wyneb, gofyn am eglurhad a chodi materion na fyddent o bosibl yn cael eu cofnodi'n llawn drwy holiadur strwythuredig. Roedd presenoldeb yn amrywio'n sylweddol rhwng lleoliadau, heb unrhyw fynychwyr wedi'u cofnodi yn sesiwn Llangefni a chyfranogiad cryfach ym Miwmares,

Caergybi ac Amlwch.

Cynhyrchodd y sesiynau galw heibio dystiolaeth ddefnyddiol ar sail lle. Trafododd cyfranogwyr y gwahanol ffyrdd y mae twristiaeth yn effeithio ar gymunedau unigol a phwysigrwydd sicrhau bod unrhyw incwm a godir yn cael ei ailfuddsoddi'n weladwy yn y lleoedd sy'n wynebu pwysau gan ymwelwyr. Roedd y materion yn cynnwys cynnal a chadw toiledau cyhoeddus, parcio, traffig, gwersylla dros nos anghyfreithlon neu anffurfiol, cyfleusterau cymunedol, gwasanaethau tymhorol a chynnal seilwaith ymwelwyr. Cododd cyfranogwyr bryder hefyd y gallai ardaloedd llai neu lai amlwg gael eu hanwybyddu pe bai penderfyniadau gwariant yn cael eu gwneud ar lefel yr ynys yn unig.

Datgelodd y sesiynau cymunedol gymysgedd o safbwyntiau cefnogol, gwrthwynebus ac amodol. Yng Nghaergybi, er enghraifft, roedd y drafodaeth yn cynnwys buddsoddiad posibl mewn cyfleusterau ar gyfer faniau gwersylla, twristiaeth gynaliadwy a lliniaru effeithiau pwysau ymwelwyr. Ym Miwmares ac Amlwch, roedd y pryderon yn canolbwyntio'n gryfach ar yr effaith ar fusnesau bach, gwariant ymwelwyr, tymoroldeb ac a fyddai refeniw a godir yn lleol yn dychwelyd i'r ardal. Mae'r trafodaethau hyn yn dangos nad nifer uchel yr ymwelwyr yn unig oedd yn pennu agweddau. Cafodd safbwyntiau eu llywio hefyd gan ddibyniaeth economaidd leol, pwysau presennol ar seilwaith a hyder yn nhrefniadau gwariant y dyfodol.

Cynhaliwyd cyfarfod sector penodol ar wahân ar gyfer darparwyr llety, gydag Awdurdod Cyllid Cymru hefyd yn bresennol i egluro trefniadau cofrestru, casglu a chydymffurfio. Roedd hyn yn rhoi cyfle penodol i archwilio'r goblygiadau ymarferol i fusnesau a fyddai'n gyfrifol am gasglu a gweinyddu'r ardoll. Cynhyrchodd y cyfarfod dystiolaeth fanwl ar systemau archebu, cadw cofnodion, eithriadau, ad-daliadau, TAW, taliadau cardiau, gorfodi a'r amser staff ychwanegol y gallai fod ei angen.

Roedd dystiolaeth y darparwyr llety yn arbennig o bwysig gan y byddai'r atebolrwydd ariannol yn disgyn ar yr ymwelydd, tra byddai llawer o'r cyfrifoldeb gweithredol yn gorwedd gyda'r busnes llety. Amlygodd cyfranogwyr yr angen i gofnodi nifer y gwesteion a'r nosweithiau, gwahaniaethu rhwng gwahanol gategorïau o ymwelwyr, rheoli eithriadau ac ad-daliadau a chysoni taliadau'r ardoll â systemau archebu a chyfrifyddu. I weithredwyr mwy, gallai'r newidiadau hyn olygu addasu meddalwedd a diwygio gweithdrefnau. I fusnesau llai a microfusnesau, gallai'r un gofynion ddisgyn yn uniongyrchol ar berchennog-reolwr â gallu gweinyddol cyfyngedig.

Cododd darparwyr bryderon hefyd ynghylch y rhyngweithio rhwng yr ardoll a throsiant trethadwy, yn enwedig i fusnesau sy'n agos at y trothwy cofrestru TAW. Cyfeiriwyd yn aml at y gofyniad gosod 182 diwrnod presennol, costau cyflogaeth a gweithredu cynyddol, tymoroldeb ac ansicrwydd economaidd ehangach fel rhan o'r cyd-destun y byddai rhwymedigaeth weinyddol arall yn cael ei chyflwyno ynddo. Holodd cyfranogwyr a fyddai incwm yr ardoll yn fwy nag unrhyw ostyngiad mewn archebion, hyd arhosiad neu wariant ymwelwyr, a phwysleisiasant y byddai'r effeithiau'n ymestyn y tu hwnt i fusnesau llety i siopau, caffis, atyniadau, darparwyr trafndiaeth a chadwyni cyflenwi lleol.

Ychwanegodd cyflwyniadau ysgrifenedig haen arall o dystiolaeth. Roedd y rhain yn cynnwys cyfraniadau gan sefydliadau twristiaeth a busnes, darparwyr llety unigol, cyrff cymunedol, buddiannau amgylcheddol ac ymchwilwyr academiaidd. Roedd y cyflwyniadau'n amrywio o ran hyd, diben a sail dystiolaethol. Cyflwynodd rhai safbwyntiau sefydliadol ffurfiol, tra bod eraill yn darparu enghreifftiau lleol, amcangyfrifon economaidd neu sylwadau technegol ar lywodraethu a gweithredu.

Roedd cyfran sylweddol o'r dystiolaeth ysgrifenedig yn gwrthwynebu gweithredu yn yr hinsawdd economaidd bresennol. Roedd pryderon ailadroddus yn cynnwys cystadleurwydd,

cost gronol gwyliau, llai o alw gan ymwelwyr, arhosiadau byrrach, llai o wariant mewn busnesau lleol, hyfywedd busnes a thegwch codi'r tâl ar ymwelwyr dros nos tra na fyddai ymwelwyr dydd a rhai defnyddwyr anffurfiol dros nos yn cyfrannu yn yr un modd. Pwysleisiodd sawl cyflwyniad hefyd ddibyniaeth Ynys Môn ar farchnadoedd domestig, teuluol a gwyliau byr, a'i hamlygiad posibl i gystadleuaeth gan gyrchfannau cyfagos na fyddent o bosibl yn cyflwyno ardoll.

Roedd ymatebion ysgrifenedig eraill yn cefnogi egwyddor cyfraniad gan ymwelwyr neu'n ystyried y gellid cyfiawnhau'r ardoll pe bai mesurau diogelu cryf yn cyd-fynd â hi. Cyfeiriodd tystiolaeth gefnogol at gost cynnal seilwaith, gwasanaethau ac asedau amgylcheddol a ddefnyddir gan ymwelwyr a thrigolion, yn ogystal â'r cyfle i gynhyrchu cyllid ychwanegol ar gyfer rheoli cyrchfan. Amlygodd tystiolaeth academiaidd pa mor gyffredin yw ardollau ymwelwyr yn rhyngwladol ac awgrymodd y byddai llwyddiant hirdymor yn dibynnu llai ar fodolaeth y tâl ei hun nag ar ansawdd llywodraethu, tryloywder ac ailfuddsoddi.

Ar draws y gwahanol sianeli tystiolaeth, daeth llywodraethu i'r amlwg fel mater canolog. Roedd ymatebwyr yn ceisio eglurder ynghylch sut y byddai blaenoriaethau'n cael eu dewis, sut y byddai busnesau a chymunedau'n cael eu cynrychioli a sut y byddai gwariant yn cael ei adrodd. Roedd diddordeb mawr mewn neilltuo cyllid, dylanwad lleol, cyfrifon cyhoeddedig, canlyniadau mesuradwy a sicrwydd y byddai incwm yr ardoll yn ychwanegol at gyllidebau presennol y Cyngor yn hytrach na'u disodli.

Roedd y pryder hwn yn gysylltiedig yn agos â lefelau ehangach o ymddiriedaeth yn y sector cyhoeddus. Mynegodd rhai ymatebwyr amheuaeth y byddai refeniw yn cael ei wario'n dryloyw neu'n cael ei ddychwelyd i'r cymunedau sy'n ei gynhyrchu. Holodd eraill a fyddai costau gweinyddu'n amsugno cyfran rhy fawr o'r incwm. Nid yw'r safbwyntiau hyn o reidrwydd yn adlewyrchu dyluniad terfynol unrhyw gynllun, ond maent yn berthnasol i'w gyfreithlondeb a'i dderbynioldeb canfyddedig. Cysylltodd ymatebwyr fwy o hyder ag ymgysylltu cynnar, trefniadau llywodraethu clir, adrodd tryloyw a thystiolaeth weladwy o fudd lleol.

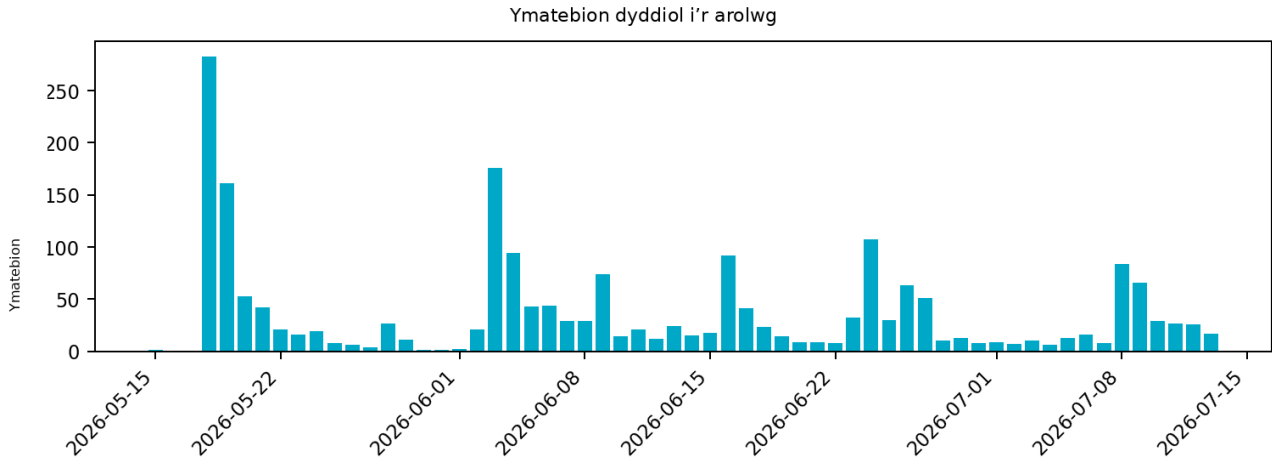
Dylid dehongli'r ffrydiau tystiolaeth gyda'i gilydd yn hytrach nag ar wahân. Yr arolwg sy'n darparu'r arwydd rhifiadol cliraf o gydbwysedd a dwyster y safbwyntiau a gyflwynwyd. Mae'r digwyddiadau'n egluro sut mae pryderon a chyfleoedd yn amrywio rhwng cymunedau, tra bod y cyfarfod darparwyr llety yn nodi materion gweithredu ymarferol. Mae cyflwyniadau ysgrifenedig yn darparu safbwyntiau sefydliadol, dadleuon technegol a rhesymu mwy datblygedig.

Mae'n bosibl bod cyfranwyr wedi cymryd rhan drwy fwy nag un sianel, ac felly ni ddylid adio ffigurau presenoldeb, ymatebion i'r arolwg a chyflwyniadau ysgrifenedig at ei gilydd i gynhyrchu cyfanswm unigryw o gyfranogwyr. Roedd presenoldeb mewn digwyddiadau hefyd yn anwastad, ac ni ellir trin cyflwyniadau ysgrifenedig fel rhai sy'n gyfwerth ag ymatebion unigol i'r arolwg. Mae pob sianel yn cyflawni diben dadansoddol gwahanol.

Gyda'i gilydd, cynhyrchodd y fethodoleg gorff eang a sylweddol o dystiolaeth. Mae'n cofnodi gwrthwynebiad sylweddol i weithredu yn yr hinsawdd bresennol, yn enwedig ymhlith busnesau llety a thwristiaeth, tra hefyd yn cofnodi cefnogaeth a chefnogaeth amodol i'r egwyddor sylfaenol o gyfraniad gan ymwelwyr. Roedd rhai ymatebwyr yn cydnabod yr angen am fuddsoddiad twristiaeth ychwanegol ond nid oeddent yn ystyried bod yr amodau economaidd, gweinyddol neu sefydliadol presennol yn addas ar gyfer cyflwyno'r ardoll.

Felly, mae'r ymgynghoriad yn darparu tystiolaeth nid yn unig ar safbwyntiau ynghylch yr ardoll, ond hefyd ar y materion a gysylltodd ymatebwyr â hyder mewn unrhyw weithredu posibl. Roedd y rhain yn cynnwys parodrwydd busnes, pryderon TAW a gweinyddol, ymgysylltu â'r

sector llety, gorfodi, llywodraethu tryloyw, cynrychiolaeth leol, aifuddsoddi ac ymddiriedaeth rhwng y Cyngor, cymunedau a'r economi ymwelwyr.

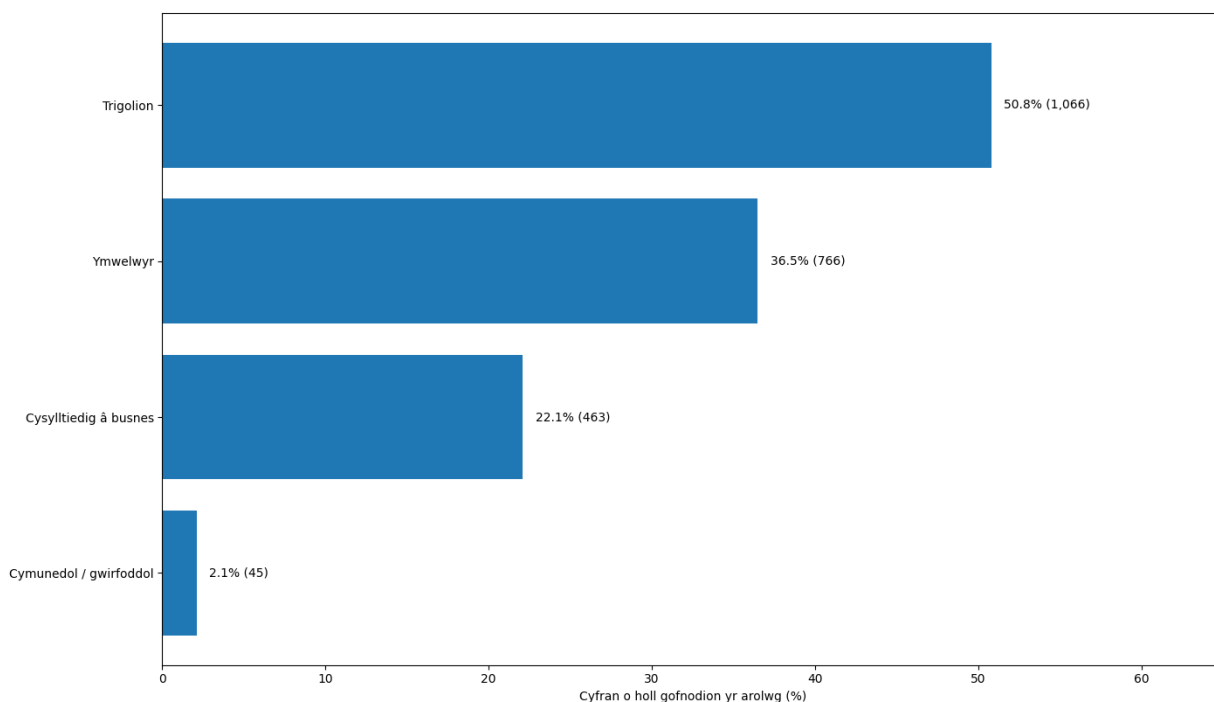
Sianel	Maint	Dehongliad
Arolwg	2,098 o gofnodion	Sylfaen feintiol hunanddethol
Sesiynau galw heibio cymunedol	Chwe lleoliad	Tystiolaeth ansoddol lle-seiliedig
Cyfarfod darparwyr llety	17 o ddarparwyr	Tystiolaeth casglwyr a gweithredol
Safbwyntiau ysgrifenedig	13 o randdeiliaid a enwyd	Tystiolaeth sefydliadol

3. Proffil yr ymatebion a'r safbwynt cyffredinol

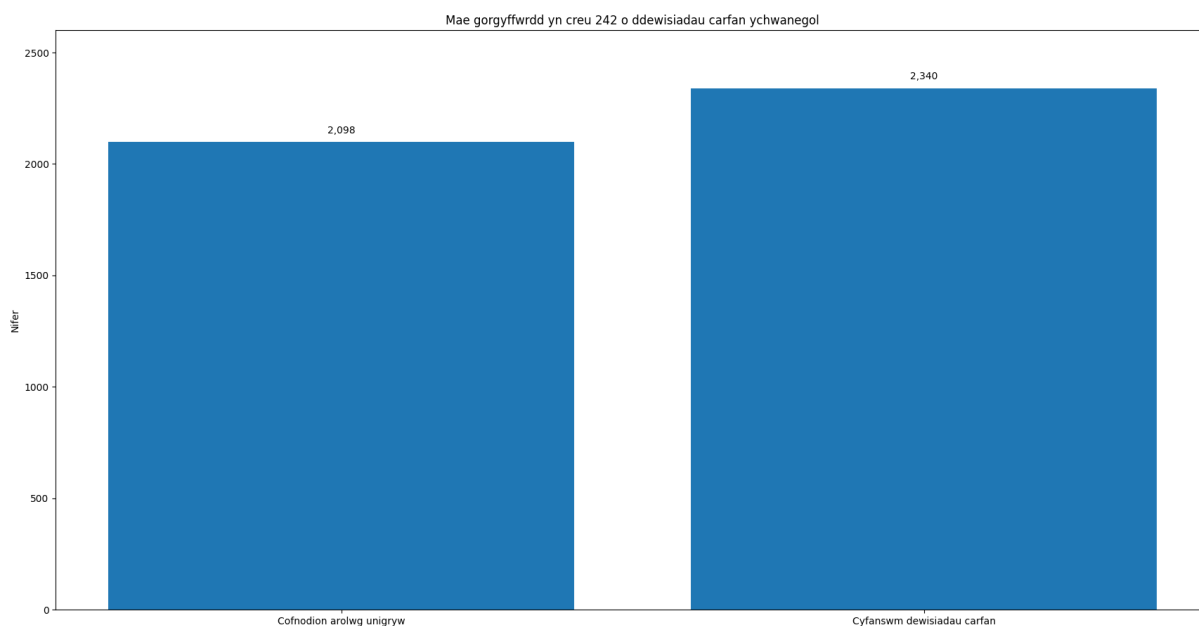
Mae'r adran hon yn disgrifio cyfansoddiad yr ymateb i'r ymgynghoriad a'r cyfyngiadau y mae'n rhaid eu cymhwyso wrth ddehongli'r prif ganfyddiadau. Mae'r set ddata gyfunol yn cynnwys tua 2,098 o gofnodion arolwg. Gallai ymatebwyr nodi mwy nag un berthynas ag Ynys Môn - er enghraifft, gallai trigolyn hefyd fod yn berchen ar fusnes twristiaeth, gweithio yn y sector neu ymweld â rhannau eraill o'r ynys. Felly, mae ffigurau'r carfannau'n cofnodi detholiadau yn hytrach na phedwar grŵp cwbl annibynnol.

Carfan	Detholiadau	Cyfran o'r holl gofnodion	Dehongliad
Trigolion	1,066	50.8%	Y grŵp mwyaf; pobl sy'n byw'n barhaol neu'n bennaf ar yr ynys.
Ymwelwyr	766	36.5%	Ymwelwyr dydd ac ymwelwyr sy'n aros; tystiolaeth sylweddol ar agweddau datganedig ymwelwyr.
Yn gysylltiedig â busnes	463	22.1%	Perchnogion, rheolwyr a phobl sy'n gweithio mewn twristiaeth neu fusnesau eraill ar yr ynys.
Cymunedol / gwirfoddol	45	2.1%	Grŵp llai, ond tystiolaeth sefydliadol a lle-seiliedig a allai fod yn bwysig.

Mae canrannau'n defnyddio ymatebion dilys i bob cwestiwn. Mae carfanau yn gorgyffwrdd a gall cyfansymiau ymateb lluosog fod yn fwy na 100%.

Ffigur 3.1. Perthnasoedd ymatebwyr fel cyfran o'r holl gofnodion arolwg.

Ffigur 3.2. Cofnodion arolwg o'u cymharu â chyfanswm y detholiadau ar draws y pedair prif garfan.

3.1 Maint a chyfansoddiad y cyfranogiad

Trigolion oedd y garfan fwyaf, gyda 1,066 o ddetholiadau, sy'n cyfateb i ychydig dros hanner yr holl gofnodion. Mae hyn yn darparu corff sylweddol o dystiolaeth trigolion ar effaith gymunedol, gwasanaethau lleol, tegwch a'r defnydd o unrhyw incwm yn y dyfodol. Ymwelwyr oedd yr ail grŵp mwyaf, gyda 766 o ddetholiadau neu 36.5% o'r cofnodion. Mae eu hymatebion yn darparu tystiolaeth ddefnyddiol ar fforddiadwyedd, gwerth, dewis cyrchfan ac ymatebion ymddygiadol a fynegwyd, er nad ydynt yn dangos bod y sampl yn adlewyrchu'r boblogaeth ymwelwyr lawn yn ôl tarddiad, math o daith, llety neu wariant.

Roedd ymatebwyr cysylltiedig â busnes yn cyfrif am 463 o ddetholiadau, neu 22.1% o'r cofnodion. Mae hyn yn gyfran sylweddol o'r sail dystiolaeth ac yn rhoi dyfnder sylweddol i'r dadansoddiad busnes. Mae'r categori'n ehangach na darparwyr llety: mae'n cynnwys perchnogion, rheolwyr a phobl sy'n gweithio mewn twristiaeth neu fusnesau eraill y gall eu gweithgarwch fod yn gysylltiedig yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol â'r economi ymwelwyr. Felly, dylid ei drin fel perthynas fusnes, nid fel cyfrifiad o fentrau.

Roedd ymatebwyr cymunedol a gwirfoddol yn cyfrif am 45 o ddetholiadau, neu 2.1%. Mae'r garfan yn fach o ran nifer, ond gall ei thystiolaeth gynnwys profiad sefydliadol, gwybodaeth am gymunedau penodol a safbwyntiau ar wasanaethau lleol, lles a dosbarthiad daearyddol budd. Felly, dylid ystyried ei chyfraniad yn ansoddol yn ogystal ag yn rhifiadol.

3.2 Gorgyffwrdd rhwng carfannau

Mae'r pedair carfan yn cyfrif am 2,340 o ddetholiadau o'u cymharu â 2,098 o gofnodion arolwg. Mae'r gwahaniaeth o 242 o ddetholiadau'n cadarnhau bod nifer sylweddol o ymatebwyr wedi nodi mwy nag un berthynas. Ar gyfartaledd, cynhyrchodd y pedwar categori a restrwyd tua 1.12 detholiad fesul cofnod. Nid yw hyn yn golygu bod pob ymatebydd wedi dewis mwy nag un categori; mae'n dangos bod gorgyffwrdd yn ddigon cyffredin i effeithio ar y dehongliad.

Gall trigolyn sy'n gweithredu llety hunanarlwyo ymddangos yn y canfyddiadau trigolion a'r canfyddiadau cysylltiedig â busnes. Gallai person sy'n gyflogedig ym maes twristiaeth hefyd fod wedi ymateb fel trigolyn, tra gallai perchennog ail gartref neu ymwelydd rheolaidd fod â sawl cysylltiad â'r ynys. Felly, mae canfyddiadau carfannau'n disgrifio safbwyntiau sy'n gysylltiedig â phob perthynas a ddewiswyd yn hytrach na barn pedair poblogaeth gwbl ar wahân. Ni ddylid adio'r niferoedd at ei gilydd i gyfrifo nifer y bobl.

3.3 Sut y dylid dehongli'r dystiolaeth

Nodwedd	Yr hyn y mae'r data'n ei gefnogi	Yr hyn nad yw'n ei sefydlu
Ymateb mawr gan drigolion	Cofnod sylweddol o safbwyntiau a phryderon trigolion.	Amcangyfrif wedi'i bwysoli yn ôl poblogaeth ar gyfer holl drigolion yr ynys.
Ymateb sylweddol gan ymwelwyr	Dadansoddiad o agweddau datganedig ymwelwyr ac ymatebion bwriadedig.	Rhagolwg o niferoedd gwirioneddol ymwelwyr, nosweithiau neu wariant.
Ymateb busnes sylweddol	Tystiolaeth fanwl ar effeithiau economaidd a gweinyddol canfyddedig.	Cyfrifiad cyflawn o fusnesau'r ynys.
Categoriâu sy'n gorgyffwrdd	Cymhariaeth o safbwyntiau sy'n gysylltiedig â gwahanol berthnasoedd.	Pedwar grŵp sy'n gwbl annibynnol ar ei gilydd.
Ymgynghoriad hunanddethol	Cofnod tryloyw o'r safbwyntiau a gyflwynwyd.	Canlyniad refferendwm neu bôl piniwn gynrychioliadol.

3.4 Y safbwynt cyffredinol a phegynnu

Roedd yr ymateb yn begynedig iawn. Nid oedd y safbwyntiau a gyflwynwyd yn clystyru o amgylch un safbwynt cymedrol; yn hytrach, roedd y dystiolaeth yn cynnwys cefnogaeth gadarn a gwrthwynebiad cadarn. Mae hyn yn dangos bod y cynnig wedi'i ddeall nid yn unig fel mesur gweinyddol bach, ond fel mater sy'n gysylltiedig â threthiant, tegwch, fforddiadwyedd, gwasanaethau lleol, yr economi ymwelwyr a hyder yn y defnydd o incwm cyhoeddus.

Nid oedd y rhesymau y tu ôl i atebion pennawd tebyg o reidrwydd yr un fath. Gallai gwrthwynebiad adlewyrchu pryder ynghylch hyfywedd busnes, costau cronnol gwyliau, fforddiadwyedd i deuluoedd, baich gweinyddol, yr egwyddor o godi tâl ar ymwelwyr dros nos neu hyder mewn gwariant cyhoeddus. Gallai cefnogaeth adlewyrchu pwysau ar seilwaith, cred

y dylai ymwelwyr gyfrannu, anghenion rheoli amgylcheddol neu'r posibilrwydd o fuddsoddiad lleol ychwanegol. Felly, mae tystiolaeth ansoddol yn hanfodol i egluro ystyr y safbwyntiau rhifiadol.

Mae proffil y cyfranogwyr hefyd yn helpu i egluro'r gwahaniaethau disgwylidig rhwng carfannau. Roedd trigolion yn fwy tebygol o ystyried effaith ar y gymuned, gwasanaethau a thegwch lleol; roedd ymwelwyr yn fwy tebygol o ystyried cost y daith, gwerth a dewis cyrchfan; ac roedd ymatebwyr cysylltiedig â busnes yn fwy tebygol o ganolbwyntio ar alw, cystadleurwydd, elw, gweinyddu a chasglu. Tueddiadau dadansoddol yw'r rhain yn hytrach na rhaniadau pendant, yn enwedig gan fod y categorïau'n gorgyffwrdd.

3.5 Cyfyngiadau ystadegol a democrataidd

Mae'r canfyddiadau'n gofnod clir a gwerthfawr o'r safbwyntiau a gyflwynwyd, ond nid ydynt yn ganlyniad refferendwm wedi'i bwysoli yn ôl y boblogaeth. Roedd cyfranogiad yn wirfoddol, ac mae'n bosibl bod pobl â safbwyntiau cryfach, mwy o ymwybyddiaeth neu fuddiant personol neu fasnachol uniongyrchol yn fwy tebygol o ymateb. Heb ddyluniad samplu seiliedig ar debygolrwydd a phwysoli, ni all y data sefydlu union gydbwysedd y farn ar draws poblogaeth gyfan y trigolion, y sylfaen fusnes na'r farchnad ymwelwyr.

Nid yw hyn yn lleihau perthnasedd yr ymgynghoriad. Ei ddiben yw nodi safbwyntiau, pryderon, tystiolaeth a chanlyniadau posibl y dylai'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau eu hystyried. Mae maint y cyfranogiad gan drigolion, ymwelwyr a busnesau yn darparu sail dystiolaeth eang, tra gall sylwadau agored, cyflwyniadau ysgrifenedig a gweithgarwch ymgysylltu ddatgelu materion na fyddai pŵl barn syml yn eu cofnodi. Felly, y dehongliad cywir yw un tystiolaethol yn hytrach nag etholiadol.

3.6 Negeseuon allweddol

- Ymgysylltodd yr ymgynghoriad â'r tair prif berthynas y mae ardoll ymwelwyr yn effeithio arnynt yn fwyaf uniongyrchol: trigolion, ymwelwyr a busnesau.
- Trigolion oedd y garfan fwyaf, ond roedd ymwelwyr ac ymatebwyr cysylltiedig â busnes hefyd yn ffurfio rhannau sylweddol o'r sail dystiolaeth.
- Mae'r pedwar categori a adroddir yn gorgyffwrdd yn sylweddol ac ni ddylid eu trin fel poblogaethau ar wahân na'u hadio at ei gilydd.
- Mae'r categori cysylltiedig â busnes yn eang ac yn ymestyn y tu hwnt i ddarparwyr llety cofrestredig.
- Roedd cyfranogiad cymunedol a gwirfoddol yn llai, ond gall ddarparu tystiolaeth sefydliadol a lle-seiliedig benodol.
- Mae'r pegynnu cryf yn golygu bod angen darllen y canrannau pennawd ochr yn ochr â'r rhesymau a roddwyd yn yr ymatebion ansoddol.
- Mae'r canfyddiadau'n cofnodi'r safbwyntiau a gyflwynwyd; nid ydynt yn refferendwm cynrychioliadol nac yn rhagolwg uniongyrchol o ymddygiad yn y dyfodol.

3.7 Dehongliad terfynol

Gyda'i gilydd, mae'r proffil yn dangos sail dystiolaeth fawr ac amrywiol, gyda chyfranogiad arbennig o gryf gan drigolion a mewnbwn sylweddol gan ymwelwyr a phobl â chysylltiad â busnes. Mae hyn yn galluogi cymhariaeth ystyrion o'r ffordd y cafodd y cynnig ei weld drwy wahanol berthnasoedd cymdeithasol ac economaidd ag Ynys Môn.

Ar yr un pryd, mae natur orgyffyrddol y categorïau a natur hunanddethol y cyfranogiad yn gofyn am ofal. Mae cyfrannau'r carfannau'n disgrifio cyfansoddiad y dystiolaeth a gyflwynwyd,

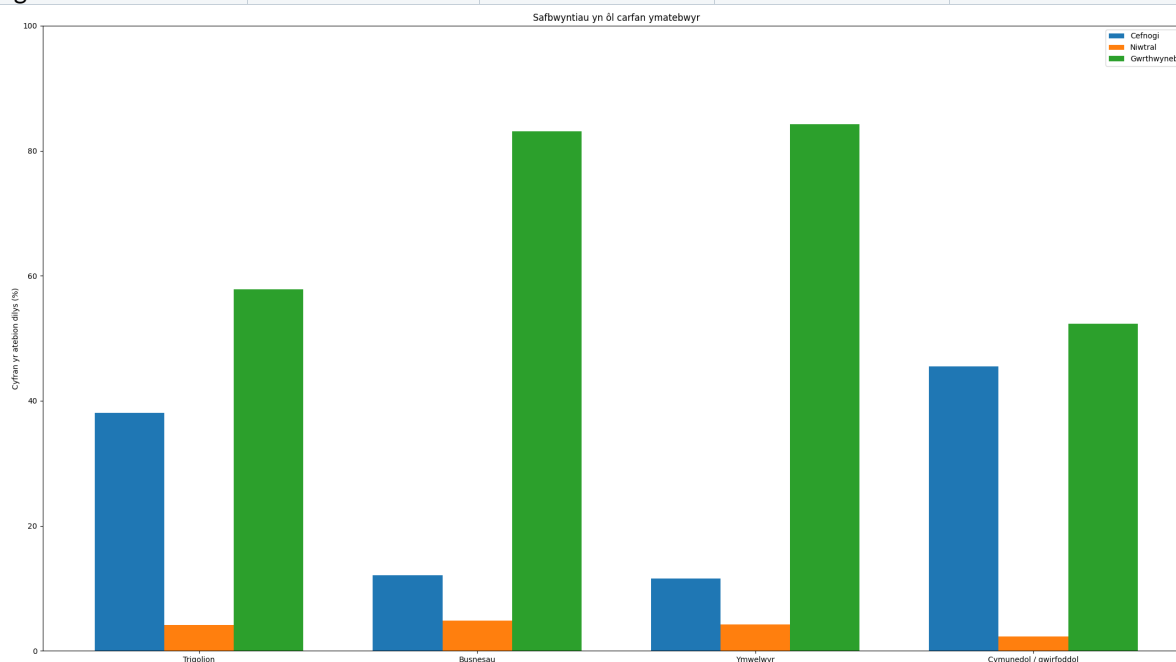
nid cyfansoddiad demograffig yr ynys na'i heconomi ymwelwyr. Dylid defnyddio'r canlyniadau i ddeall cryfder, ystod a rhesymu'r safbwyntiau a dderbyniwyd, gan osgoi honiadau eu bod yn darparu mandad cynrychioliadol yn ystadegol.

Dylai'r adrannau sy'n dilyn gadw'r gwahaniaeth hwn: mae canrannau pennawd yn dangos maint a chyfeiriad y farn; mae cymariaethau carfannau'n nodi gwahaniaethau mewn safbwynt; ac mae tystiolaeth ansoddol yn egluro'r pryderon, yr amodau a'r effeithiau disgwyliedig sy'n sail i'r safbwyntiau a gyflwynwyd.

4. Canfyddiadau yn ôl carfan ymatebwyr

Mae'r adran hon yn cymharu cydbwysedd cefnogaeth, niwtraliaeth a gwrthwynebiad ymhlith y pedair prif garfan o ymatebwyr. Mae'r gymhariaeth yn seiliedig ar atebion dilys i'r cwestiwn caeedig perthnasol o fewn pob carfan. Gan y gallai ymatebwyr nodi mwy nag un berthynas, nid yw'r carfannau'n annibynnol ar ei gilydd. Mae'r ffigurau'n disgrifio dosbarthiad y safbwyntiau sy'n gysylltiedig â phob perthynas yn hytrach na phedair poblogaeth ar wahân.

Carfan	Dilys	Cefnogi	Niwtral	Gwrthwynebu
Trigolion	1,064	38.1%	4.1%	57.8%
Busnesau	462	12.1%	4.8%	83.1%
Ymwelwyr	764	11.6%	4.2%	84.2%
Cymunedol / gwirfoddol	44	45.5%	2.3%	52.3%

Ffigur 4.1. Cefnogaeth, niwtraliaeth a gwrthwynebiad yn ôl carfan ymatebwyr.

4.1 Cymhariaeth bennawd

Mae'r canlyniadau'n dangos tuedd gyson yn erbyn yr ardoll, ond roedd cryfder y duedd honno'n amrywio'n sylweddol. Roedd trigolion wedi'u rhannu: roedd 38.1% yn cefnogi'r ardoll a 57.8% yn ei gwrthwynebu, bwlch o 19.7 pwynt canran. Mae hyn yn duedd glir yn erbyn y cynnig, ond mae'n llawer llai amlwg na'r safbwynt ymhlith busnesau ac ymwelwyr.

Roedd ymatebwyr busnes yn gwrthwynebu'n llethol. Roedd gwrthwynebiad yn 83.1%, o'i gymharu â 12.1% o gefnogaeth a 4.8% yn niwtral. Cofnododd ymatebwyr a oedd yn ymwelwyr y lefel uchaf o wrthwynebiad, sef 84.2%, gyda 11.6% o gefnogaeth a 4.2% yn niwtral. Mae'r

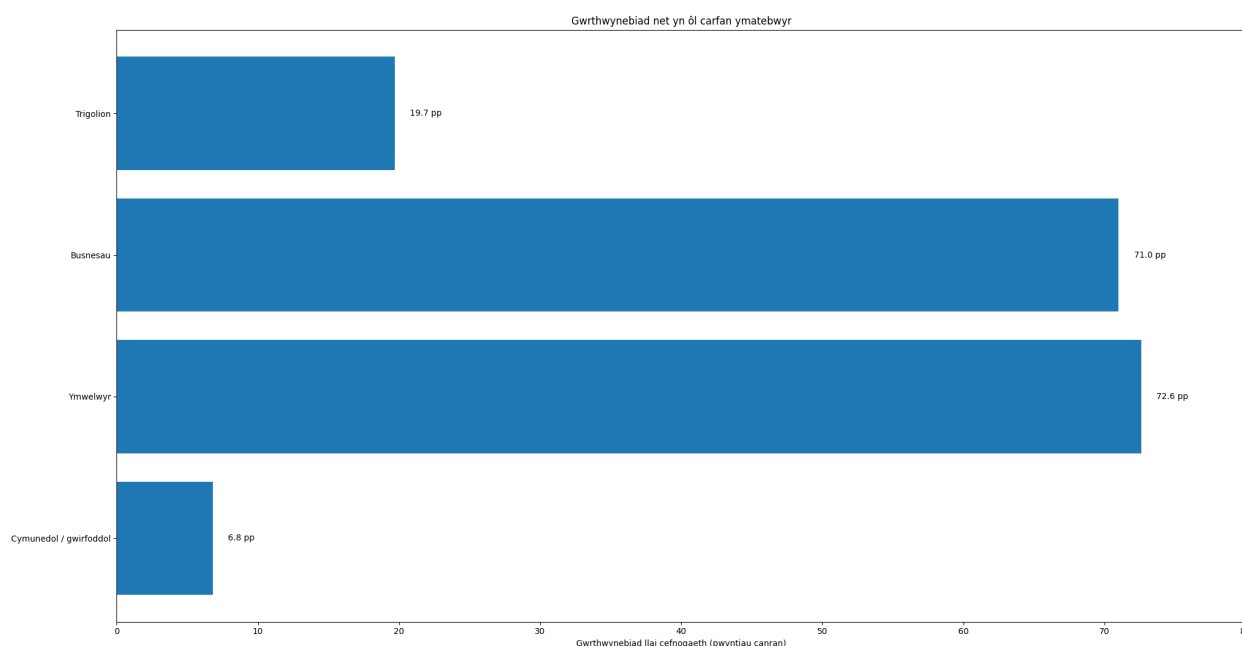
tebygrwydd agos rhwng canlyniadau busnesau ac ymwelwyr yn dangos gwrthwynebiad cryf ymhlith y rhai y disgwyliid iddynt gasglu'r ardoll a'r rhai y disgwyliid iddynt ei thalu. Roedd ymatebwyr cymunedol a gwirfoddol wedi'u rhannu'n fwy cyfartal. Roedd cefnogaeth yn 45.5%, gwrthwynebiad yn 52.3% a niwtraliaeth yn 2.3%. Roedd y garfan yn fach, ond mae'r rhaniad bron yn gyfartal yn dangos nad oedd safbwyntiau sefydliadol a chymunedol yn cyd-fynd yn unffurf â'r gwrthwynebiad llawer cryfach ymhlith busnesau ac ymwelwyr. 4.2 Niferoedd ymateb bras

Gellir hefyd fynegi'r canrannau fel niferoedd bras o atebion dilys. Deilliodd y ffigurau hyn o'r canrannau cyhoeddedig ac maent wedi'u talgrynnu i'r ymateb cyfan agosaf. Felly, gallant amrywio o un ymateb o'r data sylfaenol heb ei dalgrynnu.

Carfan	Dilys	Cefnogaeth fras	Niwtral bras	Gwrthwynebiad bras
Trigolion	1,064	405	44	615
Busnesau	462	56	22	384
Ymwelwyr	764	89	32	643
Cymunedol / gwirfoddol	44	20	1	23

Roedd y garfan trigolion yn cynnwys tua 405 o ymatebion cefnogol a 615 o ymatebion gwrthwynebus. Roedd y garfan fusnes yn cynnwys tua 56 o ymatebion cefnogol a 384 o ymatebion gwrthwynebus, tra bod y garfan ymwelwyr yn cynnwys tua 89 o ymatebion cefnogol a 643 o ymatebion gwrthwynebus. Roedd y garfan gymunedol a gwirfoddol yn cynnwys tua 20 o ymatebion cefnogol, un ymateb niwtral a 23 o ymatebion gwrthwynebus.

4.3 Gwrthwynebiad net a chryfder y gwahaniaeth

Ffigur 4.2. Gwahaniaeth pwyntiau canran rhwng gwrthwynebiad a chefnogaeth.

Carfan	Gwrthwynebiad llai cefnogaeth	Dehongliad
Trigolion	19.7 pwynt canran	Gwrthwynebiad net clir
Busnesau	71.0 pwynt canran	Gwrthwynebiad net cryf iawn
Ymwelwyr	72.6 pwynt canran	Gwrthwynebiad net cryf iawn
Cymunedol / gwirfoddol	6.8 pwynt canran	Wedi'i rannu'n agos; gwrthwynebiad net bach

Mae'r mesur gwrthwynebiad net yn gwneud y cyferbyniad rhwng carfannau yn arbennig o glir.

Nid yw'n disodli'r dosbarthiad llawn, gan nad yw'n dangos niwtraliaeth, ond mae'n dangos nad oedd safbwyntiau busnesau ac ymwelwyr yn negyddol yn unig: roeddent yn gryf ac yn gyson negyddol. Roedd safbwynt y trigolion yn fwy cymysg, tra bod y garfan gymunedol a gwirfoddol yn agos at fod wedi'i rhannu'n gyfartal.

4.4 Dehongliad o safbwynt y trigolion

Ni ellir disgrifio barn trigolion yn gywir fel unffurf wrthwynebus. Roedd bron i ddau o bob pump o ymatebion dilys gan drigolion yn cefnogi'r ardoll, tra bod mwyafrif clir yn ei gwrthwynebu. Mae hyn yn awgrymu bod yr egwyddor o godi incwm ychwanegol gan ymwelwyr yn apelio at rai trigolion, ond bod pryderon ynghylch tegwch, effeithiolrwydd, effaith economaidd neu'r defnydd o'r incwm yn ddigon cryf i gynhyrchu cydbwysedd negyddol yn gyffredinol.

Dim ond 4.1% oedd y gyfran niwtral, felly dewisodd y rhan fwyaf o drigolion safbwynt pendant. Felly mae angen dadansoddiad ansoddol manwl i wahaniaethu rhwng cefnogaeth neu wrthwynebiad ar egwyddor a safbwyntiau amodol sy'n gysylltiedig ag eithriadau, blaenoriaethau gwariant, llywodraethu neu ddyluniad manwl y cynllun.

4.5 Dehongliad o safbwynt busnesau

Roedd mwy na phedwar o bob pump o'r ymatebion dilys gan fusnesau yn gwrthwynebu'r ardoll, a dim ond tua un o bob wyth oedd yn ei chefnogi. Mae'r gyfran niwtral isel yn dangos bod y safbwynt wedi'i ffurfio'n gryf yn hytrach na'i fod yn ansicr. Felly, mae'r dystiolaeth a gyflwynwyd yn dangos lefel isel o hyder ymhlith llawer o'r darparwyr llety a'r busnesau yr effeithir arnynt a gymerodd ran.

Mae hyn o arwyddocâd ymarferol gan y byddai busnesau'n ganolog i gasglu'r ardoll, cadw cofnodion, egluro'r tâl i gwsmeriaid a chydymffurfio. Gallai cynllun fod yn gyfreithiol weithredadwy heb lefel uchel o gefnogaeth gan y casglwyr, ond mae hyder isel yn cynyddu'r angen am ganllawiau clir, systemau cymesur, ymgysylltu cynnar, cymorth hygyrch a thystiolaeth weladwy bod yr incwm yn ychwanegol ac yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol. Mae hefyd yn bwysig gwahaniaethu rhwng gwrthwynebiadau i'r egwyddor a gwrthwynebiadau i'r amseriad, y gyfradd, y gweinyddu neu'r gwariant arfaethedig.

4.6 Dehongliad o safbwynt ymwelwyr

Roedd gwrthwynebiad ymwelwyr ychydig yn uwch na gwrthwynebiad busnesau. Nid yw hyn yn sefydlu y byddai ymwelwyr yn rhoi'r gorau i ddod i Ynys Môn nac yn lleihau hyd eu harhosiad: mae'r canfyddiad yn cofnodi barn a fynegwyd, nid ymddygiad yn y dyfodol a arsylwyd. Serch hynny, mae'n dangos bod yr ardoll wedi'i derbyn yn wael gan yr ymwelwyr a ymatebodd.

4.7 Dehongliad o safbwynt y sector cymunedol a gwirfoddol

Y garfan gymunedol a gwirfoddol oedd y lleiaf, gyda 44 o ymatebion dilys, felly mae newidiadau bach mewn canrannau'n cynrychioli ychydig o atebion yn unig. Dylid felly ddehongli ei chanlyniad yn ofalus. Serch hynny, mae'r rhaniad bron yn gyfartal yn ddefnyddiol yn ddadansoddol gan ei fod yn wahanol i'r gwrthwynebiad llawer cryfach ymhlith busnesau ac ymwelwyr.

Gall sefydliadau cymunedol a gwirfoddol asesu'r ardoll drwy ystod ehangach o ystyriaethau, gan gynnwys seilwaith lleol, pwysau amgylcheddol, budd cymunedol, mynediad at wasanaethau a dosbarthiad daearyddol yr incwm. Mae'r canlyniad yn awgrymu bod rhai

sefydliadau'n gweld budd credadwy, tra bod eraill yn parhau'n bryderus ynghylch effeithiau economaidd, tegwch neu gyflawni.

4.8 Dehongliad ar draws carfannau

Gyda'i gilydd, mae'r canfyddiadau'n dangos mai ymhlith y ddwy garfan sydd â'r cysylltiad mwyaf uniongyrchol â thalu a chasglu yr oedd y gwrthwynebiad cryfaf. Roedd trigolion yn llai gwrthwynebus ac roedd lleiafrif cefnogol sylweddol yn parhau. Roedd ymatebion cymunedol a gwirfoddol bron yn gyfartal. Mae'r patrwm hwn yn awgrymu bod costau canfyddedig ac effeithiau gweithredol yr ardoll yn arbennig o bwysig i fusnesau ac ymwelwyr, tra bod trigolion a sefydliadau'n rhoi pwysau cymharol fwy ar fanteision cymunedol a gwasanaeth posibl.

Carfan	Prif bryder a nodwyd	Sicrwydd a gysylltir â hyder
Trigolion	Tegwch, ychwanegedd a budd lleol	Gwariant tryloyw, cydbwysedd daearyddol a chanlyniadau mesuradwy
Busnesau	Hyfywedd, cystadleurwydd a gweinyddu	Systemau syml, dyletswyddau clir, cefnogaeth a thystiolaeth ar effaith economaidd
Ymwelwyr	Fforddiadwyedd, gwerth a dewis cyrchfan	Eglurhad clir, budd gweladwy a thâl cymesur
Cymunedol / gwirfoddol	Dosbarthiad budd a blaenoriaethau cymunedol	Cyfranogiad ystyrlon mewn blaenoriaethau ac adolygu

4.9 Cyfyngiadau

Mae canfyddiadau'r carfannau'n seiliedig ar ymatebion dilys a gyflwynwyd ac nid ydynt yn amcangyfrifon wedi'u pwysoli yn ôl y boblogaeth. Gan fod y categorïau'n gorgyffwrdd, ni ellir adio'r niferoedd dilys at ei gilydd i gynhyrchu cyfanswm unigryw o ymatebwyr. Mae'r canrannau'n disgrifio cydbwysedd y safbwyntiau o fewn pob perthynas a ddewiswyd. Ni ddylid eu dehongli fel canlyniad refferendwm nac fel rhagfynegiad manwl gywir o ymddygiad busnes neu ymwelwyr yn y dyfodol.

Mae'r sampl fach gymunedol a gwirfoddol yn gofyn am ofal arbennig, ac mae'r niferoedd bras o ymatebion yn deillio o ganrannau wedi'u talgrynnu. Mae cryfder y dystiolaeth yn gorwedd yng nghysondeb a maint y patrymau a dderbyniwyd, yn enwedig y gwrthwynebiad amlwg ymhlith busnesau ac ymwelwyr, yn hytrach nag mewn tybiaeth bod y sampl yn cynrychioli pob person neu sefydliad yn y boblogaeth berthnasol.

4.10 Asesiad terfynol

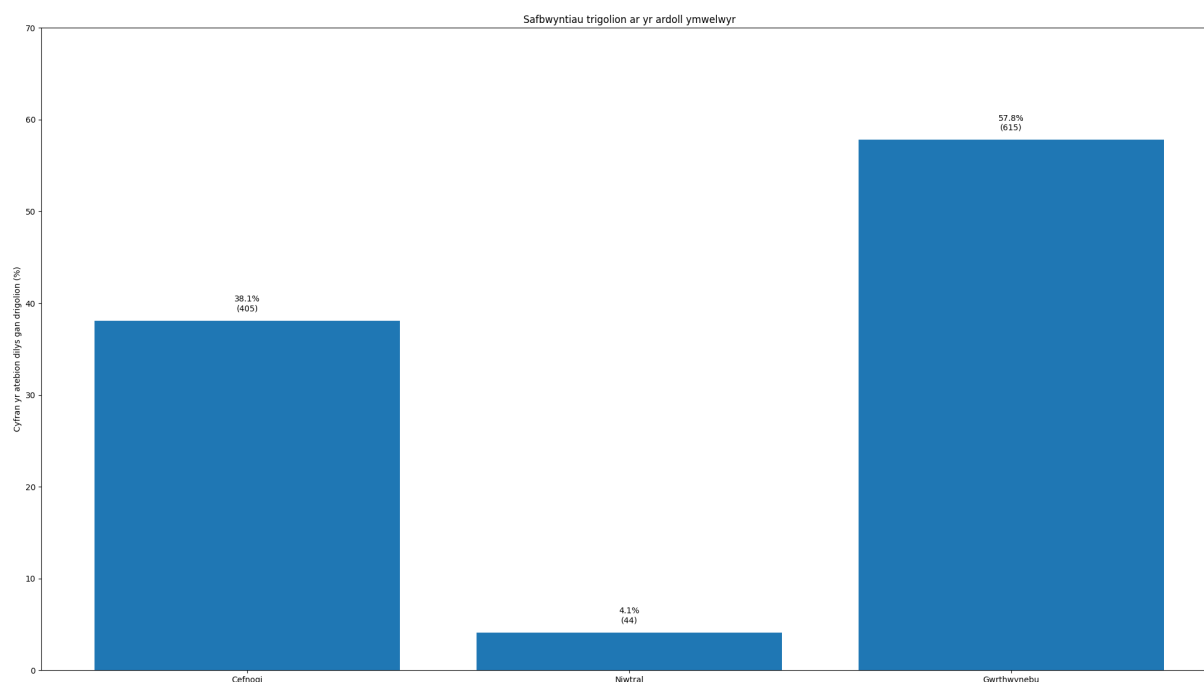
Mae canfyddiadau'r carfannau'n dangos nad oedd gwrthwynebiad wedi'i ddosbarthu'n gyfartal. Roedd trigolion yn tueddu yn erbyn yr ardoll ond yn parhau wedi'u rhannu'n sylweddol. Roedd busnesau ac ymwelwyr yn gwrthwynebu'n llethol, tra bod ymatebwyr cymunedol a gwirfoddol bron wedi'u rhannu'n gyfartal. Mae'r cyferbyniad yn bwysig gan mai'r grwpiau â'r cysylltiad mwyaf uniongyrchol â chasglu a thalu a fynegodd y gwrthwynebiad cryfaf.

5. Canfyddiadau trigolion

Nododd cyfanswm o 1,066 o ymatebwyr eu bod yn drigolion Ynys Môn. O'r rhain, rhoddodd 1,064 ateb dilys i'r prif gwestiwn safbwynt, sef cyfradd ymateb o tua 99.8% o fewn y garfan trigolion. Mae'r gwahaniaeth bach iawn rhwng nifer y rhai a nododd eu bod yn drigolion a nifer y rhai a atebodd y cwestiwn safbwynt yn dangos bod bron pob trigolyn a gymerodd ran wedi

mynegi barn glir ar y cynnig.

Mesur	Nifer	Cyfran
Trigolion sy'n nodi eu bod yn y garfan	1,066	100.0% o gofnodion trigolion
Atebion dilys i'r cwestiwn safbwynt	1,064	99.8% o gofnodion trigolion
Cefnogi	405	38.1% o atebion dilys
Niwtral	44	4.1% o atebion dilys
Gwrthwynebu	615	57.8% o atebion dilys

Ffigur 5.1. Dosbarthiad safbwyntiau dilys trigolion.

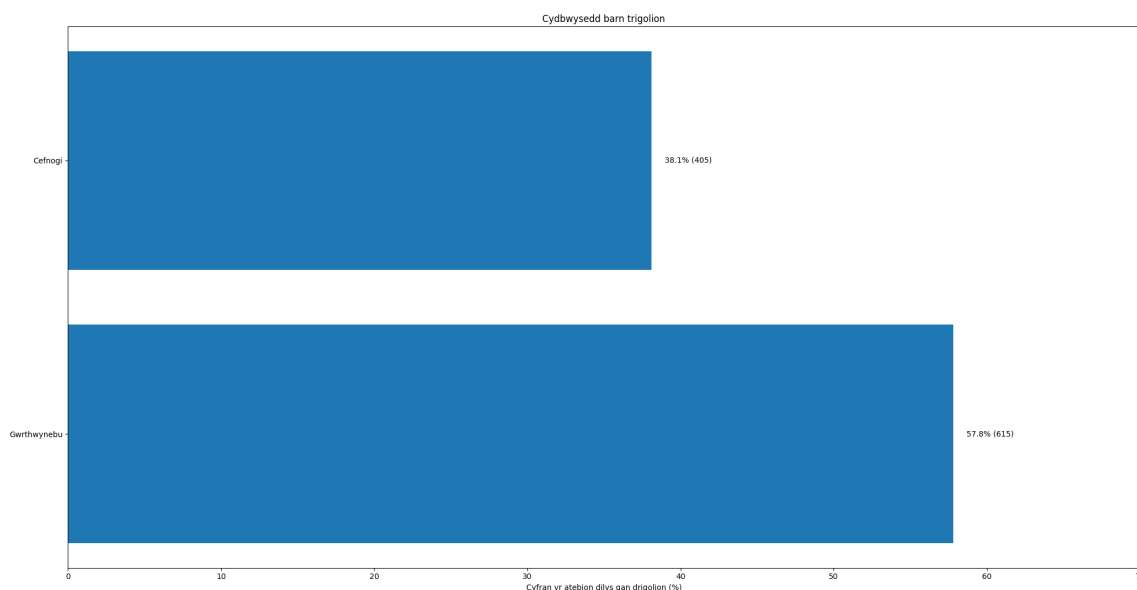
5.1 Safbwynt cyffredinol trigolion

Roedd barn trigolion yn tueddu yn erbyn yr ardoll ond nid oedd yn unffurf elyniaethus. Roedd gwrthwynebiad yn cyfrif am 615 o ymatebion dilys (57.8%), tra bod 405 o drigolion (38.1%) yn cefnogi'r cynnig. Roedd 44 ymateb arall, sef 4.1%, yn niwtral. Felly, roedd gwrthwynebiad yn fwy na chefnogaeth o 210 o ymatebion ac o 19.7 pwynt canran.

Y ffordd orau o ddisgrifio'r canlyniad yw safbwynt trigolion rhanedig gyda chydbwysedd negyddol clir. Roedd mwyafrif yn gwrthwynebu'r ardoll, ond roedd y lleiafrif cefnogol yn sylweddol: roedd bron i ddau o bob pump o'r ymatebion dilys gan drigolion o blaid yr egwyddor neu'n gweld gwerth posibl mewn cyfraniad gan ymwelwyr. Mae hyn yn gwahaniaethu'r garfan trigolion oddi wrth y gwrthwynebiad llawer cryfach a gofnodwyd ymhlith busnesau ac ymwelwyr.

Mae'r gyfran niwtral isel hefyd yn bwysig. Dewisodd y rhan fwyaf o drigolion a atebodd naill ai gefnogaeth neu wrthwynebiad yn hytrach na pharhau'n ansicr. Felly, nid ansicrwydd eang oedd yn nodweddu'r ddadl ymhlith trigolion; roedd yn rhaniad gwirioneddol rhwng safbwyntiau cystadleuol ar degwch, angen lleol, risg economaidd a hyder mewn gweithredu.

5.2 Cydbwysedd rhwng cefnogaeth a gwrthwynebiad

Ffigur 5.2. Cefnogaeth a gwrthwynebiad trigolion, gan ddangos y bwlch mewn pwyntiau canran.

Mae'r bwlch o 19.7 pwynt canran yn cadarnhau mai gwrthwynebiad oedd y safbwynt mwyaf amlwg ymhlith trigolion, ond nid oedd yn llethol. Mae maint y lleiafrif cefnogol yn golygu na ellir lleihau tystiolaeth trigolion i wrthod syml o'r egwyddor. Yn hytrach, mae'n pwyntio at farn gystadleuol ynghylch a fyddai manteision posibl buddsoddiad ychwanegol yn drech na'r risgiau ac a allai'r Cyngor ddangos defnydd teg, tryloyw ac ychwanegol o'r incwm.

Mae'r gwahaniaeth rhwng egwyddor a gweithredu yn arbennig o berthnasol. Efallai fod rhai trigolion wedi cefnogi'r syniad bod ymwelwyr yn cyfrannu'n fwy uniongyrchol at y costau sy'n gysylltiedig â thwristiaeth, tra'n dal i fynegi amodau ynghylch llywodraethu, dyrannu lleol neu amddiffyn grwpiau incwm is. I'r gwrthwyneb, gallai rhywfaint o'r gwrthwynebiad fod wedi adlewyrchu'r mecanwaith arfaethedig, yr amseriad neu'r effeithiau economaidd disgwylidig yn hytrach na gwrthod pob math o gyfraniad gan ymwelwyr.

5.3 Themâu sy'n gysylltiedig â chefnogaeth trigolion

Nododd tystiolaeth gefnogol gan drigolion bwysau gweladwy ac anghenion buddsoddi ar draws yr ynys. Roedd y materion a godwyd yn cynnwys toiledau cyhoeddus, glendid, trafndiaeth, mynediad, llwybrau, rheoli amgylcheddol a chyfleusterau cymunedol. Mae'r themâu hyn yn awgrymu bod cefnogaeth yn gysylltiedig â'r disgwyliad y byddai incwm ychwanegol yn mynd i'r afael â materion ymarferol a gweladwy sy'n effeithio ar drigolion ac ymwelwyr.

Maes angen a nodwyd	Sut mae'n ymwneud â chefnogaeth trigolion	Tystiolaeth y byddai trigolion yn ei disgwyl
Toiledau cyhoeddus a glendid	Gwell seilwaith ymwelwyr ac ansawdd amgylcheddol beunyddiol.	Cynnal a chadw gweladwy, safonau glendid ac allbynnau lleol cyhoeddus.
Trafnidiaeth a mynediad	Gwell symud o amgylch yr ynys a mynediad at gyrchfannau a gwasanaethau.	Mesurau penodol a ariannwyd, lleoliadau ac adrodd ar gynnydd.
Llwybrau a rheoli'r amgylchedd	Diogelu tirweddau a rheoli pwysau ymwelwyr.	Prosiectau amgylcheddol clir a chanlyniadau mesuradwy.
Cyfleusterau cymunedol	Buddsoddiad a all fod o fudd i drigolion yn ogystal ag ymwelwyr.	Budd lleol amlwg a darpariaeth ychwanegol.
Rheoli cyrchfan ehangach	Cyfraniad gan ymwelwyr tuag at bwysau sy'n gysylltiedig â thwristiaeth.	Cysylltiad tryloyw rhwng incwm yr ardoll ac angen sy'n gysylltiedig â thwristiaeth.

Nid yw'r testun ffynhonnell yn mesur faint o drigolion a soniodd am bob un o'r themâu hyn, felly dylid eu cyflwyno fel meysydd pryder ailadroddus yn hytrach na blaenoriaethau wedi'u graddio. Mae eu harwyddocâd yn gorwedd yn y ffaith eu bod yn dangos y math o fudd cyhoeddus gweladwy a wnaeth yr egwyddor yn fwy derbyniol i o leiaf ran o'r garfan trigolion.

5.4 Themâu sy'n gysylltiedig â gwrthwynebiad trigolion

Canolbwyntiodd gwrthwynebiad trigolion ar bedwar pryder eang: bywoliaethau, fforddiadwyedd i ymwelwyr, tegwch a hyder yn y ffordd y byddai'r Cyngor yn dyrannu incwm. Mae'r pryderon hyn yn adlewyrchu pryderon economaidd uniongyrchol a chwestiynau ehangach ynghylch cyfreithlondeb.

Pryder	Safbwynt trigolion	Goblygiad ar gyfer dehongli
Bywoliaethau	Pryder y gallai llai o alw neu wariant effeithio ar swyddi a busnesau lleol.	Gall gwrthwynebiad adlewyrchu risg economaidd ganfyddedig i'r gymuned gyfan, nid hunan-fudd busnes yn unig.
Fforddiadwyedd i ymwelwyr	Pryder y gallai cost ychwanegol effeithio ar deuluoedd ac ymwelwyr ar incwm is.	Gall trigolion bwysu a mesur mynediad at y gyrchfan a thegwch cymdeithasol ochr yn ochr â chynhyrchu refeniw.
Tegwch	Cwestiynau am bwy sy'n talu, pwy sy'n elwa ac a yw beichiau'n gymesur.	Byddai cynllun y cynllun, eithriadau ac egwyddorion dyrannu yn dylanwadu ar dderbynioldeb.
Hyder mewn dyrannu	Amheuaeth y byddai incwm yn aros yn ychwanegol, yn dryloyw neu'n weladwy'n lleol.	Mae ymddiriedaeth mewn llywodraethu yn ganolog i ymateb trigolion.

Mae'r pryder ynghylch bywoliaethau'n dangos nad oedd gwrthwynebiad trigolion o reidrwydd wedi'i ddatgysylltu oddi wrth yr economi ymwelwyr. Gall trigolion fod yn weithwyr, yn berchnogion busnes, yn aelodau o deuluoedd pobl sy'n gweithio ym maes twristiaeth neu'n aelodau o gymunedau sy'n dibynnu ar wariant ymwelwyr. Mae'r gorgyffwrdd rhwng perthnasoedd trigolion a busnes yn golygu na ddylid trin pryderon economaidd fel rhai sy'n perthyn yn gyfan gwbl i'r garfan fusnes.

Mae fforddiadwyedd a thegwch hefyd yn ehangu'r dehongliad. Efallai bod rhai trigolion wedi gwrthwynebu ardoll oherwydd ei heffaith bosibl ar ymwelwyr incwm is, teuluoedd neu bobl sy'n aros am resymau heblaw hamdden. Efallai fod eraill wedi cwestiynu a ddylai ymwelwyr dros nos gael eu codi tra bod ymwelwyr dydd hefyd yn creu pwysau. Nid yw'r crynodeb a ddarparwyd yn dadgyfuno'r dadleuon hyn ymhellach, felly dylai'r adroddiad osgoi rhoi pwysau manwl gywir ar resymau unigol heb y codio ansoddol sylfaenol.

Mae hyder yn y dull dyrannu yn fater llywodraethu ailadroddus. Nid yw gwrthwynebiad sy'n gysylltiedig â diffyg ymddiriedaeth o reidrwydd yn golygu nad oedd trigolion yn gweld angen am fuddsoddi. Mae'n golygu nad oedd rhai wedi'u hargyhoeddi y byddai incwm yr ardoll yn cael ei ddiogelu, ei ddosbarthu'n deg, ei wario'n ychwanegol neu ei drosi'n ganlyniadau gweladwy. Mae'r gwahaniaeth hwn yn bwysig wrth ystyried a ellid lleihau gwrthwynebiad drwy drefniadau llywodraethu ac adrodd cryfach.

5.5 Amodau a gysylltodd trigolion â derbynoldeb

Thema a nodwyd	Arwyddocâd deongliadol	Enghreifftiau a drafodwyd yn y dystiolaeth
Gwelliannau lleol gweladwy yn hytrach na disodli cyllidebau presennol	Cysylltodd trigolion hyder â budd ychwanegol yn hytrach na disodli gwariant craidd.	Cyllidebau gwaelodlin cyhoeddedig, prosiectau ychwanegol a enwyd ac adrodd cyn ac ar ôl.
Egwyddorion clir ar draws yr ynys gyda budd lleol adnabyddadwy	Cysylltodd ymatebwyr gysondeb ar draws yr ynys â budd gweladwy mewn cymunedau sy'n profi pwysau.	Meini prawf dyrannu, adrodd daearyddol a map prosiectau.
Craffu annibynnol neu aml-randdeiliad	Gall goruchwyliaeth ehangach gryfhau hyder a herio penderfyniadau dyrannu.	Grŵp cynghori neu graffu gydag aelodaeth a chofnodion cyhoeddedig.
Incwm gros, didyniadau, buddsoddiad net a chanlyniadau cyhoeddedig	Mae trigolion am gael eglurder ynghylch costau casglu a'r swm sy'n cyrraedd prosiectau.	Cyfrifon blyneddol, datgelu costau gweinyddol ac adrodd ar ganlyniadau.
Diogelu rhag effeithiau anghymesur ar fusnesau bach ac ymwelwyr ar incwm is	Mae derbynoldeb yn dibynnu'n rhannol ar gymesuredd a lliniaru.	Gweinyddu syml, canllawiau, monitro a thystiolaeth o effeithiau dosbarthiadol.

5.6 Llywodraethu, ychwanegedd a budd lleol

Mae'r amodau a nodwyd gan drigolion yn canolbwyntio ar dri chysyniad cysylltiedig: ychwanegedd, atebolrwydd a lleolrwydd. Mae ychwanegedd yn golygu defnyddio incwm yr ardoll ar weithgaredd na fyddai fel arall yn cael ei ariannu, yn hytrach na disodli cyllidebau presennol. Mae atebolrwydd yn golygu bod incwm, didyniadau, penderfyniadau a chanlyniadau'n cael eu cyhoeddi ac yn agored i graffu. Mae lleolrwydd yn golygu y gall trigolion nodi sut mae'r cynllun ar draws yr ynys yn cynhyrchu manteision mewn lleoedd yr effeithir arnynt gan bwysau ymwelwyr.

Mae'r disgwyliadau hyn yn atgyfnerthu ei gilydd. Ni fyddai cyfanswm cyhoeddedig ar ei ben ei hun yn dangos ychwanegedd, tra na fyddai rhestr o brosiectau heb wybodaeth am ddidyniadau'n dangos faint o incwm a gyrhaeddodd y gwaith cyflawni. Yn yr un modd, efallai na fydd strategaeth ar draws yr ynys heb adrodd lleol yn sicrhau cymunedau bod y manteision yn cael eu dosbarthu'n deg. Felly, mae tystiolaeth trigolion yn awgrymu'r angen am lwybr archwilio cyflawn o'r incwm gros drwy weinyddu a dyrannu hyd at allbynnau a chanlyniadau gweladwy.

5.8 Cyfyngiadau

Mae canfyddiadau trigolion yn seiliedig ar ymatebion a gyflwynwyd i'r ymgynghoriad ac nid ydynt yn amcangyfrif wedi'i bwysoli yn ôl y boblogaeth o holl drigolion Ynys Môn. Roedd ymatebwyr yn hunanddethol, a gallai statws trigolyn orgyffwrdd â pherthynas fusnes, ymwelydd neu gymunedol. Mae ffigurau'r safbwynt yn disgrifio'n gywir yr atebion dilys a dderbyniwyd o fewn y garfan trigolion, ond ni ddylid eu cyflwyno fel canlyniad refferendwm.

Mae'r dehongliad thematig yn seiliedig ar y crynodeb a ddarparwyd. Mae'n nodi'r materion sy'n gysylltiedig â chefnogaeth, gwrthwynebiad a derbynoldeb, ond nid yw'n darparu amllder meintiol ar gyfer pob thema. Felly, dylai'r adroddiad osgoi graddio'r themâu neu honni bod pob cefnogwr neu wrthwynebydd yn rhannu'r un rhesymau.

5.9 Asesiad terfynol

Mae tystiolaeth trigolion yn dangos cydbwysedd clir ond nid llethol yn erbyn yr ardoll. Roedd y mwyafrif yn gwrthwynebu, tra bod lleiafrif sylweddol yn cefnogi'r egwyddor ac yn ei chysylltu

ag anghenion gweladwy mewn toiledau cyhoeddus, glendid, trafndiaeth, mynediad, llwybrau, rheoli'r amgylchedd a chyfleusterau cymunedol.

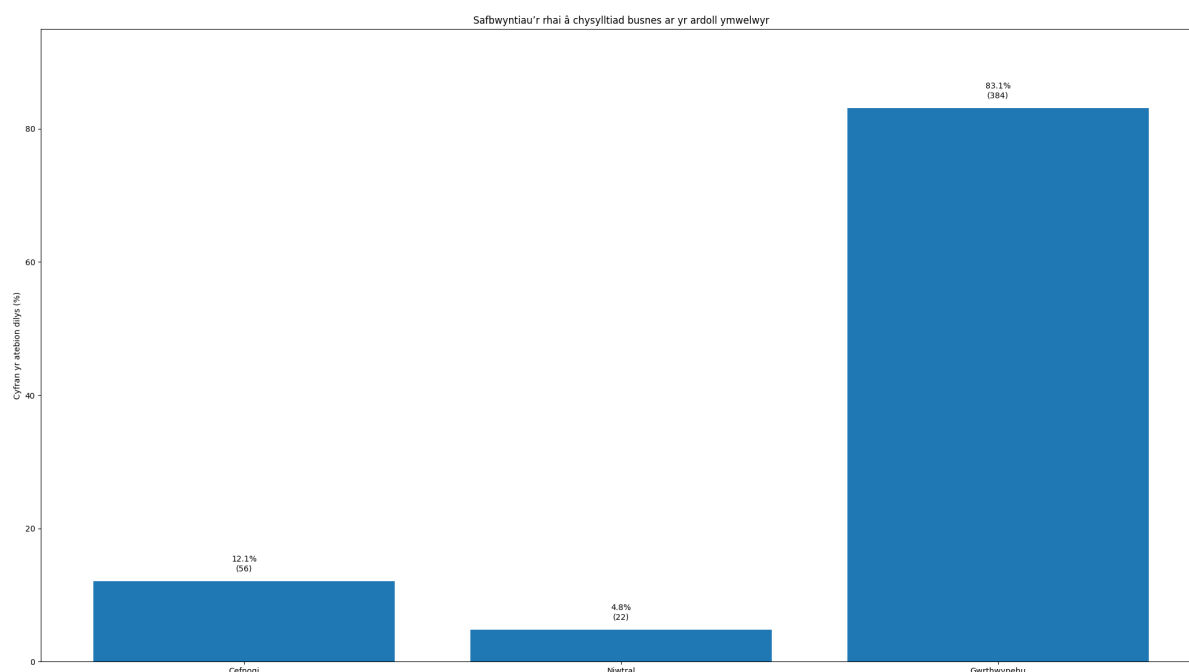
Cafodd y rhaniad ei lunio gan fanteision disgwylledig a risgiau canfyddedig. Roedd cefnogaeth yn gysylltiedig â buddsoddiad lleol ychwanegol a gweladwy. Roedd gwrthwynebiad yn gysylltiedig â bywoliaethau, fforddiadwyedd, tegwch a hyder yn y ffordd y byddai'r Cyngor yn dyrannu'r incwm. Felly, roedd yr amodau a gysylltodd ymatebwyr â derbynoldeb yn canolbwyntio ar ychwanegedd tryloyw, budd lleol, craffu, adrodd ariannol llawn ac amddiffyn rhag effeithiau anghymesur.

O ganlyniad, dylid disgrifio safbwynt trigolion fel un dadleuol yn hytrach nag unffurf negyddol. Mae'n rhoi arwydd clir o'r sicrwydd a'r trefniadau llywodraethu y byddai trigolion yn eu disgwyl pe bai'r cynnig yn cael ei ddatblygu ymhellach.

6. Canfyddiadau busnesau a'r sector llety

Roedd y garfan gysylltiedig â busnes yn cynnwys 463 o ymatebwyr. O'r rhain, rhoddodd 462 ateb dilys i'r prif gwestiwn safbwynt, sef tua 99.8% o'r garfan. Mae'r categori'n cynnwys perchnogion, rheolwyr a phobl sy'n gweithio mewn twristiaeth neu fusnesau eraill ar yr ynys. Felly, dylid ei ddehongli fel perthynas fusnes yn hytrach na nifer o fentrau cofrestredig ar wahân.

Mesur	Nifer	Cyfran
Ymatebwyr sy'n gysylltiedig â busnes	463	100.0% o gofnodion y garfan
Atebion dilys i'r cwestiwn safbwynt	462	99.8% o gofnodion y garfan
Cefnogi	56	12.1% o atebion dilys
Niwtral	22	4.8% o atebion dilys
Gwrthwynebu	384	83.1% o atebion dilys

Ffigur 6.1. Dosbarthiad safbwyntiau dilys cysylltiedig â busnes.

6.1 Safbwynt cyffredinol busnesau

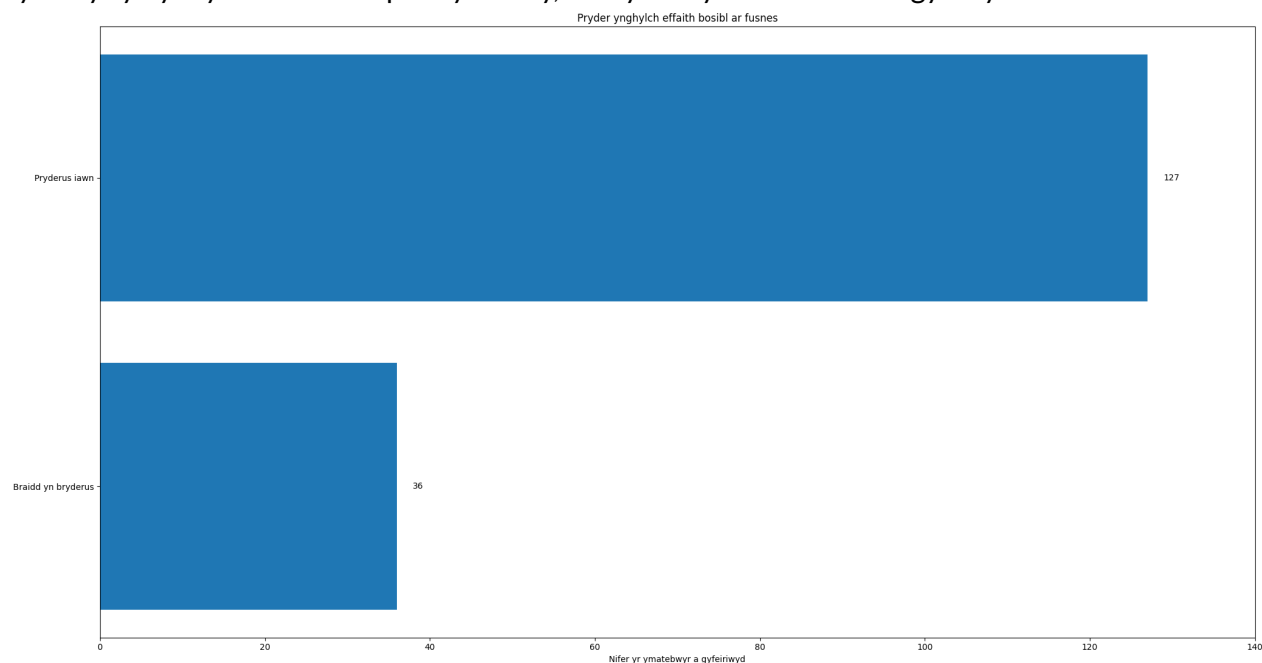
Roedd barn y rhai cysylltiedig â busnes yn gwrthwynebu'r ardoll yn llethol. Roedd cyfanswm o 384 o ymatebion dilys (83.1%) yn gwrthwynebu'r cynnig, o'i gymharu â 56 (12.1%) oedd yn ei gefnogi a 22 (4.8%) oedd yn niwtral. Roedd gwrthwynebiad yn fwy na chefnogaeth o 328 o ymatebion ac o 71.0 pwynt canran.

Mae'r canlyniad yn sylweddol fwy negyddol na safbwynt trigolion ac yn debyg iawn i ganlyniad ymwelwyr. Mae'r gyfran niwtral isel yn dangos bod y rhan fwyaf o'r ymatebwyr cysylltiedig â busnes wedi ffurfio barn bendant. Felly, mae'r dystiolaeth a gyflwynwyd yn dangos her fawr o ran hyder ymhlith y rhai sy'n debygol o brofi'r ardoll drwy gasglu, cyfathrebu â chwsmeriaid, newidiadau yn y galw neu effeithiau ehangach ar yr economi ymwelwyr.

Ni ddylid dehongli'r canfyddiad fel cyfrifiad cynrychioliadol yn ystadegol o bob busnes ar yr ynys. Serch hynny, mae'n gofnod clir o'r safbwyntiau a gyflwynwyd gan garfan sylweddol gysylltiedig â busnes ac yn darparu tystiolaeth gref am risgiau gweithredol ac economaidd canfyddedig.

6.2 Pryder ynghylch effaith bosibl ar fusnesau

Ymhlith yr ymatebwyr a gyfeiriwyd at y cwestiwn effaith ar fusnesau, disgrifiodd 127 eu hunain fel rhai pryderus iawn a 36 fel rhai eithaf pryderus. Nid oedd cyfanswm y nifer a gyfeiriwyd at y cwestiwn na'r niferoedd a ddewisodd unrhyw gategoriâu ymateb eraill wedi'u cynnwys yn y crynodeb a ddarparwyd. Felly, ni chyfrifwyd canrannau ar gyfer y mesur hwn.

Ffigur 6.2. Niferoedd a nododd eu bod yn bryderus iawn neu'n eithaf pryderus am effaith ar fusnesau.

Mae'r gwahaniaeth rhwng y ddau gategori a adroddwyd yn nodedig: dewisodd dros dair gwaith cymaint o'r ymatebwyr a gyfeiriwyd 'pryderus iawn' â 'eithaf pryderus'. Mae hyn yn dangos, ymhlith y rhai a gynrychiolir yn y ffigurau a ddarparwyd, fod pryder yn aml wedi'i fynegi ar lefel uchel yn hytrach nag fel amheuaeth ymylol neu gyfyngedig.

6.3 Risgiau economaidd a gweithredol canfyddedig

Maes risg	Pryder busnes	Mecanwaith posibl
Archebion	Gallai'r ardoll effeithio ar a yw ymwelwyr yn archebu neu'n dewis cyrchfan arall.	Newid mewn cyfraddau trosi, cansladau neu ddewis cyrchfan arall.
Hyd arhosiad	Gall ymwelwyr leihau nifer y nosweithiau a archebir.	Meddiannaeth is ac incwm llety is.
Gwariant ymwelwyr	Gall y tâl ychwanegol leihau gwariant dewisol.	Llai o wariant mewn lletygarwch, manwerthu, atyniadau a gwasanaethau lleol.
Elw	Gall busnesau amsugno rhywfaint o'r gost neu wynebu costau trafodion a gweinyddu uwch.	Elw net is, yn enwedig lle mae proffidioldeb eisoes yn gyfyngedig.
Staffio	Gall galw gwannach neu weinyddu ychwanegol effeithio ar benderfyniadau staffio.	Llai o oriau, oedi cyn recriwtio neu ddargyfeirio amser staff.
Cadwyn gyflenwi	Gall effeithiau ar lety a gwariant ymwelwyr drosglwyddo i gyflenwyr lleol.	Llai o alw am fwyd, golchi dillad, cynnal a chadw, trafndiaeth a gwasanaethau proffesiynol.

Mae'r risgiau hyn yn gydgyssylltiedig yn hytrach nag yn annibynnol. Gall gostyngiad mewn archebion effeithio ar feddiannaeth, hyd arhosiad, gwariant eilaidd, staffio a phryniannau gan gyflenwyr lleol. Yn yr un modd, hyd yn oed os yw'r galw'n parhau'n sefydlog, gallai cost weinyddol casglu leihau elw neu ailgyfeirio amser staff oddi wrth wasanaeth cwsmeriaid a datblygu busnes.

Mae'r crynodeb a ddarparwyd yn cofnodi risgiau canfyddedig yn hytrach nag effeithiau yn y dyfodol a fesurwyd. Nid yw'n sefydlu y byddai pob canlyniad yn digwydd nac yn mesur ei faint. Mae'r canfyddiadau'n nodi'r meysydd yr oedd busnesau'n disgwyl iddynt gael eu heffeithio a'r materion a gysylltwyd ganddynt â monitro pe bai cynllun yn cael ei gyflwyno.

6.4 Baich gweinyddol

Disgrifiodd darparwyr weinyddu fel cadwyn o dasgau cysylltiedig yn hytrach nag un trafodiad talu. Byddai'r baich yn dechrau cyn casglu, drwy newidiadau i systemau archebu a chyfrifyddu, ac yn parhau drwy asesu gwesteion, talu, cysoni, cadw cofnodion a ffurflenni. Gallai cymhlethdod gynyddu lle mae archebion yn cael eu newid, eu had-dalu, eu disgowntio neu eu gwneud drwy lwyfannau trydydd parti.

Cam	Tasgau a nodwyd gan ddarparwyr	Ffynhonnell bosibl o faich
Paratoi systemau	Addasu systemau archebu, rheoli eiddo a chyfrifyddu.	Cost sefydlu, newidiadau meddalwedd, profi a hyfforddi staff.
Asesu atebolrwydd	Nodi gwesteion a nosweithiau sy'n atebol a chymhwyso eithriadau.	Angen rheolau cywir, tystiolaeth a thriniaeth gyson.
Cyfathrebu â chwsmeriaid	Egluro'r tâl cyn archebu, wrth dalu ac yn ystod yr arhosiad.	Ymholiadau, anghydfodau, pwysau ar enw da a gwybodaeth amlieithog.
Casglu a chysoni	Casglu taliadau a'u cysoni ag archebion a chyfrifon.	Trafodion ar wahân, gwahaniaethau amseru a chywiro gwallau.
Newidiadau i archebion	Rheoli cansladau, ad-daliadau, diwygiadau a nosweithiau am ddim.	Ailgyfrifo a rhyngweithio â thelerau archebu.
Costau trydydd parti	Ymdrin â thaliadau cerdyn, trefniadau asiantaeth a thaliadau llwyfan.	Ansicrwydd ynghylch comisiwn, ffioedd a phwy sy'n prosesu'r ardoll.
Cofnodion a ffurflenni	Cynnal cofnodion a chwblhau ffurflenni cyfnodol.	Amser staff cylchol, risg cydymffurfio a gofynion cadw cofnodion.

Teimlai microfusnesau a gweithredwyr hunanarlwyo eu bod yn arbennig o agored gan fod gan lawer allu gweinyddol cyfyngedig, dim tîm cyllid penodol a dibyniaeth uchel ar amser y perchennog. Gall gofyniad a allai fod yn hylaw i westy mwy â systemau integredig gael effaith gyfrannol wahanol ar weithredwr un eiddo.

Nododd busnesau sy'n defnyddio asiantaethau neu sawl llwyfan archebu gymhlethdod ychwanegol hefyd. Gall archebion, taliadau, ad-daliadau a gwybodaeth cwsmeriaid gael eu trin ar draws gwahanol systemau neu sefydliadau. Mae'r dystiolaeth yn dangos y byddai angen eglurder ynghylch cyfrifoldeb, trosglwyddo data, trin llwyfannau, cysoni a'r ffordd o ymdrin ag archebion a wnaed cyn dyddiad gweithredu.

6.5 Materion gweinyddol a nodwyd gan fusnesau

Mater gweinyddol	Mater a adlewyrchir yn y dystiolaeth	Enghreifftiau a drafodwyd yn y dystiolaeth
Rheolau syml a sefydlog	Lleihau amwysedd ynghylch atebolrwydd, nosweithiau ac eithriadau.	Canllawiau cryno, enghreifftiau wedi'u gweithio a rhybudd ymlaen llaw am newidiadau.
Systemau digidol cydnaws	Osgoi mewnbynnu a chysoni â llaw dro ar ôl tro.	Rhyngwynebau safonol, swyddogaethau allforio a phrofi gyda llwyfannau cyffredin.
Triniaeth glir o ad-daliadau a diwygiadau	Atal cyfrifiadau anghyson ac anghydfodau.	Senarios cyhoeddedig sy'n ymdrin â chansladau, nosweithiau am ddim ac ad-daliadau rhannol.
Cefnogaeth hygyrch	Helpu darparwyr bach i ddatrys cwestiynau'n gyflym.	Sianel gymorth benodol, hyfforddiant, Cwestiynau Cyffredin a chymorth gweithredu cynnar.
Cofnodion a ffurflenni cymesur	Cyfyngu ar gost cydymffurfio cylchol.	Dim ond data angenrheidiol, amllder adrodd synhwyrol a chyfnodau cadw clir.
Monitro cost i ddarparwyr	Nodi a yw'r baich yn anghymesur.	Arolygon busnes, asesiad cost amser ac adolygiad ar ôl gweithredu.

Ni fyddai symleiddio gweinyddol yn dileu gwrthwynebiadau i egwyddor nac amseriad economaidd yr ardoll, ond byddai'n mynd i'r afael yn uniongyrchol ag un o'r pryderon ymarferol a ddisgrifiwyd amlaf. Byddai profi cynnar gyda gwahanol fodelau busnes yn hanfodol gan ei bod yn annhebygol y byddai'r baich yn cael ei ddosbarthu'n gyfartal.

6.6 TAW a phwysau cronol

Credai 74 o ymatebwyr busnes y gallai casglu'r ardoll eu gwrthio dros y trothwy cofrestru TAW, tra roedd 73 arall yn ansicr. Gyda'i gilydd, mae'r ffigurau hyn yn dangos bod 147 o ymatebwyr naill ai'n rhagweld risg trothwy neu'n brin o hyder ynghylch goblygiadau TAW. Nid yw'r crynodeb a ddarparwyd yn nodi nifer y rhai a atebodd y cwestiwn TAW na nifer y rhai a gredai na fyddai unrhyw effaith, felly ni chyfrifwyd canrannau.

Safbwynt TAW a adroddwyd	Nifer	Dehongliad
Credai y gallai casglu'r ardoll fynd â'r busnes dros y trothwy	74	Yn dangos risg uniongyrchol ganfyddedig i statws treth.
Ansicr a allai effeithio ar y trothwy	73	Yn dangos ansicrwydd ac angen am ganllawiau awdurdodol.
Risg neu ansicrwydd cyfunol a ganfyddir	147	Yn dangos maint y pryder a gynrychiolir yn y ffigurau a ddarparwyd; nid canran heb enwadur dilys y cwestiwn.

Dylid adrodd y pryder TAW fel canfyddiad ymatebwyr oni bai ei fod yn cael ei gadarnhau drwy'r rheolau treth perthnasol ac amgylchiadau busnes unigol. Mae tystiolaeth yr

ymgyngoriad yn dangos ansicrwydd ac amlygiad canfyddedig; nid yw'n sefydlu y byddai'r 74 busnes i gyd mewn gwirionedd yn dod yn atebol i gofrestru.

6.7 Pwysau masnachu cronol

Cysylltodd tystiolaeth y digwyddiadau yr ardoll â thymoroldeb, y rheol gosod 182 diwrnod, pwysau cyflogau ac Yswiriant Gwladol a rhwymedigaethau TAW presennol. Disgrifiodd ymatebwyr y materion hyn yn gronnol. Nid eu pryder o reidrwydd oedd y byddai'r ardoll ar ei phen ei hun yn gwneud busnes hyfyw yn anhyfyw, ond y byddai'n cael ei chyflwyno ochr yn ochr â phwysau rheoleiddiol, trethiannol a gweithredol eraill.

Pwysau a nodwyd	Sut y cafodd ei gysylltu â'r ardoll	Effaith gronnol bosibl
Tymoroldeb	Mae incwm wedi'i grynhoi mewn rhan o'r flwyddyn tra bod llawer o gostau'n parhau drwy gydol y flwyddyn.	Llai o allu i amsugno gweinyddu ychwanegol neu alw gwannach.
Rheol gosod 182 diwrnod	Cysylltodd ymatebwyr gymhwysedd a thriniaeth dreth â gofynion meddiannaeth.	Pwysau i sicrhau digon o archebion ochr yn ochr â phryder am alw.
Costau cyflog ac Yswiriant Gwladol	Roedd costau cyflogaeth eisoes yn cynyddu.	Llai o hyblygrwydd o ran staffio a chyfnodau agor.
Rhwymedigaethau TAW presennol	Mae rhai busnesau eisoes yn rheoli TAW neu'n pryderu am groesi'r trothwy.	Cymhlethdod ychwanegol, ansicrwydd ac effeithiau pris posibl.
Costau gweithredu cyffredinol	Disgrifwyd elw fel rhywbeth yr effeithir arno gan sawl pwysau ar yr un pryd.	Gall yr ardoll gael ei barnu fel rhan o faich cost ehangach yn hytrach nag ar ei phen ei hun.

6.8 Cyfyngiadau ac asesiad terfynol

Mae canfyddiadau busnes yn seiliedig ar ymatebion ymgynghori a gyflwynwyd ac nid ydynt yn gyfrifiad nac yn amcangyfrif wedi'i bwysoli yn ôl y boblogaeth o holl fusnesau'r ynys. Gall y categori busnes orgyffwrdd â pherthnasoedd trigolion ac ymatebwyr eraill. Nid yw'r data a ddarparwyd ychwaith yn cynnwys enwaduron cyflawn ar gyfer y cwestiynau pryder am effaith a TAW, felly adroddir y ffigurau hynny fel niferoedd yn hytrach na chanrannau.

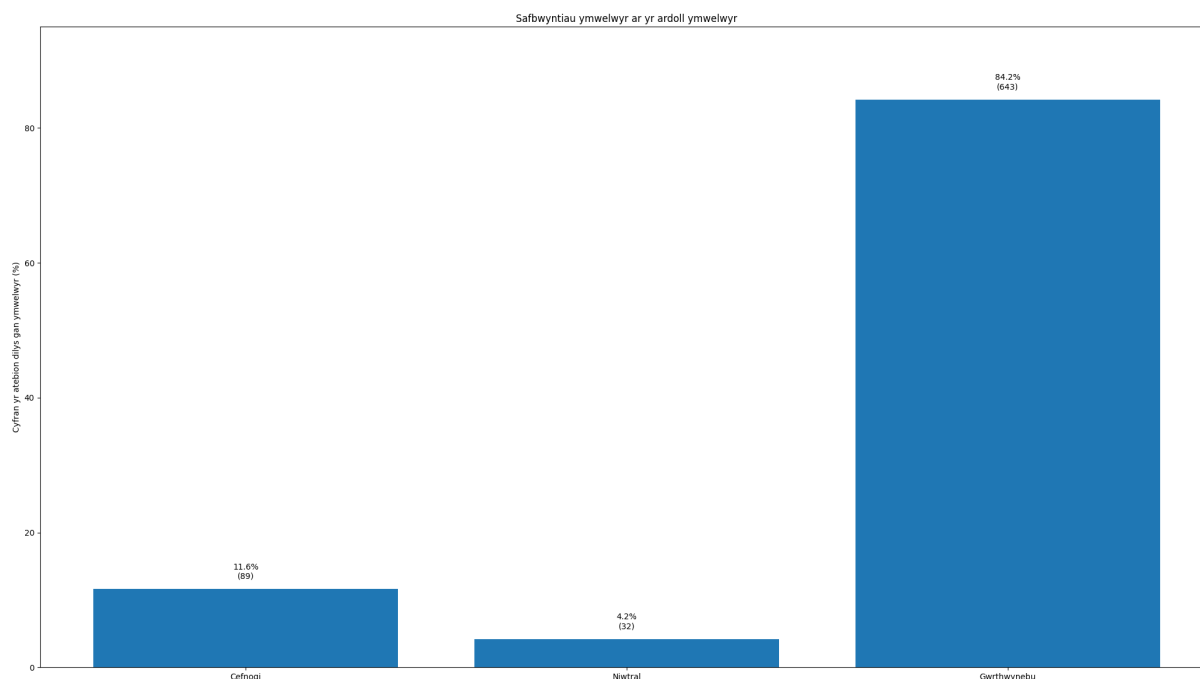
O fewn y cyfyngiadau hynny, mae'r dystiolaeth yn glir. Cofnododd ymatebwyr cysylltiedig â busnes wrthwynebiad llethol a disgrifiasant risg economaidd a llwyth gwaith gweinyddol manwl. Roedd pryder yn gysylltiedig ag archebion, hyd arhosiad, gwariant ymwelwyr, elw, staffio a'r gadwyn gyflenwi leol, tra roedd microfusnesau a gweithredwyr aml-lwyfan yn rhagweld cymhlethdod anghymesur.

Cryfhawyd y safbwynt negyddol gan ansicrwydd ynghylch TAW ac effaith gronnol tymoroldeb, y rheol 182 diwrnod, cyflogau, Yswiriant Gwladol a phwysau treth presennol.

7. Canfyddiadau ymwelwyr

Nododd cyfanswm o 766 o ymatebwyr eu bod yn ymwelwyr. O'r rhain, rhoddodd 764 ateb dilys i'r prif gwestiwn safbwynt, sy'n cyfateb i tua 99.7% o'r garfan ymwelwyr. Mae'r gwahaniaeth bach iawn rhwng nifer y rhai a nododd eu bod yn ymwelwyr a nifer y rhai a atebodd y cwestiwn safbwynt yn dangos bod bron pob ymwelydd a gymerodd ran wedi mynegi barn bendant ar y cynnig.

Mesur	Nifer	Cyfran
Ymwelwyr sy'n nodi eu bod yn y garfan	766	100.0% o gofnodion ymwelwyr
Atebion dilys i'r cwestiwn safbwynt	764	99.7% o gofnodion ymwelwyr
Cefnogi	89	11.6% o atebion dilys
Niwtral	32	4.2% o atebion dilys
Gwrthwynebu	643	84.2% o atebion dilys

Ffigur 7.1. Dosbarthiad safbwyntiau dilys ymwelwyr.

7.1 Safbwynt cyffredinol ymwelwyr

Roedd barn ymwelwyr yn gwrthwynebu'r ardoll yn llethol. Roedd cyfanswm o 643 o ymatebion dilys (84.2%) yn gwrthwynebu'r cynnig, o'i gymharu ag 89 (11.6%) oedd yn ei gefnogi a 32 (4.2%) oedd yn niwtral. Roedd gwrthwynebiad yn fwy na chefnogaeth o 554 o ymatebion ac o 72.6 pwynt canran.

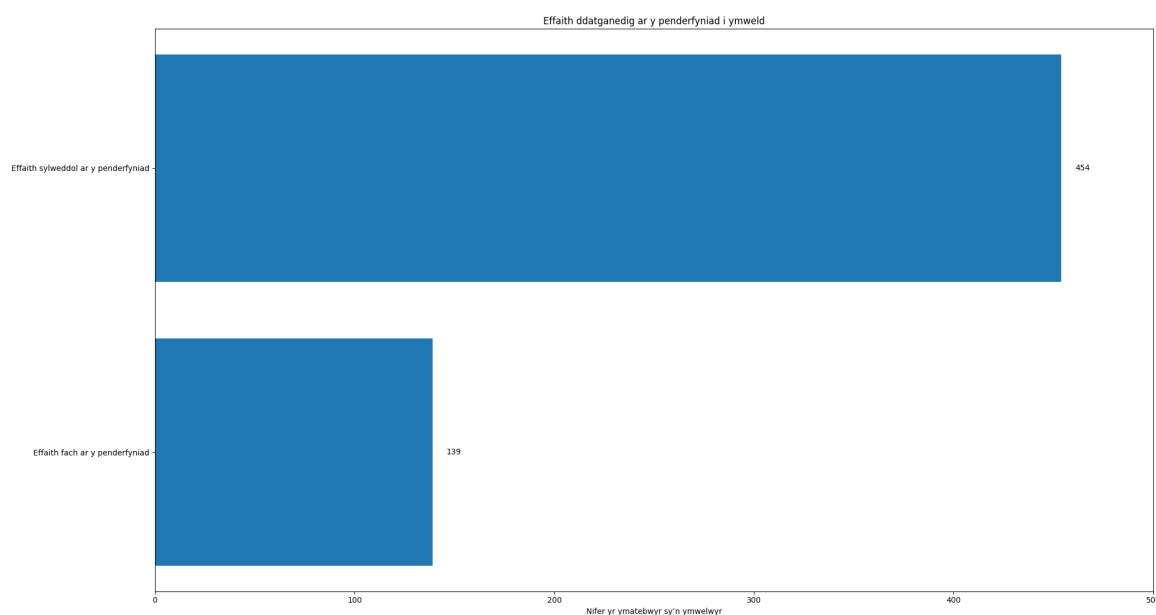
Hwn oedd y gyfradd gwrthwynebiad uchaf ymhlith y pedair prif garfan, er ei bod yn agos iawn at y canlyniad cysylltiedig â busnes. Mae'r gyfran niwtral isel yn dangos bod y rhan fwyaf o ymatebwyr a oedd yn ymwelwyr wedi ffurfio barn glir. Felly, mae'r dystiolaeth a gyflwynwyd yn dangos bod y cynnig wedi'i dderbyn yn wael gan yr ymwelwyr a gymerodd ran yn yr ymgynghoriad.

Ni ddylid trin y canlyniad fel rhagolwg o ymddygiad ymwelwyr nac fel amcangyfrif wedi'i bwysoli yn ôl y boblogaeth o holl ymwelwyr Ynys Môn. Serch hynny, mae'n gofnod cryf o'r farn a fynegwyd ac yn darparu tystiolaeth bwysig am risgiau canfyddedig o ran cost, gwerth a dewis cyrchfan.

7.2 Effaith a fynegwyd ar y penderfyniad i ymweld

O fewn y garfan ymwelwyr, dywedodd 454 o ymatebwyr y byddai'r ardoll yn effeithio'n sylweddol ar eu penderfyniad i ymweld a dywedodd 139 y byddai'n effeithio ychydig ar y penderfyniad. Nid yw'r crynodeb a ddarparwyd yn cynnwys yr enwadur dilys ar gyfer y

cwestiwn hwn na nifer y rhai a ddewisodd unrhyw gategorïau eraill. Felly, cyflwynir y ffigurau hyn fel niferoedd yn hytrach na chanrannau.

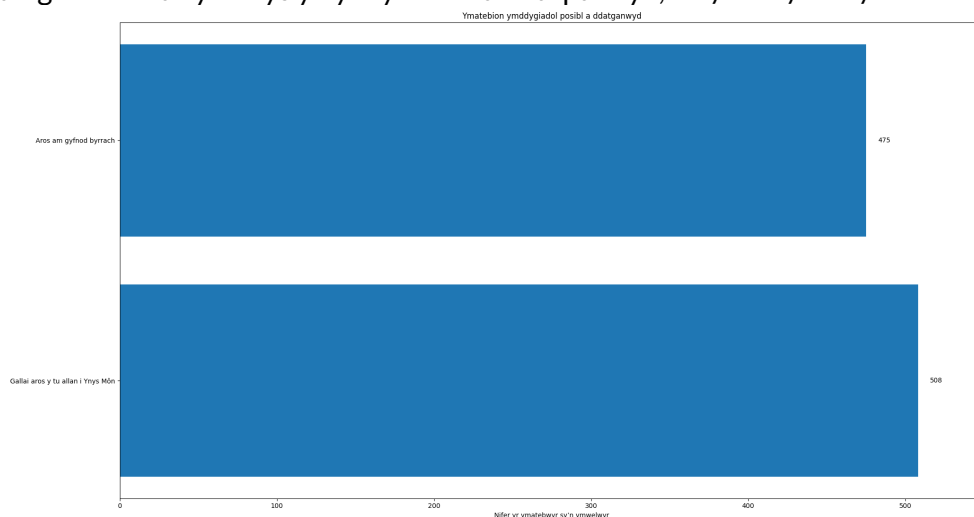
Ffigur 7.2. Effaith yr ardoll a adroddwyd ar y penderfyniad i ymweld.

Adroddodd dros dair gwaith cymaint o ymatebwyr effaith sylweddol ag effaith fach. Mae hyn yn dangos nad oedd yr ardoll yn cael ei disgrifio'n gyffredinol fel ystyriaeth ymylol gan y rhai sydd wedi'u cynnwys yn y ffigurau a ddarparwyd. I lawer o ymatebwyr, roedd y pryder a fynegwyd yn ddigon cryf i ddylanwadu ar y dewis a ddylid ymweld o gwbl.

Mae angen gofal wrth ddehongli'r canfyddiad hwn. Nid yw datganiad y byddai tâl yn effeithio ar benderfyniad yn sefydlu y byddai'r ymatebydd yn canslo taith, yn dewis cyrchfan arall neu'n newid gwariant mewn gwirionedd. Mae ymddygiad gwirioneddol yn cael ei lywio gan gyfanswm cost y daith, cysylltiad â'r gyrchfan, dewisiadau eraill sydd ar gael, amseriad, dewis llety a pha mor weladwy yw unrhyw welliannau a ariennir gan yr ardoll.

7.3 Ymatebion ymddygiadol posibl a fynegwyd

Dywedodd cyfanswm o 475 o ymwelwyr y byddent yn aros am gyfnod byrrach, tra dywedodd 508 y gallent aros y tu allan i Ynys Môn. Mae'r ffigurau hyn yn disgrifio bwriadau a fynegwyd mewn ymateb i gwestiwn ymgynghori. Nid oedd yr enwaduron dilys nac unrhyw gategorïau ymateb amgen wedi'u cynnwys yn y crynodeb a ddarparwyd, felly ni chyfrifwyd canrannau.

Ffigur 7.3. Newidiadau posibl a fynegwyd i hyd a lleoliad yr arhosiad.

7.4 Dehongliad o'r bwriadau a fynegwyd

Mae'r ddau ymateb ymddygiadol a adroddwyd yn pwyntio at effeithiau posibl gwahanol. Gallai arhosiad byrrach leihau incwm llety a gwariant eilaidd tra'n cadw'r ymwelydd ar Ynys Môn. Gallai aros y tu allan i'r ynys symud gwariant llety i ardal awdurdod lleol arall tra bo'r ymwelydd yn dal i wneud teithiau dydd i atyniadau, ffyrdd a chyfleusterau cyhoeddus yr ynys.

Ymateb datganedig	Effaith bosibl pe bai'n digwydd	Dangosyddion posibl a nodwyd
Arhosiad byrrach	Llai o nosweithiau meddiannol ac o bosibl llai o wariant ar fwyd, manwerthu, atyniadau a thrafnidiaeth.	Hyd arhosiad cyfartalog, nosweithiau meddiannol, gwerth archebion a gwariant ymwelwyr.
Aros y tu allan i Ynys Môn	Gall incwm llety symud y tu allan i'r ynys tra gall pwysau ymwelwyr barhau drwy ymweliadau dydd.	Daearyddiaeth llety, gweithgarwch teithiau dydd, parcio, traffig a defnydd o atyniadau.
Penderfyniad wedi'i effeithio'n sylweddol	Dadleoli posibl i gyrchfan arall neu ganslo.	Trosi archebion, cansladau, ymweliadau ailadroddus a pherfformiad cymharol cyrchfannau.
Penderfyniad wedi'i effeithio ychydig	Gall yr ardoll gael ei hamsugno ond gallai newid gwariant neu ddewis llety.	Cyllidebau ymwelwyr, cymysgedd llety a gwariant dewisol.

Mae'r mecanweithiau hyn yn gredadwy ond nid ydynt wedi'u profi gan yr ymgynghoriad. Mae'r dystiolaeth yn nodi'r mathau o ymateb ymddygiadol yr oedd ymwelwyr yn eu rhagweld. Nid yw'n sefydlu nifer y rhai a fyddai'n gweithredu ar y bwriadau hynny, hyd unrhyw effaith na'r effaith net ar ôl ystyried amodau ehangach y farchnad.

7.5 Pryderon fforddiadwyedd

Canolbwyntiodd pryderon fforddiadwyedd yn arbennig ar deuluoedd, grwpiau, arhosiadau hirach a llety cost is. Ym mhob achos, gall tâl fesul person neu fesul nos gynrychioli ychwanegiad absoliwt mwy at gyfanswm cost yr archeb neu gyfran fwy o bris y llety.

Amgylchiadau'r ymwelydd	Pam y gall yr ardoll deimlo'n fwy arwyddocaol	Ystyriaeth bosibl
Teuluoedd	Gall nifer o bobl atebol luosi'r gost nosweithiol ar draws yr arhosiad.	Engbreiffiau cost clir i deuluoedd a monitro effeithiau dosbarthiadol.
Grwpiau	Gall y tâl Gronni ar draws nifer fwy o westeion.	Gwybodaeth archebu dryloyw cyn ymrwymo.
Arosiadau hirach	Mae tâl nosweithiol yn cynyddu gyda hyd yr ymweliad.	Asesiad a yw arosiadau hirach yn wynebu cynnydd cyffredinol anghymesur.
Llety cost is	Mae tâl sefydlog yn ffurfio canran fwy o bris yr ystafell neu'r llain.	Ystyried cymesuredde ar draws mathau o lety.
Ymwelwyr ar incwm is	Gall llai o gyllideb ddewisol fod ar gael i amsugno tâl ychwanegol.	Monitro hygyrchedd a newidiadau yng nghymysgedd ymwelwyr.

Felly, nid yw'r pryder wedi'i gyfyngu i'r gyfradd bennawd ar ei phen ei hun. Gall ymwelwyr asesu'r swm cronol ar draws pob person a noson a'i gymharu â chost a gwerth canfyddedig y llety. Gellir gweld yr un tâl fel un bach mewn gwyliau byr gwerth uchel ond yn sylweddol mewn arhosiad teuluol neu grŵp cost is.

7.6 Safbwyntiau cefnogol ymwelwyr

Roedd ymwelwyr cefnogol yn fwy tebygol o ddisgrifio'r tâl fel un cymedrol lle'r oedd yn ariannu gwelliannau gweladwy. Mae hyn yn awgrymu bod derbynioddeb yn gysylltiedig â'r berthynas rhwng cost a budd canfyddedig yn hytrach nag â'r tâl ar ei ben ei hun.

Amod sy'n gysylltiedig â chefnogaeth	Arwyddocâd deongliadol	Tystiolaeth y byddai ymwelwyr yn ei disgwyl
Gwelliannau gweladwy	Gall ymwelwyr gysylltu'r tâl â phrofiad cyrchfan gwell.	Prosiectau a enwyd, arwyddion a chynnydd cyhoeddedig.
Diben clir	Mae'r tâl yn haws ei ddeall lle mae ei ddefnydd yn benodol.	Eglurhad syml wrth archebu a thalu.
Buddsoddiad ychwanegol	Gall cefnogaeth wanhau os yw'r ardoll yn ymddangos fel pe bai'n disodli cyllidebau presennol.	Adrodd ar wahân ar wariant gwaelodlin a gwariant a ariennir gan yr ardoll.
Tâl rhesymol	Mae ymwelwyr yn cymharu'r ardoll â chyfanswm cost y daith a gwerth y gyrchfan.	Enghreifftiau tryloyw ac adolygiad parhaus o'r gyfradd.
Budd amgylcheddol a seilwaith ymwelwyr	Gall ymwelwyr dderbyn cyfraniad lle mae'r pwysau'n weladwy.	Tystiolaeth o welliannau i lanweithdra, llwybrau, mynediad a chyfleusterau.

7.7 Cyfathrebu a chynnig y gyrchfan

Mae canfyddiadau ymwelwyr yn dangos ffafriaeth am gyfathrebu sy'n mynd y tu hwnt i ddatgan bod ardoll yn berthnasol. Nododd sylwadau bwysigrwydd gwybodaeth glir am y swm, pwy sy'n atebol, pa nosweithiau neu arhosiadau sy'n cael eu cwmpasu, eithriadau, sut y cesglir y taliad a beth fyddai'r incwm yn ei ariannu. Nododd rhai ymatebwyr hefyd y byddai gwybodaeth a ddarperir cyn archebu yn well na dod ar ei thraws am y tro cyntaf wrth gyrraedd neu ymadael.

Byddai cynnig y gyrchfan hefyd yn bwysig. Lle mae ymwelwyr yn gweld Ynys Môn fel lle sy'n cynnig gwerth unigryw ac yn gallu gweld toiledau cyhoeddus wedi'u cynnal yn dda, lleoedd glân, llwybrau hygyrch, gwybodaeth drafnidiaeth dda a rheolaeth amgylcheddol, gall fod yn haws deall tâl cymedrol. Lle mae'r manteision yn aneglur neu lle mae gwasanaethau presennol yn cael eu hystyried yn annigonol, gall yr un tâl atgyfnerthu anfodlonrwydd.

Cam cyfathrebu	Gwybodaeth a nodwyd gan ymatebwyr	Mater a adlewyrchir yn y dystiolaeth
Cyn archebu	Cyfradd, atebolrwydd, eithriadau a chyfanswm amcangyfrifedig cost yr ardoll.	Osgoi syndod a chaniatáu cymhariaeth wybodus.
Wrth archebu	Sut y caiff y tâl ei gasglu a'i drin os bydd yr archeb yn newid.	Lleihau anghydfodau ac ansicrwydd.
Cyn cyrraedd	Nodyn atgoffa, diben a dolenni i welliannau a ariannwyd.	Atgyfnerthu tryloywder a gwerth.
Yn ystod yr arhosiad	Gwybodaeth weladwy am brosiectau a budd lleol.	Cysylltu'r cyfraniad â phrofiad yr ymwelydd.
Ar ôl gweithredu	Incwm, didyniadau, gwariant a chanlyniadau cyhoeddedig.	Dangos hygyrddedd a chefnogi gwerthuso.

7.8 Cyfyngiadau

Mae canlyniadau ymwelwyr yn seiliedig ar ymatebion hunanddethol i'r ymgynghoriad ac nid ydynt yn amcangyfrif wedi'i bwysoli yn ôl y boblogaeth o holl ymwelwyr Ynys Môn. Gall y garfan ymwelwyr orgyffwrdd hefyd â pherthnasoedd trigolion, busnes neu gymunedol. Mae ffigurau'r safbwyntiau dilys yn disgrifio'n gywir yr atebion a gyflwynwyd ac a dderbyniwyd o

fewn y garfan, ond ni ddylid eu trin fel canlyniad refferendwm.

Mae'r cwestiynau ymddygiad a fynegwyd yn mesur bwriadau o dan dâl damcaniaethol yn y dyfodol. Gall bwriadau orddatgan neu danddatgan ymddygiad gwirioneddol, ac nid yw'r crynodeb a ddarparwyd yn rhoi enwaduron ar gyfer y cwestiynau penderfyniad, arhosiad byrrach neu aros y tu allan i'r ynys. Felly, adroddir y ffigurau hynny fel niferoedd a dylid eu defnyddio fel dangosyddion risg yn hytrach na rhagolygon.

7.8 Asesiad terfynol

Cofnododd tystiolaeth ymwelwyr wrthwynebiad llethol i'r ardoll. Atgyfnerthwyd maint y safbwynt negyddol gan niferoedd uchel a nododd y byddai'r tâl yn effeithio ar y penderfyniad i ymweld, yn byrhau'r arhosiad neu'n annog defnyddio llety y tu allan i Ynys Môn.

Nid oedd y pryderon wedi'u dosbarthu'n gyfartal. Nodwyd bod teuluoedd, grwpiau, arhosiadau hirach a llety cost is yn arbennig o sensitif i gost gronol. Ar yr un pryd, mae tystiolaeth ymwelwyr gefnogol yn dangos bod rhai ymatebwyr yn ystyried tâl cymedrol yn dderbyniol lle'r oedd yn cynhyrchu gwelliannau gweladwy ac ychwanegol.

Felly, mae'r canfyddiadau'n nodi risg ymddygiadol sylweddol a'r amodau y gallai derbynioldeb wella oddi tanynt.

8. Ffactorau sy'n dylanwadu ar safbwyntiau

Mae tystiolaeth yr ymgynghoriad yn dangos bod safbwyntiau ar yr ardoll ymwelwyr arfaethedig wedi'u dylanwadu gan gyfuniad o ystyriaethau economaidd, ymarferol, moesegol a sefydliadol. Y prif ddylanwadau a nodwyd yn y crynodeb a ddarparwyd oedd y sector twristiaeth, busnesau lleol, tegwch a gweinyddu. Felly, roedd ymatebwyr yn ystyried mwy na swm tâl nosweithiol. Roedd eu hatebion hefyd yn adlewyrchu amseriad y cyflwyno, cystadleurwydd Ynys Môn, hyder mewn gwneud penderfyniadau yn y sector cyhoeddus a gallu busnesau i gasglu a gweinyddu'r ardoll.

Roedd y ffactorau hyn wedi'u cysylltu'n agos. Gallai ymatebydd a oedd yn pryderu am gystadleurwydd busnes hefyd gwestiynu tegwch codi tâl ar ymwelwyr dros nos, amseriad ei gyflwyno yn ystod amodau masnachu anodd ac a allai'r Cyngor ddangos defnydd ychwanegol a thryloyw o'r incwm. Felly, dylid deall y ffactorau fel fframwaith rhyngweithiol yn hytrach na themâu ar wahân ac annibynnol.

Ffactor dylanwadol	Cwestiwn craidd a godwyd gan ymatebwyr	Prif grwpiau yr effeithir arnynt
Effaith ar y sector twristiaeth	A fyddai'r ardoll yn newid galw, archebion, hyd arhosiad neu wariant ymwelwyr?	Ymwelwyr, darparwyr llety, atyniadau, lletygarwch a chyflenwyr.
Effaith ar fusnesau lleol	A allai'r cynnig effeithio ar elw, staffio, llif arian a hyfywedd busnes?	Busnesau twristiaeth a busnesau sy'n dibynnu ar wariant ymwelwyr.
Tegwch	Pwy ddylai dalu, pwy sy'n creu pwysau a phwy ddylai elwa o'r incwm?	Ymwelwyr, trigolion, busnesau a chymunedau.
Gweinyddu	Faint o waith, cost a risg cydymffurfio fyddai'r broses gasglu yn ei greu?	Darparwyr llety, asiantaethau, llwyfannau a'r Cyngor.
Amseru a adlewyrchir yn y dystiolaeth	A yw hwn yn bwynt priodol yn y cylch economaidd a rheoleiddiol i gyflwyno'r tâl?	Busnesau, gweithwyr, ymwelwyr a chymunedau lleol.
Cystadleurwydd	A allai Ynys Môn ddod yn llai deniadol o'i chymharu â chyrchfannau eraill?	Economi ymwelwyr yr ynys a chadwyni cyflenwi cysylltiedig.
Ymddiriedaeth yn y sector cyhoeddus	A fyddai incwm yn ychwanegol, yn dryloyw ac yn cael ei wario fel yr addawyd?	Pob grŵp ymatebwyr.
Gallu busnesau	A all gweithredwyr bach a thymhorol amsugno'r systemau a'r amser staff sydd eu hangen?	Microfusnesau, darparwyr hunanarlwydo a gweithredwyr aml-lwyfan.

8.1 Roedd y ddadl yn ymestyn y tu hwnt i'r tâl nosweithiol

Dim ond un elfen o'r ddadl oedd y tâl pennawd. Ystyriodd ymatebwyr yr effaith gyfan ar draws nifer y bobl a'r nosweithiau mewn archeb, y berthynas rhwng y tâl a phris y llety, a'r posibilrwydd y gallai ymwelwyr newid ble, pryd neu am ba hyd y byddent yn aros. Ystyriodd busnesau hefyd gostau anuniongyrchol newidiadau i systemau, amser staff, trin taliadau, ymholiadau cwsmeriaid, ad-daliadau, cadw cofnodion a ffurflenni.

Mae'r fframio ehangach hwn yn helpu i egluro pam y gallai ymatebwyr ystyried tâl unigol cymharol gymedrol yn sylweddol. Roedd yr effaith ganfyddedig yn dibynnu ar faint yr archeb, y math o lety, hyd yr arhosiad, yr elw oedd ar gael i'r busnes a lefel yr ymddiriedaeth y byddai'r incwm yn cynhyrchu budd ychwanegol gweladwy.

8.2 Dylanwadau'r sector twristiaeth a busnesau lleol

Roedd y sector twristiaeth yn ddylanwad pennaf gan fod y cynnig yn cael ei ddeall drwy ei effeithiau posibl ar yr economi ymwelwyr yn ei chyfanrwydd. Roedd y pryderon a gofnodwyd yn Adrannau 6 a 7 yn cynnwys archebion, hyd arhosiad, dewis cyrchfan, gwariant ymwelwyr, elw, staffio ac effeithiau ar y gadwyn gyflenwi. Felly, ystyriodd ymatebwyr effeithiau uniongyrchol ar lety ac effeithiau ehangach ar letygarwch, manwerthu, atyniadau, trafnidiaeth a gwasanaethau lleol.

Llwybr posibl	Effaith uniongyrchol a ystyriwyd	Canlyniad ehangach posibl
Mae'r ymwelydd yn wynebu cyfanswm cost taith uwch	Yn ailystyried cyrchfan, hyd arhosiad neu fath o lety.	Newid mewn archebion, nosweithiau meddiannol neu gymysgedd ymwelwyr.
Darparwr llety yn gweinyddu'r broses gasglu	Systemau ychwanegol, amser staff a thasgau cydymffurfio.	Elw is neu ddargyfeirio capasiti oddi wrth wasanaeth cwsmeriaid.
Ymwelydd yn lleihau gwariant dewisol	Llai o wariant ar fwyd, manwerthu, atyniadau neu weithgareddau.	Incwm is i fusnesau y tu hwnt i'r sector llety.
Busnes yn wynebu galw gwannach neu fwy ansicr	Yn addasu staffio, cyfnodau agor neu fuddsoddi.	Effeithiau ar gyflogaeth a chyflenwyr lleol.
Llety yn symud y tu allan i Ynys Môn	Yr ynys yn colli rhywfaint o wariant dros nos ond o bosibl yn cadw ymweliadau dydd.	Gall pwysau ymwelwyr barhau heb incwm llety cyfatebol.

Arwyddocâd y llwybrau hyn yw eu bod yn disgrifio economi leol gysylltiedig. Nid oedd ymatebwyr o reidrwydd yn gwahanu buddiannau darparwyr llety oddi wrth fuddiannau busnesau eraill neu drigolion sy'n gweithio ym maes twristiaeth. Felly, mynegwyd pryderon am fusnesau lleol yn aml fel pryderon am fywoliaethau, gwydnwch cymunedol a dosbarthiad effeithiau economaidd.

8.3 Tegwch fel dylanwad canolog

Roedd tegwch yn gweithredu ar sawl lefel. Roedd rhai ymatebwyr o'r farn ei bod yn deg i ymwelwyr wneud cyfraniad uniongyrchol tuag at wasanaethau a phwysau amgylcheddol sy'n gysylltiedig â thwristiaeth. Holodd eraill a ddylai ymwelwyr dros nos ysgwyddo'r tâl pan fo ymwelwyr dydd hefyd yn defnyddio ffyrdd, parcio, toiledau cyhoeddus, llwybrau a mannau cyhoeddus. Cododd pryderon fforddiadwyedd hefyd gwestiynau ynghylch a fyddai tâl sefydlog yn effeithio'n drymach ar deuluoedd, grwpiau, arhosiadau hirach a llety cost is.

Dimensiwn tegwch	Dehongliad cefnogol	Dehongliad beirniadol
Cyfraniad at gostau lleol	Dylai ymwelwyr gyfrannu tuag at y pwysau a'r cyfleusterau y maent yn eu defnyddio.	Mae ymwelwyr eisoes yn cyfrannu drwy lety a gwariant ehangach.
Trin gwahanol fathau o ymwelwyr	Mae arosiadau dros nos yn darparu pwynt casglu ymarferol.	Gall ymwelwyr dydd greu pwysau heb dalu'r ardoll.
Gallu i dalu	Gall y tâl fod yn fach o'i gymharu â chyfanswm cost llawer o deithiau.	Gall tâl sefydlog bwyso'n drymach ar arosiadau cost is, teuluol neu hirach.
Budd daearyddol	Gall incwm ar draws yr ynys gefnogi rheoli cyrchfan strategol.	Efallai na fydd cymunedau'n gweld elw clir lle caiff yr incwm ei wario mewn man arall.
Baich ar fusnesau	Mae casglu yn rhan o weithredu cynllun lleol cyfreithlon.	Gall gweinyddu di-dâl ddisgyn yn anghymesur ar ddarparwyr bach.

Mae'r dehongliadau cystadleuol hyn yn dangos bod ymatebwyr yn ystyried tegwch mewn perthynas â mwy na'r gyfradd yn unig. Roedd pryderon hefyd yn cwmpasu atebolrwydd, eithriadau, dyrannu lleol, baich ar fusnesau a pha mor weladwy yw'r budd. Cysylltodd ymatebwyr degwch canfyddedig ag eglurder ynghylch pwy sy'n talu, pam mae'r grŵp hwnnw'n atebol a sut y byddai'r manteision canlyniadol yn cael eu dosbarthu.

8.4 Gweinyddu a gallu busnesau

Roedd gweinyddu yn ddylanwad ymarferol pennaf gan fod darparwyr yn rhagweld cadwyn o dasgau ailadroddus. Roedd y rhain yn cynnwys addasu systemau, nodi gwesteion a nosweithiau atebol, cymhwyso eithriadau, egluro'r tâl, cysoni taliadau, rheoli newidiadau ac ad-daliadau, cadw cofnodion a chwblhau ffurflenni. Asesodd ymatebwyr y cynnig yn rhannol drwy faint yr

amser staff, y newid technegol a'r risg cydymffurfio y gallai'r tasgau hyn eu creu.

Roedd gallu busnesau yn llywio'r ffordd y canfyddid yr un gofyniad. Gall gweithredwr mwy fod â systemau archebu, cyllid a rheoli penodol, tra gall microfusnes neu ddarparwr hunanarlwyo un eiddo ddibynnu ar amser y perchennog a sawl llwyfan trydydd parti. Felly, mae tystiolaeth yr ymgynghoriad yn dangos na fyddai'r baich gweinyddol wedi'i ddosbarthu'n gyfartal.

Nodwedd busnes		Pam y gall capasiti fod yn gyfyngedig	Effaith bosibl ar safbwyntiau
Microfusnes		Staff cyfyngedig a dim swyddogaeth gyllid neu gydymffurfio arbenigol.	Gall tasg gylchol fach deimlo'n faich anghymesur.
Gweithredwr tymhorol		Mae incwm a chapasiti staff yn amrywio'n sylweddol drwy'r flwyddyn.	Mae amseru gweithredu a chyfnodau ffurflenni yn dod yn bwysicach.
Darparwr hunanarlwyo		Gall y perchennog reoli archebion, glanhau, cynnal a chadw a chyfrifon yn bersonol.	Pryder am gymhlethdod ychwanegol ac amser di-dâl.
Busnes sy'n dibynnu ar asiantaeth		Gall prosesau archebu a thalu gael eu rhannu â thrydydd parti.	Ansicrwydd ynghylch cyfrifoldeb, data a chysoni.
Gweithredwr aml-lwyfan		Mae archebion, ffioedd, ad-daliadau a chyfathrebu â chwsmeriaid yn digwydd ar draws gwahanol systemau.	Mwy o risg o anghysondeb ac addasu â llaw.
Gwesty neu grŵp mwy		Nifer uwch o drafodion ac eithriadau i'w prosesu.	Gall systemau fod yn gryfach, ond mae cyfanswm y llwyth trafodion yn fwy.

8.5 Amseriad a phwysau cronol

Roedd amseriad yn ddylanwadol gan fod ymatebwyr yn ystyried yr ardoll ochr yn ochr ag amodau economaidd a rheoleiddiol ehangach. Cysylltodd y dystiolaeth fusnes y cynnig â thymoroldeb, y rheol gosod 182 diwrnod, costau cyflogau ac Yswiriant Gwladol, rhwymedigaethau TAW presennol a phwysau gweithredu cyffredinol. Felly, aseswyd y cynnig fel un elfen ychwanegol o fewn baich cronol.

Mae'r persbectif cronol hwn yn bwysig. Efallai na fydd ymatebydd yn credu y byddai'r ardoll ar ei phen ei hun yn newid hyfywedd busnes yn sylweddol, ond gallai barhau i wrthwynebu ei chyflwyno oherwydd bod elw, staffio neu alw eisoes dan bwysau. Mae amseriad hefyd yn effeithio ar hyder: gall mesur a gyflwynir yn ystod cyfnod o wendid canfyddedig gael ei farnu'n wahanol i'r un mesur a gyflwynir ar ôl masnachu cryfach neu ar ôl profi systemau a chanllawiau.

Ystyriaeth amseru	Cwestiwn a godwyd	Tystiolaeth a fyddai'n berthnasol
Amodau galw presennol	A yw archebion a gwariant ymwelwyr yn ddigon gwydn?	Meddiannaeth, cyfradd ddyddiol gyfartalog, hyd arhosiad a thueddiadau gwariant.
Amgylchedd costau busnes	A all busnesau amsugno costau gweinyddu a thrafodion?	Elw, costau cyflogaeth a thystiolaeth cost amser darparwyr.
Newid rheoleiddiol	A yw gweithredwyr eisoes yn addasu i reolau eraill?	Calendrau gweithredu ac asesiad cydymffurfio cronol.
Parodrwydd systemau	A yw llwyfannau archebu a phrosesau'r Cyngor yn barod?	Profi peilot, canllawiau technegol a threfniadau cymorth.
Cyfathrebu ag ymwelwyr	A fydd y tâl yn cael ei ddeall cyn archebu?	Deunyddiau cyhoeddedig, profi'r llwybr archebu ac adborth ymwelwyr.

8.6 Cystadleurwydd a dewis cyrchfan

Dylanwadodd cystadleurwydd ar safbwyntiau gan fod ymatebwyr yn cymharu Ynys Môn â chyrchfannau eraill ac yn ystyried a allai ymwelwyr osgoi'r tâl drwy aros mewn man arall, byrhau taith neu ddewis lleoliad gwahanol. Roedd y pryder hwn yn arbennig o amlwg yn nhystiolaeth ymwelwyr a busnesau, lle'r oedd bwriadau a fynegwyd yn cynnwys arhosiadau byrrach a llety y tu allan i'r ynys.

Nid yr ardoll yn unig sy'n pennu cystadleurwydd. Mae'n dibynnu ar gyfanswm y pris, ansawdd, unigrywiaeth, argaeledd, teyrngarwch ymwelwyr a pha mor weladwy yw'r gwelliannau. Gall tâl cymedrol gael ychydig o effaith ar rai teithiau ond fod yn fwy arwyddocaol lle mae'r llety'n rhatach, sawl person yn teithio neu'r arhosiad yn hir. Felly, ystyriodd ymatebwyr y gyfradd bennawd a chynnig gwerth ehangach Ynys Môn.

8.7 Ymddiriedaeth yn y sector cyhoeddus a hyder mewn gwariant

Roedd ymddiriedaeth yn y Cyngor a'r sector cyhoeddus ehangach yn ddylanwad mawr gan fod y budd posibl yn dibynnu ar y ffordd y byddai incwm yn cael ei gasglu, ei ddidynnu, ei ddyrannu a'i adrodd. Roedd rhai ymatebwyr yn cefnogi egwyddor cyfraniad gan ymwelwyr ond am gael tystiolaeth y byddai'r incwm yn ychwanegol, yn cael ei reoli'n dryloyw ac yn cael ei gyfeirio at welliannau lleol gweladwy.

Lle'r oedd ymddiriedaeth yn isel, roedd ymatebwyr yn pryderu y gallai'r ardoll ddisodli cyllidebau presennol, gael ei amsugno gan weinyddu neu gael ei gwario heb fudd lleol clir. Mae hyn yn golygu nad mater eilaidd oedd llywodraethu: roedd yn effeithio ar degwch, gwerth a chyfreithlondeb canfyddedig y cynnig ei hun.

Thema sy'n gysylltiedig ag ymddiriedaeth	Pam mae'n dylanwadu ar safbwyntiau	Enghreifftiau a drafodwyd yn y dystiolaeth
Ychwanegedd	Mae ymatebwyr am weld buddsoddiad newydd yn hytrach na disodli cyllidebau presennol.	Gwariant gwaelodlin cyhoeddedig a phrosiectau a ariennir gan yr ardoll wedi'u nodi ar wahân.
Tryloywder	Mae pobl am weld incwm gros, didyniadau a buddsoddiad net.	Cyfrifon blyneddol ac adrodd ariannol clir.
Gwelededd lleol	Mae trigolion ac ymwelwyr yn disgwyl canlyniadau adnabyddadwy.	Mapiau prosiectau, arwyddion ac adrodd ar sail lle.
Craffu	Gall goruchwyliaeth annibynnol neu aml-randdeiliad gynyddu hyder.	Aelodaeth, penderfyniadau a chofnodion cyhoeddedig.
Gwerthuso	Mae ymatebwyr am wybod a yw'r ardoll yn cyflawni ei hamcanion.	Monitro canlyniadau economaidd, ymwelwyr, amgylcheddol a gwasanaeth.

8.8 Dehongliad cyffredinol

Mae'r ffactorau sy'n dylanwadu ar safbwyntiau'n dangos bod dadl yr ymgynghoriad yn aml-ddimensiwn. Nid dewis yn unig oedd ymatebwyr ynghylch a oeddent yn hoffi neu'n casáu tâl nosweithiol. Roeddent yn asesu pecyn o effeithiau disgwylidig: risg economaidd, fforddiadwyedd i ymwelwyr, tegwch, gwaith gweinyddol, sefyllfa gystadleuol, amseriad ac ymddiriedaeth mewn cyflawni.

Mae'r ffactorau hefyd yn helpu i egluro'r gwahaniaethau rhwng carfannau. Rhoddodd busnesau fwy o bwysau ar weinyddu, gallu, elw a chystadleurwydd. Canolbwyntiodd ymwelwyr fwy ar gyfanswm cost y daith, gwerth a dewis cyrchfan. Ystyriodd trigolion fywoliaethau, tegwch, gwasanaethau cyhoeddus a budd lleol, tra bod ymatebwyr cymunedol a gwirfoddol wedi'u rhannu'n fwy cyfartal rhwng budd cymunedol posibl a phryderon ynghylch gweithredu.

8.9 Goblygiadau a chyfyngiadau

Arwyddocâd deongliadol	Rheswm
Ni fyddai cyfathrebu yn unig yn datrys pob gwrthwynebiad.	Roedd rhai pryderon yn ymwneud ag egwyddor, tegwch neu farn economaidd yn hytrach na diffyg gwybodaeth.
Cysylltodd ymatebwyr gynllun gweinyddol â chyfreithlondeb.	Roedd baich a chapasiti yn ganolog i safbwyntiau busnesau.
Roedd cefnogaeth yn aml yn gysylltiedig â budd ychwanegol gweladwy.	Roedd cefnogaeth yn aml yn amodol ar welliannau tryloyw a lleol.
Roedd amseru yn ystyriaeth a ailadroddwyd yn y dystiolaeth.	Asesodd ymatebwyr yr ardoll ochr yn ochr â phwysau cronol ar fusnesau a phwysau rheoleiddiol.
Nododd ymatebwyr ffactorau y tu hwnt i'r incwm a godir fel rhai perthnasol i fonitro.	Roedd cystadleurwydd, hyd arhosiad, gwariant, gweinyddu ac effeithiau dosbarthiadol i gyd yn berthnasol.

Nid yw'r crynodeb a ddarparwyd yn rhoi amllderâu meintiol ar gyfer pob ffactor sy'n dylanwadu. Felly, ni ddylid cyflwyno'r themâu fel graddfa rifiadol na'u defnyddio i honni bod canran benodol o ymatebwyr yn rhannu pob pryder. Mae'r tablau yn yr adran hon yn trefnu'r dylanwadau ansoddol a ddisgrifir yn y deunydd ffynhonnell ac yn dangos sut maent yn ymwneud â chanfyddiadau'r carfannau.

Yn gyffredinol, mae'r dystiolaeth yn dangos y byddai derbynioldeb yn dibynnu ar y cynnig dylunio a chyflawni cyflawn yn hytrach nag ar y gyfradd nosweithiol yn unig. Ystyriodd ymatebwyr pwy sy'n talu, pwy sy'n gweinyddu, pwy sy'n elwa, pryd y cyflwynir y cynllun ac a all y Cyngor ddangos defnydd tryloyw ac effeithiol o'r incwm.

9. Canlyniadau posibl a blaenoriaethau ailfuddsoddi

Nododd tystiolaeth yr ymgynghoriad ddau faes pryder cysylltiedig ond gwahanol. Roedd y cyntaf yn ymwneud â chanlyniadau posibl cyflwyno ardoll ymwelwyr, gan gynnwys effeithiolrwydd gwariant, pwysau ar fusnesau bach neu dymhorol, baich gweinyddol a'r effaith ar y ffordd y canfyddir Ynys Môn fel cyrchfan. Roedd yr ail yn ymwneud â'r meysydd y credai ymatebwyr y gellid ailfuddsoddi incwm ychwanegol ynddynt pe bai ardoll yn cael ei chyflwyno.

Y pryder a ddewiswyd amlaf oedd na fyddai incwm yr ardoll yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol. Dilynwyd hyn gan bwysau ar fusnesau bach neu dymhorol, baich gweinyddol a chanfyddiad o'r gyrchfan. Mae'r drefn yn dangos bod pryder economaidd a hyder sefydliadol wedi'u cysylltu'n agos. Nid oedd ymatebwyr yn ystyried yn unig a allai ardoll godi incwm, ond a fyddai'r incwm yn cyrraedd blaenoriaethau gweladwy, a fyddai costau casglu'n gymesur ac a ellid rheoli'r effeithiau economaidd ehangach.

Pryder a nodwyd	Cwestiwn sylfaenol	Canlyniad posibl
Efallai na chaiff yr arian ei ddefnyddio'n effeithiol	A fyddai incwm yn ychwanegol, yn dryloyw ac wedi'i gyfeirio at flaenoriaethau clir?	Hyder isel, cyfreithlondeb gwan a llai o dderbyniad cyhoeddus.
Pwysau ar fusnesau bach neu dymhorol	A allai'r tâl neu'r gwaith o'i weinyddu effeithio ar hyfywedd, elw neu wytnwch masnachu?	Effeithiau anghymesur ar weithredwyr â chapasiti cyfyngedig neu dymhorau masnachu byr.
Baich gweinyddol	A fyddai casglu, eithriadau, ad-daliadau, cofnodion a ffurflenni yn creu gormod o waith?	Costau gweithredu uwch, risg cydymffurfio a dargyfeirio amser staff.
Canfyddiad o'r gyrchfan	A allai'r ardoll effeithio ar sut mae ymwelwyr yn gweld cost a gwerth Ynys Môn?	Llai o gystadleurwydd, arosiadau byrrach neu ddadleoli llety.

9.1 Y berthynas rhwng pryder economaidd a hyder sefydliadol

Nid oedd pryder economaidd a hyder mewn cyflawni gan y sector cyhoeddus yn faterion ar wahân. Holodd ymatebwyr a oedd yn ofni pwysau ar fusnesau hefyd a fyddai'r incwm canlyniadol yn cael ei ddefnyddio'n ddigon effeithiol i gyfiawnhau'r pwysau hwnnw. Yn yr un modd, roedd ymatebwyr a gefnogai fuddsoddi mewn cyfleusterau cyhoeddus yn aml yn gwneud y gefnogaeth honno'n amodol ar wariant tryloyw, ychwanegol a gweladwy'n lleol.

Mae'r berthynas hon yn bwysig gan y gall cynllun gael ei farnu nid yn unig yn ôl y swm a godir ond yn ôl cydbwysedd cyflawn y costau, y risgiau a'r manteision. Os yw'r baich gweinyddol neu economaidd yn weladwy tra bod y budd canlyniadol yn cael ei oedi, yn wasgaredig neu'n cael ei egluro'n wael, gall hyder barhau'n isel hyd yn oed os yw cyfanswm yr incwm yn sylweddol.

9.2 Pryder na fyddai cyllid yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol

Roedd y prif bryder yn ymwneud ag effeithiolrwydd gwariant. Mae hyn yn adlewyrchu cwestiwn ehangach ynghylch a fyddai incwm yr ardoll yn trosi'n welliannau ychwanegol a mesuradwy. Roedd ymatebwyr yn debygol o asesu effeithiolrwydd drwy welededd prosiectau, tryloywder adrodd ariannol, dosbarthiad daearyddol gwariant a'r graddau y cynhyrchodd gweithgarwch a ariannwyd ganlyniadau yn hytrach na dim ond amsugno cost weinyddol.

Agwedd ar ddefnydd effeithiol	Tystiolaeth y byddai ymatebwyr yn ei disgwyl	Risg os yw'n aneglur
Ychwanegedd	Gwahaniaeth clir rhwng cyllidebau presennol y Cyngor a gwariant newydd a ariennir gan yr ardoll.	Canfyddiad bod yr ardoll yn disodli darpariaeth bresennol yn hytrach na'i hychwanegu ati.
Tryloywder	Incwm gros, didyniadau, buddsoddiad net a gwariant prosiectau wedi'u cyhoeddi.	Pryder bod gormod o incwm yn cael ei golli i weinyddu.
Blaenoriaethu	Meini prawf clir sy'n cysylltu prosiectau â phwysau ymwelwyr, angen cymunedol a chanlyniadau strategol.	Gall gwariant ymddangos yn fympwyol neu wedi'i yrru'n wleidyddol.
Gwelededd lleol	Gwelliannau adnabyddadwy mewn lleoedd yr effeithir arnynt gan weithgarwch ymwelwyr.	Efallai na fydd cymunedau'n cydnabod budd o'r ardoll.
Adrodd ar ganlyniadau	Tystiolaeth o gyfleusterau, mynediad, ansawdd amgylcheddol neu reoli ymwelwyr gwell.	Gall allbynnau gael eu rhestru heb ddangos effaith ymarferol.
Craffu	Goruchwyliaeth annibynnol neu aml-randeiliad o ddyrannu a pherfformiad.	Ymddiriedaeth wan mewn gwneud penderfyniadau a chyflawni.

Nid yw'r pryder ynghylch effeithiolrwydd o reidrwydd yn awgrymu gwrthwynebiad i bob gwariant cyhoeddus. Mae'n dangos bod yr achos dros ardoll yn dibynnu'n helaeth ar lywodraethu a thystiolaeth. Gall ymatebwyr dderbyn yr angen am fuddsoddiad tra'n parhau'n amheus y bydd ffynhonnell incwm newydd yn cael ei diogelu, ei thargedu a'i hadrodd mewn ffordd sy'n dangos gwerth ychwanegol.

9.3 Pwysau ar fusnesau bach a thymhorol

Roedd yr ail brif bryder yn ymwneud â phwysau ar fusnesau bach neu dymhorol. Gall fod gan y gweithredwyr hyn lefelau staffio cyfyngedig, incwm amrywiol drwy'r flwyddyn a llai o allu i amsugno costau gweinyddol neu drafodion newydd. Felly, roedd y pryder yn cwmpasu effaith bosibl y tâl ar alw a baich uniongyrchol casglu.

Nodwedd busnes	Ffynhonnell bosibl o bwysau	Effaith bosibl
Microfusnes	Staff cyfyngedig a dibyniaeth ar amser y perchennog.	Gall tasg gylchol fach fod â chost anghymesur.
Gweithrediad tymhorol	Mae incwm wedi'i grynhoi o fewn cyfnod masnachu cyfyngedig.	Llai o hyblygrwydd i amsugno galw is neu waith sefydlog ychwanegol.
Darparwr hunanarlwyo	Gall archebion, cyfrifon a rheoli eiddo gael eu gwneud gan un person.	Gall cymhlethdod gweinyddol leihau'r amser sydd ar gael ar gyfer gweithrediadau craidd.
Busnes ag elw is	Gallu cyfyngedig i amsugno taliadau, ffioedd neu wariant gwannach gan ymwelwyr.	Pwysau ar hyfywedd, staffio neu fuddsoddi.
Gweithredwr sy'n dibynnu ar asiantaeth neu lwyfan	Gall casglu a chysoni gynnwys sawl system.	Mwy o ansicrwydd ynghylch cyfrifoldeb, ad-daliadau a data.

Mae'r dystiolaeth yn dangos bod yr effaith weinyddol ganfyddedig yn amrywio rhwng modelau busnes. Cododd ymatebwyr gymesured a pha mor hylaw yw systemau ar draws gwahanol fathau o ddarparwyr fel materion gweithredu.

9.4 Baich gweinyddol a chanfyddiad o'r gyrchfan

Roedd baich gweinyddol yn parhau'n bryder mawr gan fod darparwyr yn rhagweld cadwyn ailadroddus o dasgau, gan gynnwys nodi atebolrwydd, cymhwyso eithriadau, egluro'r tâl, casglu

a chysoni taliadau, ymdrin â chanslo ac ad-daliadau, cadw cofnodion a chwblhau ffurflenni. Mae cost y tasgau hyn yn cynnwys gwariant uniongyrchol a chost cyfle amser staff.

Roedd canfyddiad o'r gyrchfan yn ymwneud â'r posibilrwydd y gallai'r ardoll newid y ffordd y mae ymwelwyr yn asesu cost a gwerth Ynys Môn. Nid oedd y pryder wedi'i gyfyngu i swm y tâl. Roedd hefyd yn cynnwys sut y byddai'r ardoll yn cael ei chyfathrebu, a allai ymwelwyr weld gwelliannau a ariannwyd ac a oedd cyrchfannau cyfagos neu gystadleuol yn ymddangos yn fwy deniadol.

Mater	Llwybr negyddol a ystyriwyd	Tystiolaeth neu weithred liniaru
Cymhlethdod gweinyddol	Mae darparwyr yn wynebu gwaith â llaw, gwallau a risg cydymffurfio.	Rheolau syml, systemau cydnaws, hyfforddiant a chymorth hygyrch.
Tâl annisgwyl	Mae ymwelwyr yn dod ar draws yr ardoll yn hwyr yn y broses archebu.	Gwybodaeth glir cyn archebu ac enghreifftiau o gyfanswm y gost.
Cynnig gwerth gwan	Mae ymwelwyr yn gweld cost ychwanegol heb fudd gweladwy.	Prosiectau a enwyd, gwelliannau gweladwy a chanlyniadau cyhoeddus.
Cymhariaeth gystadleuol	Mae ymwelwyr yn cymharu Ynys Môn yn anffafriol â dewisiadau eraill.	Monitro pris, archebion, hyd arhosiad a pherfformiad cyrchfan.
Naratif negyddol	Daw'r ardoll i gael ei chysylltu â gwasanaethau gwael neu ddiffyg ymddiriedaeth.	Eglurhad cyson, llywodraethu tryloyw a chyflawni credadwy.

9.5 Blaenoriaethau ailfuddsoddi

Y brif flaenoriaeth ailfuddsoddi oedd toiledau cyhoeddus a glendid. Dilynwyd hyn gan trafnidiaeth, parcio a mynediad; cymorth i fusnesau lleol; llwybrau a phromenadau; yr amgylchedd naturiol; a chyfleusterau cymunedol. Roedd y blaenoriaethau hyn yn ymarferol, yn weladwy ac wedi'u cysylltu'n agos â phrofiad trigolion ac ymwelwyr.

Maes blaenoriaeth	Math o ymyrraeth a awgrymir	Budd posibl
Toiledau cyhoeddus a glendid	Cynnal a chadw, gwella, glanhau a darparu mewn lleoliadau defnydd uchel.	Profiad gwell i ymwelwyr, iechyd cyhoeddus ac ansawdd amgylcheddol.
Trafnidiaeth, parcio a mynediad	Gwybodaeth trafnidiaeth gyhoeddus, rheoli parcio, hygyrchedd a gwelliannau symudedd.	Llai o dagfeydd, gwell mynediad a theithio mwy cynaliadwy.
Cefnogaeth i fusnesau lleol	Cymorth busnes, mentrau cyrchfan neu weithgarwch sy'n cryfhau cyflenwad a gwariant lleol.	Mwy o gadw gwerth economaidd yn lleol a mwy o wytnwch.
Llwybrau a phromenadau	Cynnal a chadw, hygyrchedd, arwyddion a gwelliannau i arwynebau.	Mynediad mwy diogel, teithio llesol a gwell symudiad ymwelwyr.
Yr amgylchedd naturiol	Cadwraeth, rheoli ymwelwyr, rheoli sbwriel a diogelu cynefinoedd.	Diogelu asedau amgylcheddol a lleihau pwysau ymwelwyr.
Cyfleusterau cymunedol	Buddsoddi mewn cyfleusterau sy'n gwasanaethu trigolion ac ymwelwyr.	Budd cymunedol ehangach a seilwaith lleol cryfach.

Mae dwy nodwedd yn gyffredin i'r blaenoriaethau. Yn gyntaf, maent yn ymwneud â gwasanaethau a seilwaith y gellir eu gweld yn uniongyrchol. Yn ail, byddai llawer ohonynt o fudd i drigolion ac ymwelwyr. Gall y budd deuol hwn helpu i egluro pam y gwnaethant ymddangos mor amlwg hyd yn oed ymhlith ymatebwyr nad oeddent yn cefnogi'r ardoll ei hun.

9.6 Nid oedd dewis blaenoriaeth o reidrwydd yn dangos cefnogaeth

Nid oedd dewis blaenoriaeth ailfuddsoddi o reidrwydd yn dangos cefnogaeth i'r ardoll. Gallai ymatebydd wrthwynebu'r cynnig ar sail economaidd, tegwch neu weinyddol tra'n dal i nodi sut y dylid defnyddio'r incwm pe bai'r Cyngor yn penderfynu bwrw ymlaen. Felly, mae cwestiynau blaenoriaeth yn cofnodi dewisiadau amodol yn hytrach na chymeradwyaeth i'r mecanwaith codi tâl.

Mae'r gwahaniaeth hwn yn hanfodol wrth gyflwyno'r canfyddiadau. Mae'r blaenoriaethau ailfuddsoddi'n dangos ble roedd ymatebwyr yn gweld angen neu werth posibl. Ni ddylid eu cyfuno â chanlyniadau'r safbwynt i awgrymu bod pobl a ddewisodd gategori prosiect yn cefnogi'r ardoll. Mae'r ddau fath o gwestiwn yn mesur pethau gwahanol: mae un yn cofnodi barn am y cynnig, tra bod y llall yn nodi'r defnydd a ffefrir o incwm damcaniaethol.

Safbwynt posibl ymatebydd	Safbwynt ar yr ardoll	Dull o ddewis blaenoriaethau
Cefnogol ac amodol	Yn cefnogi'r egwyddor os yw'r incwm yn ariannu gwelliannau gweladwy.	Yn dewis blaenoriaethau sy'n dangos gwerth ac ychwanegedd.
Yn gwrthwynebu ond yn bragmatig	Yn gwrthwynebu'r tâl neu ei amseru.	Yn dal i nodi'r defnydd lleiaf gwrthwynebus neu fwyaf defnyddiol o'r incwm.
Yn pryderu am lywodraethu	Gall fod yn agored i'r egwyddor ond heb hyder mewn cyflawni.	Yn dewis blaenoriaethau tra'n mynnu craffu ac adrodd tryloyw.
Yn pryderu'n economaidd	Yn gwrthwynebu oherwydd effeithiau ar fusnesau neu fforddiadwyedd.	Yn nodi blaenoriaethau ond yn ystyried nad yw'r buddion yn ddigon i orbwyso'r costau.

9.7 Materion sy'n gysylltiedig â blaenoriaethu ac adrodd

Cysylltodd tystiolaeth yr ymgynghoriad ailfuddsoddi â chysondeb strategol a budd lleol gweladwy. Nododd ymatebwyr a rhanddeiliaid feini prawf cymhwysedd clir, esboniad o sut mae gwariant yn ymwneud â phwysau ymwelwyr neu angen cymunedol, ac adrodd tryloyw o'r incwm gros hyd at ganlyniadau fel ystyriaethau perthnasol.

Cam	Mater a adlewyrchir yn y dystiolaeth	Gwybodaeth a gysylltodd ymatebwyr â thryloywder
Casglu incwm	Datganiad cywir o dderbyniadau gros.	Cyfanswm a gasglwyd fesul cyfnod adrodd.
Didyniadau	Triniaeth dryloyw o gostau gweinyddu a chasglu.	Didyniadau wedi'u rhestru fesul eitem a chanran o'r incwm gros.
Dyrannu	Meini prawf clir a rhesymeg ddaearyddol.	Fframwaith penderfynu, prosiectau a ariannwyd a lleoliadau.
Cyflawni	Allbynnau, amserlenni a chyrrff cyfrifol wedi'u diffinio.	Crynodebau prosiectau a diweddariadau cynnydd.
Canlyniadau	Tystiolaeth o fudd ymarferol a mesuradwy.	Dangosyddion gwasanaeth, amgylcheddol, economaidd ac ymwelwyr.
Adolygu	Craffu annibynnol neu aml-randdeiliad.	Gwerthusiad, argymhellion ac ymatebion cyhoeddiedig.

9.8 Goblygiadau a chyfyngiadau

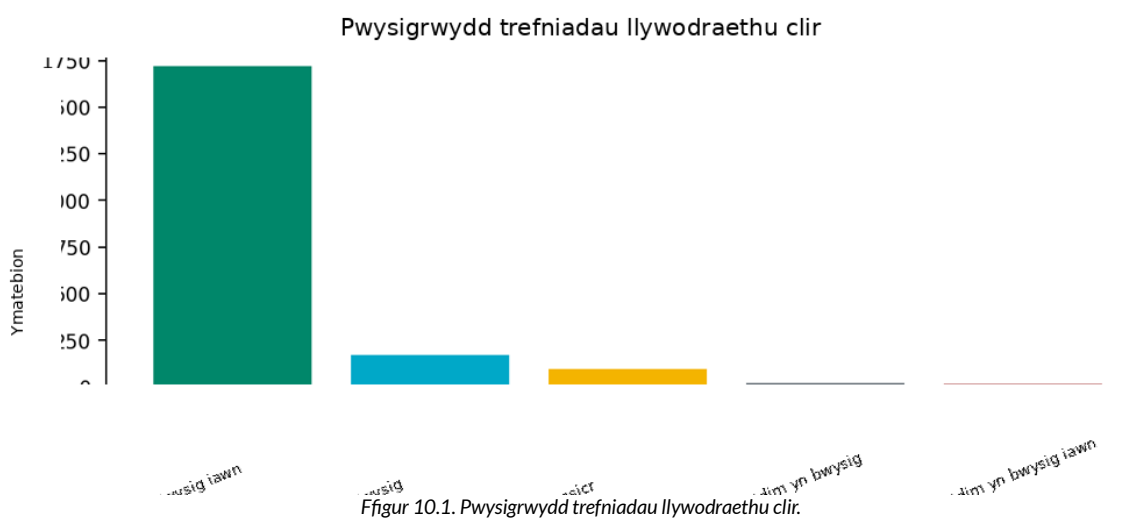
Mae'r dystiolaeth yn dangos y byddai gweithredu'n cael ei farnu cymaint yn ôl ansawdd ailfuddsoddi ac adrodd ag yn ôl y gyfradd a godir. Gallai gwelliannau gweladwy i doiledau cyhoeddus, glendid, trafniadaeth, mynediad, llwybrau, yr amgylchedd a chyfleusterau cymunedol ddangos budd, ond dim ond lle'r oedd ymatebwyr yn hyderus bod y gwariant yn ychwanegol, yn gymesur ac yn cael ei gyflawni'n effeithiol.

Nid yw'r crynodeb a ddarparwyd yn rhoi niferoedd na chanrannau ar gyfer y pryderon neu'r blaenoriaethau unigol. Felly, dylid eu hadrodd yn y drefn a nodwyd ond nid eu cyflwyno drwy siartiau rhifiadol wedi'u dyfeisio na'u dehongli fel gwahaniaethau manwl gywir mewn maint. Mae'r canfyddiadau'n nodi amlygrwydd cymharol a chyfeiriad thematig, nid ymylon wedi'u meintioli rhwng categorïau.

Yn gyffredinol, mae'r adran yn dangos na ellid gwahanu canlyniadau posibl a blaenoriaethau ailfuddsoddi oddi wrth ymddiriedaeth. Cryfhawyd pryder am bwysau ar fusnesau a gweinyddu lle'r oedd hyder mewn gwariant yn wan. I'r gwrthwyneb, roedd cefnogaeth neu dderbyniad amodol yn fwy tebygol lle gallai ymatebwyr ddychmygu gwelliannau ymarferol, gweladwy a pherthnasol yn lleol.

10. Llywodraethu, ymddiriedaeth a hyder

Daeth llywodraethu i'r amlwg fel un o'r materion trawsbynciol cliraf yn yr ymgynghoriad. Graddiodd cyfanswm o 1,720 o ymatebwyr drefniadau llywodraethu clir fel rhai pwysig iawn ac roedd 170 arall yn eu graddio'n bwysig. Nid yw'r crynodeb a ddarparwyd yn cynnwys union niferoedd y categorïau ymateb sy'n weddill, felly cyflwynir y siart fel cofnod gweledol awdurdodol o'r dosbarthiad llawn.

10.1 Dehongliad pennawd

Mae'r canlyniad yn dangos nad oedd llywodraethu'n bryder gweithdrefnol eilaidd. Roedd yn ganolog i'r ffordd yr asesodd ymatebwyr gyfreithlondeb, tegwch ac effeithiolrwydd tebygol ardoll ymwelwyr. Mae'r crynodiad cryf yn y categori 'pwysig iawn' yn dangos bod ymatebwyr am gael eglurder cyn gweithredu yn hytrach na sicrwydd a ddatblygir ar ôl dechrau casglu. Gofynnwyd am gynrychiolaeth gref i ddarparwyr llety, busnesau twristiaeth, trigolion a grwpiau cymunedol. Byddai darparwyr llety'n casglu'r tâl; byddai busnesau twristiaeth yn profi effeithiau ehangach ar y farchnad; byddai trigolion yn barnu budd lleol a thegwch; a gallai sefydliadau cymunedol gyfrannu gwybodaeth le-seiliedig a chraffu.

Grŵp rhanddeiliaid	Rheswm dros gynrychiolaeth	Cyfraniad at lywodraethu
Darparwyr llety	Byddent yn ymgymryd â chasglu a chyfathrebu â chwsmeriaid.	Gwybodaeth weithredol am archebion, eithriadau, ad-daliadau, llwyfannau a ffurflenni.
Busnesau twristiaeth	Gallant brofi effeithiau ehangach ar wariant, galw ac enw da'r gyrchfan.	Tystiolaeth ar gystadleurwydd, cadwyni cyflenwi, staffio ac ymddygiad ymwelwyr.
Trigolion	Byddent yn asesu budd lleol, ychwanegedd a thegwch daearyddol.	Blaenoriaethau cymunedol, pwysau ar wasanaethau ac atebolrwydd cyhoeddus.
Grwpiau cymunedol a gwirfoddol	Gallant gynrychioli lleoedd, buddiannau a chymunedau penodol yr effeithir arnynt.	Mewnwelediad lle-seiliedig, cynhwysiant a her annibynnol.
Awdurdod lleol	Byddai'n dal cyfrifoldebau statudol ac ariannol.	Cydymffurfiaeth gyfreithiol, gweinyddu, rheolaeth ariannol a chyflawni.
Arbenigedd annibynnol	Gall gryfhau craffu a gwerthuso.	Monitro gwrthrychol, archwilio ac asesu canlyniadau.

10.2 Diffyg ymddiriedaeth yn y sector cyhoeddus

Roedd diffyg ymddiriedaeth yn amlwg mewn pryder na fyddai cyllid yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol, ansicrwydd ynghylch neilltuo cyllid a sylwadau'n cwestiynu a fyddai incwm yr ardoll yn disodli cyllidebau presennol. Ni ddylid lleihau'r pryder hwn i wrthwynebiad syml i drethiant. Mae'n well ei ddeall fel mater o berthynas a chyfreithlondeb.

Roedd ymatebwyr yn asesu a allai'r Cyngor wneud ymrwymadau gweladwy a chadw atynt. Y cwestiynau canolog oedd a fyddai'r incwm yn parhau'n ychwanegol, a fyddai didyniadau gweinyddol yn gymesur, a fyddai cymunedau'n gweld budd y gellir ei adnabod ac a fyddai'r broses gwneud penderfyniadau'n agored i graffu ystyrlon.

Mynegiant o ddiffyg ymddiriedaeth	Pryder sylfaenol	Ffactorau a gysylltodd ymatebwyr â mwy o hyder
Efallai na chaiff yr arian ei ddefnyddio'n effeithiol	Efallai na fydd incwm yn trosi'n ganlyniadau ymarferol neu fesuradwy.	Blaenoriaethau cyhoeddedig, cynlluniau cyflawni ac adrodd ar ganlyniadau.
Ansicrwydd ynghylch neilltuo cyllid	Gall refeniw gael ei amsugno i gyllidebau cyffredinol.	Datganiad ffurfiol ar neilltuo cyllid a chyfrifyddu ar wahân.
Pryder am ddisodli cyllidebau	Gall gwariant presennol gael ei leihau unwaith y bydd incwm yr ardoll ar gael.	Cyllidebau gwaelodlin cyhoeddedig a phrawf ychwanegedd.
Pryder am gostau gweinyddol	Gall gormod o incwm gael ei gadw ar gyfer casglu a rheoli.	Datgelu incwm gros, didyniadau a buddsoddiad net yn llawn.
Pryder am degwch daearyddol	Gall rhai cymunedau ysgwyddo pwysau ond derbyn budd cyfyngedig.	Meini prawf dyrannu tryloyw ac adrodd daearyddol.
Pryder am ddisgresiwn gwleidyddol	Gall penderfyniadau gael eu gweld fel rhai nad ydynt yn ddigon annibynnol neu gyson.	Goruchwyliaeth aml-randdeiliad, rheolau gwrthdaro buddiannau a phenderfyniadau cyhoeddedig.

Cysylltodd ymatebwyr ymddiriedaeth â thystiolaeth ailadroddus yn hytrach nag un datganiad o fwriad, gan gynnwys deialog agored, rheolau clir, cofnodion hygyrch, cyflawni gweladwy ac ymatebolrwydd lle mae monitro'n nodi problemau.

10.3 Neilltuo cyllid ac ychwanegedd

Mae neilltuo cyllid ac ychwanegedd yn gysylltiedig ond yn wahanol. Mae neilltuo cyllid yn ymwneud ag a yw'r incwm yn cael ei gadw'n gyfreithiol neu'n weinyddol at ddibenion penodol.

Mae ychwanegedd yn ymwneud ag a yw'r gweithgarwch a ariennir yn wirioneddol ychwanegol at yr hyn a fyddai fel arall wedi'i ddarparu. Gall cynllun fod wedi'i neilltuo ond dal i ddenu beirniadaeth os caiff cyllidebau presennol eu lleihau mewn ymateb.

Egwyddor	Ystyr	Tystiolaeth a gysylltodd ymatebwyr â'r egwyddor
Neilltuo cyllid	Mae incwm yr ardoll wedi'i gyfyngu i ddibenion neu weithgareddau diffiniedig.	Cyfrif ar wahân, defnyddiau cymwys cymeradwy a gwariant wedi'i archwilio.
Ychwanegedd	Mae gweithgarwch a ariennir gan yr ardoll yn uwch na'r gwaelodlin a fyddai wedi'i gyflawni fel arall.	Cyllidebau gwaelodlin cyhoeddus a datganiad ychwanegedd ffurfiol.
Tryloywder	Gall y cyhoedd ddilyn yr incwm o'i gasglu i'r canlyniad.	Derbyniadau gros, didyniadau, dyraniadau, prosiectau a chanlyniadau.
Cysondeb	Caiff rheolau eu cymhwysu'n rhagweladwy ar draws blynnyddoedd a phrosiectau.	Meini prawf cyhoeddus, cofnodion penderfyniadau a gweithdrefnau adolygu.

10.4 Partneriaeth Cyrchfan Môn neu gorff cyfatebol

Roedd tystiolaeth yr ymgynghoriad yn cynnwys cefnogaeth i sefydlu Partneriaeth Cyrchfan Môn, neu gorff cyfatebol, fel fforwm ar gyfer cynrychiolaeth, cyngor a chraffu. Cododd ymatebwyr a rhanddeiliaid hefyd bwysigrwydd eglurder ynghylch awdurdod cyfreithiol a rôl unrhyw bartneriaeth o'r fath. Roedd y swyddogaethau a drafodwyd yn cynnwys cyngor, mewnbwn i osod blaenoriaethau, adolygu perfformiad a chraffu, tra byddai penderfyniadau statudol ac ariannol ffurfiol yn parhau'n faterion i'r Cyngor. Mae'r dystiolaeth yn dangos y gallai amwysedd ynghylch a oedd corff yn gynghorol neu'n gwneud penderfyniadau effeithio ar hyder.

Nodwedd llywodraethu	Mater a adlewyrchir yn y dystiolaeth	Trefniant a ddisgrifir yn y dystiolaeth
Cylch gorchwyl	Diffinio cylch gwaith, awdurdod, cyfrifoldebau a chyfyngiadau.	Wedi'i gyhoeddi cyn penodiadau a'i adolygu'n gyfnodol.
Aelodaeth gytbwys	Sicrhau bod buddiannau yr effeithir arnynt yn cael eu cynrychioli.	Llety, twristiaeth, trigolion, cymuned, y Cyngor a lleisiau annibynnol.
Proses benodi	Dangos didwylledd a chyfreithlondeb.	Meini prawf cyhoeddus, dewis tryloyw a thymhorau penodol.
Trefniadau pleidleisio	Egluro sut y gwneir argymhellion neu benderfyniadau.	Cworwm diffiniedig, hawliau pleidleisio a thrin ymatal.
Gwrthdaro buddiannau	Diogelu uniondeb lle gall aelodau elwa o gyllid.	Datganiadau, rheolau tynnu'n ôl a chofrestrau cyhoeddus.
Adrodd cyhoeddus	Caniatáu i rhanddeiliaid deall trafodaeth a chanlyniadau.	Agendâu, cofnodion, argymhellion ac ymatebion y Cyngor.
Adolygu ac adnewyddu	Atal trefniadau rhag mynd yn statig neu'n anghynrychioliadol.	Adolygiad cyfnodol o effeithiolrwydd ac aelodaeth.

10.5 Tryloywder ariannol ac adrodd blynyddol

Cysylltodd ymatebwyr adrodd blynyddol tryloyw â chyfrif cyflawn a dealladwy o unrhyw ardoll. Codwyd pryderon na fyddai cyhoeddi gwerth prosiectau a ariannwyd yn unig yn dangos faint a gasglwyd, beth a ddidynnwyd na sut y gwnaed dyraniadau.

Elfen adrodd	Gwybodaeth i'w chyhoeddi	Arwyddocâd deongliadol
Incwm gros	Cyfanswm derbyniadau'r ardoll ar gyfer y cyfnod adrodd.	Yn dangos graddfa gyffredinol y ffrwd incwm.
Costau gweinyddol	Costau casglu, staffio, systemau, cymorth a gorfodi.	Yn caniatáu asesu effeithlonrwydd a chymesuredd.
Buddsoddiad net	Swm sy'n weddill ar ôl didyniadau.	Yn dangos faint sy'n cyrraedd y gwaith cyflawni.
Dyraniad daearyddol	Lle mae prosiectau a gwariant wedi'u lleoli.	Yn dangos gwelededd lleol a thegwch.
Dyraniad thematig	Gwariant yn ôl blaenoriaeth megis toiledau, trafndiaeth neu'r amgylchedd.	Yn dangos cysondeb â blaenoriaethau'r ymgynghoriad.
Allbynnau	Cyfleusterau wedi'u gwella, gwasanaethau wedi'u darparu a phrosiectau wedi'u cwblhau.	Yn darparu cofnod uniongyrchol o weithgarwch.
Canlyniadau	Newidiadau mewn ansawdd gwasanaeth, rheoli ymwelwyr, yr amgylchedd neu'r economi leol.	Yn dangos a gyflawnodd y gwariant ei ddiben.

Cysylltodd ymatebwyr dryloywder â gwybodaeth sy'n hygyrch yn ogystal ag yn gyflawn yn dechnegol. Roedd awgrymiadau'n cynnwys crynodeb cyhoeddus cryno wedi'i ategu gan gyfrifon a setiau data manwl ar gyfer cynulleidfaoedd sydd angen rhagor o wybodaeth.

10.6 Monitro ac adolygu annibynnol

Nodwyd monitro ac adolygu annibynnol yn y dystiolaeth fel dulliau posibl o asesu cynllun yn erbyn amcanion datganedig yn hytrach nag yn erbyn swm yr incwm a godir yn unig. Roedd awgrymiadau'n cynnwys gwerthusiad allanol, archwiliad, adolygiad academiaidd neu broffesiynol, neu swyddogaeth graffu ffurfiol annibynnol.

Maes ar gyfer adolygiad annibynnol	Cwestiwn allweddol	Dangosydd posibl
Rheolaeth ariannol	A yw derbyniadau, didyniadau a dyraniadau yn gywir ac yn dryloyw?	Canfyddiadau archwilio, cymhareb cost a chyflawnder adrodd.
Baich gweinyddol	A yw'r broses gasglu'n gymesur ar draws gwahanol fathau o ddarparwyr?	Amser darparwyr, costau systemau, cyfraddau gwallau a cheisiadau am gymorth.
Ymddygiad ymwelwyr	A yw'r ardoll wedi effeithio ar ddewis cyrchfan, hyd arhosiad neu wariant?	Archebion, nosweithiau meddiannol, arolygon ymwelwyr a thystiolaeth gwariant.
Effeithiau ar fusnesau	A yw cwmnïau bach neu dymhorol yn profi pwysau anghymesur?	Elw, cau busnesau, staffio, buddsoddi a hyder.
Tegwch daearyddol	A yw buddion yn cael eu dosbarthu mewn ffordd dryloyw ac amddiffynadwy?	Gwariant ac allbynnau yn ôl ardal a phroffil pwysau ymwelwyr.
Canlyniadau cyhoeddus	A yw prosiectau a ariennir yn cynhyrchu gwelliannau gweladwy?	Dangosyddion gwasanaeth, amgylcheddol, mynediad a chymunedol.
Hyder y cyhoedd	A yw ymddiriedaeth mewn llywodraethu a gwariant wedi gwella?	Adborth rhanddeiliaid, ymwybyddiaeth a mesurau hyder.

10.7 Trefniadau llywodraethu a nodwyd drwy'r ymgynghoriad

Trefniant llywodraethu a drafodwyd	Mater a adlewyrchir yn y dystiolaeth	Amseru a adlewyrchir yn y dystiolaeth
Partneriaeth Cychfan Môn neu gorff cyfatebol.	Cysylltodd ymatebwyr a rhanddeiliaid hyn â goruchwyliaeth gynrychioliadol a deialog strwythuredig.	Cysylltodd cyfranogwyr hyn â'r cyfnod cyn gweithredu.
Cylch gorchwyl, aelodaeth, pleidleisio a rheolau gwrthdaro buddiannau.	Cysylltwyd y rhain ag eglurder ynghylch awdurdod ac atebolrwydd.	Cysylltodd y dystiolaeth y wybodaeth hon â threfniadau cyn casglu.
Datganiad ffurfiol ar ychwanegedd a neilltuo cyllid.	Cysylltodd ymatebwyr hyn â diogelu incwm ac osgoi canfyddiad o ddisodli cyllideb.	Cysylltodd y dystiolaeth hyn â'r cyfnod cyn unrhyw flwyddyn gyntaf o'r ardoll.
Cyfrifon blyneddol, costau gweinyddol, dyraniad daearyddol a chanlyniadau.	Cysylltodd ymatebwyr yr eitemau hyn â llwybr archwilio cliriach o incwm i fudd.	Trafodwyd adrodd blyneddol ac, lle bo'n berthnasol, ddiweddariadau interim.
Monitro ac adolygu annibynnol.	Cysylltodd rhanddeiliaid fonitro ag asesu effeithiolrwydd, cymesuredd ac effeithiau anfwriadol.	Nodwyd gwybodaeth waelodlin ac adolygiad dilynol fel rhai perthnasol.

10.8 Goblygiadau a chyfyngiadau

Mae'r canfyddiadau'n dangos bod llywodraethu wedi'i gysylltu'n agos â chanfyddiadau ymatebwyr o gyfreithlondeb a chyflawni. Mae cryfder yr ymateb yn dangos bod cyfranogwyr yn rhoi pwyslais ar drefniadau llywodraethu clir a chyhoeddedig, gyda chynrychiolaeth yn ymestyn y tu hwnt i'r Cyngor ei hun.

Mae'r testun a ddarparwyd yn rhoi union niferoedd y categorïau 'pwysig iawn' a 'phwysig' ond nid ar gyfer y categorïau sy'n weddill a ddangosir yn y siart. Felly, nid yw'r categorïau hynny wedi'u trosi'n ffigurau yn y naratif na'r tablau. Mae'r ymgynghoriad hefyd yn nodi nodweddion llywodraethu y gofynnwyd amdanynt ond nid yw'n pennu ffurf statudol na chyfreithiol derfynol unrhyw bartneriaeth.

10.9 Asesiad terfynol

Roedd llywodraethu ac ymddiriedaeth yn ganolog i'r ymateb i'r ymgynghoriad. Roedd ymatebwyr am gael cynrychiolaeth gref i ddarparwyr lle, busnesau twristiaeth, trigolion a sefydliadau cymunedol, ochr yn ochr â rheolau tryloyw a chraffu annibynnol.

Canolbwyntiodd diffyg ymddiriedaeth ar a fyddai referniw'n cael ei neilltuo, a fyddai'n disodli cyllidebau presennol ac a fyddai cyllid yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol. Mae'n well deall y pryderon hyn fel cwestiynau o berthynas, cyfreithlondeb a thystiolaeth yn hytrach nag fel gwrthwynebiad syml i drethiant.

Ar draws tystiolaeth yr ymgynghoriad, cysylltwyd hyder mewn llywodraethu ag eglurder ynghylch aelodaeth ac awdurdod, ychwanegedd, cyhoeddi'r sefyllfa ariannol ac adolygiad annibynnol. Cysylltodd ymatebwyr hyder hefyd ag a oedd trefniadau o'r fath yn weladwy, yn barhaus ac wedi'u cefnogi gan ganlyniadau y gellir eu dangos.

11. Ystyriaethau daearyddol

Mae Ynys Môn yn gweithredu fel cyrchfan gydlynol ar lefel yr ynys, ond mae tystiolaeth yr ymgynghoriad yn dangos nad yw pwysau ymwelwyr, amlygiad economaidd na blaenoriaethau lleol yn unffurf ar draws yr ynys. Nododd gwaith daearyddol interim ymatebion cryf gan drigolion o Orllewin a Gogledd Ynys Môn. Nodwyd crynodiadau cysylltiedig â busnes yng Nghaergybi / Bae Trearddur, Biwmares / Porthaethwy, Amlwch / Cemaes a Benllech / Moelfre.

Mae arwyddocâd y gwahaniaethau hyn yn ddadansoddol yn ogystal ag yn ymarferol. Gall un fframwaith polisi ar draws yr ynys fod yn briodol at ddibenion cyfreithiol, ariannol a strategol, ond mae profiad byw o bwysau ymwelwyr a'r disgwyliadau o fudd yn debygol o amrywio rhwng cymunedau. Mae hyn yn golygu bod angen dehongliad lle-seiliedig ochr yn ochr â chydlynu ar draws yr ynys.

11.1 Trosolwg o'r patrwm daearyddol

Patrwm daearyddol	Tystiolaeth interim	Dehongliad
Ardaloedd ag ymateb cryf gan drigolion	Gorllewin a Gogledd Môn	Mae'n ymddangos bod yr ardaloedd hyn wedi ymgysylltu'n arbennig o gryf â'r ymgynghoriad a gallant adlewyrchu cymunedau lle mae materion lleol a phwysau ymwelwyr yn amlwg.
Crynodiad busnes 1	Caergybi / Bae Trearddur	Porth ymwelwyr ac ardal dwristiaeth arwyddocaol gyda phryderon gweithredol a seilwaith.
Crynodiad busnes 2	Biwmares / Porthaethwy	Aneddiadau pwysig sy'n wynebu ymwelwyr gyda phresenoldeb twristiaeth cryf a gweithgarwch digwyddiadau.
Crynodiad busnes 3	Amlwch / Cemaes	Ardal arfordirol gogledd-ddwyreiniol lle roedd busnesau'n pryderu am gydnabyddiaeth ac ailfuddsoddiad lleol.
Crynodiad busnes 4	Benllech / Moelfre	Ardal ymwelwyr arfordirol lle mae gweithgarwch llety a thwristiaeth yn creu clwstwr lleol nodedig.

Mae daearyddiaeth yr ymatebion gan drigolion yn dangos na ddaeth yr ymgynghoriad yn gyfartal o bob rhan o'r ynys. Mae cyfranogiad cryfach o Orllewin a Gogledd Ynys Môn yn awgrymu y gallai rhai cymunedau fod wedi'u cymell yn arbennig i roi sylwadau ar effeithiau ymwelwyr, gwasanaethau lleol, effeithiau economaidd neu'r defnydd posibl o incwm yr ardoll.

11.2 Crynodiadau busnes ac amlygiad gweithredol

Mae'r clystyrau busnes a nodwyd yn dangos ble mae'r economi ymwelwyr yn debygol o fod wedi bod yn arbennig o weladwy o fewn yr ymateb i'r ymgynghoriad. Ni ddylid trin y crynodiadau hyn fel cwmipas cyflawn o bob busnes sy'n gysylltiedig â thwristiaeth ar yr ynys. Maent yn nodi lleoedd lle'r oedd ymgysylltu neu amlygiad busnes yn ddigon amlwg i lunio'r darlun daearyddol.

Clwstwr	Pam mae'n bwysig yng nghydestun yr ymgynghoriad	Materion posibl sy'n debygol o ddylanwadu ar safbwyntiau
Caergybi / Bae Trearddur	Prif borth ac ardal dwristiaeth arfordirol, gyda pherthnasedd i drafnidiaeth, darpariaeth cartrefi modur a rheoli twristiaeth gynaliadwy.	Pwysau porth, gweithgarwch llety, rhyngwynebau trafnidiaeth, seilwaith faniau gwersylla a rheoli cyrchfan.
Biwmares / Porthaethwy	Aneddiadau ymwelwyr amlwg lle mae treftadaeth, digwyddiadau a pherfformiad yr economi ymwelwyr lleol yn bwysig.	Perchnogaeth asedau lleol, gweithgarwch drwy gydol y flwyddyn, budd cymunedol a chyflwyniad lle.
Amlwch / Cemaes	Ardal arfordirol ogleddol gyda thwristiaeth weithredol a sensitifrwyd i ganfyddiad o ddiffyg cydnabyddiaeth.	Cyfran deg o gyllid, gwelededd budd a gwynnwch economaidd lleol.
Benllech / Moelfre	Parth ymwelwyr arfordirol poblogaidd lle mae llety a symudiad ymwelwyr yn debygol o fod yn sylweddol.	Galw tymhorol, seilwaith lleol, trafnidiaeth a rheoli amgylcheddol.

Mae'r clystyrau hyn hefyd yn helpu i egluro pam na all cyfartaleddau ar draws yr ynys ddisgrifio profiad lleol yn llawn. Gall busnes mewn ardal dwristiaeth arfordirol brysur farnu'r ardoll yn wahanol iawn i un mewn lleoliad â llai o ymwelwyr, tra gall cymuned sy'n profi pwysau tymhorol cryf roi mwy o bwys ar ailfuddsoddi lleol gweladwy.

11.3 Tystiolaeth digwyddiadau a blaenoriaethau lle-seiliedig

Mae tystiolaeth y digwyddiadau yn ychwanegu naws ddaeryddol bwysig. Dadleuodd Prifysgol Bangor dros drefniadau llywodraethu sy'n cyfuno atebolrwydd lleol â chydlynw ar draws yr ynys. Mae hyn yn gyson â'r materion a godwyd yn y digwyddiadau lleol: roedd Biwmares am weld elw i asedau ymwelwyr sy'n eiddo'n lleol; trafododd Caergybi seilwaith faniau gwersylla a thwristiaeth gynaliadwy; roedd Amlwch yn ofni cael ei hanwybyddu; a phwysleisiodd Porthaethwy bwysigrwydd digwyddiadau drwy gydol y flwyddyn.

Lle	Mater a godwyd	Arwyddocâd deongliadol
Biwmares	Dymuniad am elw i asedau ymwelwyr sy'n eiddo'n lleol.	Mae'r dystiolaeth yn cysylltu hyder lleol â dylanwad dros flaenoriaethau ac ailfuddsoddiad lleol gweladwy.
Caergybi	Trafodaeth am seilwaith faniau gwersylla a thwristiaeth gynaliadwy.	Mae'r drafodaeth yn dangos y pwysigrwydd a roddodd cyfranogwyr ar bwysau porth a chartrefi modur.
Amlwch	Ofn cael ei hanwybyddu.	Mae'r dystiolaeth yn cofnodi pryder am degwch daearyddol, gan gynnwys ar gyfer lleoedd y tu allan i'r canolfannau ymwelwyr mwyaf adnabyddus.
Porthaethwy	Pwyslais ar ddigwyddiadau drwy gydol y flwyddyn.	Mae'r dystiolaeth yn cofnodi diddordeb mewn ymestyn y tymor a gweithgarwch economaidd lleol y tu hwnt i gyfnodau brig.
Safbwynt Prifysgol Bangor	Angen atebolrwydd lleol gyda chydlynw ar draws yr ynys.	Pwysleisiodd y safbwynt hwn atebolrwydd lleol ochr yn ochr â chydlynw ar draws yr ynys.

Gyda'i gilydd, mae'r sylwadau lle-seiliedig hyn yn dangos bod daearyddiaeth yn siapio nid yn unig ble mae pwysau ymwelwyr yn digwydd ond hefyd sut mae cymunedau'n diffinio budd. I rai

lleoedd, y flaenoriaeth yw seilwaith ffisegol; i eraill, mae'n fwy o reolaeth leol, gweithgarwch drwy gydol y flwyddyn neu sicrwydd na fydd eu hardal yn cael ei chysgodi gan ganolfannau ymwelwyr mwy neu fwy adnabyddus.

11.4 Cydlynu ar draws yr ynys ac atebolrwydd lleol

Mae'r ddadl dros gyfuno cydlynu ar draws yr ynys ag atebolrwydd lleol yn adlewyrchu strwythur economi ymwelwyr yr ynys. Mae rhai materion, megis trafnidiaeth, data ar draws yr ynys, rhaglenni amgylcheddol mawr a seilwaith strategol, yn fwy effeithiol ar raddfa'r ynys gyfan. Mae materion eraill, megis gwelliannau gweladwy mewn cymunedau sy'n profi pwysau tymhorol, yn gofyn am ddull lle-seiliedig.

Dull ariannu posibl a nodwyd yn y dystiolaeth	Mater a adlewyrchir yn y dystiolaeth	Rhesymeg ddaeryddol
Cronfa strategol ar draws yr ynys	Trafnidiaeth, data, seilwaith mawr a rhaglenni amgylcheddol.	Yn cefnogi anghenion sy'n systemig, yn croesi ffiniau neu'n rhy fawr ar gyfer dyraniad un gymuned.
Dyraniad lle-seiliedig	Budd gweladwy mewn cymunedau sy'n profi pwysau ymwelwyr.	Yn sicrhau y gall ardaloedd lleol nodi canlyniadau ymarferol lle teimlir y pwysau mwyaf uniongyrchol.
Cronfa her / arloesi	Prosiectau cymunedol, diwylliannol, digwyddiadau a chynaliadwyedd.	Yn caniatáu menter leol, arbrofi ac ymatebion llai dan arweiniad lle.
Cronfa wrth gefn ar gyfer gwerthuso	Monitro, lliniaru ac adolygu annibynnol.	Yn cefnogi dysgu ar draws yr ynys tra'n caniatáu nodi a mynd i'r afael ag effeithiau daearyddol sy'n dod i'r amlwg.

11.5 Dulliau ariannu a adlewyrchir yn y dystiolaeth

Roedd y dystiolaeth yn cynnwys dulliau ar draws yr ynys a dulliau lle-seiliedig o ymdrin â gwariant posibl. Roedd buddsoddiad ar draws yr ynys yn gysylltiedig â rhaglenni trafnidiaeth, amgylcheddol a seilwaith mwy, tra roedd dyrannu ar sail lle yn gysylltiedig â'r budd lleol gweladwy yr oedd llawer o ymatebwyr yn ei gysylltu â thegwch a derbynioldeb.

Nodwyd hefyd brosiectau cymunedol, diwylliannol, digwyddiadau a chynaliadwyedd fel ffurfiau posibl ar wariant dan arweiniad lleol. Mae hyn yn berthnasol i leoedd megis Porthaethwy, lle pwysleisiwyd digwyddiadau drwy gydol y flwyddyn, ac i gymunedau eraill lle cododd ymatebwyr flaenoriaethau lleol o ran rheoli ymwelwyr neu'r economi.

Nododd y dystiolaeth hefyd fod monitro ac adolygu annibynnol yn berthnasol i ddeall effeithiau daearyddol dros amser, gan gynnwys a oedd dosbarthiad cyllid, pwysau ymwelwyr neu effeithiau economaidd yn anwastad.

11.6 Goblygiadau ymarferol ar gyfer dyrannu ac adrodd

Mater	Mater a adlewyrchir yn y dystiolaeth	Tystiolaeth sy'n gysylltiedig â mwy o hyder
Tegwch daearyddol	Bydd cymunedau am ddeall sut y penderfynir ar ddyraniadau rhwng lleoedd.	Meini prawf clir yn seiliedig ar bwysau, angen, gwerth strategol a gallu i gyflawni.
Gwelededd budd	Bydd ardaloedd lleol yn disgwyl gweld canlyniadau yn eu hardal eu hunain.	Mapiau prosiectau, crynodebau lleol ac arwyddion ar fuddsoddiad wedi'i gwblhau.
Cydbwysedd rhwng yr ynys a lle	Gall gormod o ganoli wanhau cyfreithlondeb lleol; gall gormod o ddarnio wanhau strategaeth.	Fframwaith dyrannu cyhoeddus sy'n dangos pa fathau o fuddsoddiad sy'n perthyn i bob lefel.
Cydnabod lleoedd a anwybyddir	Gall ardaloedd megis Amlwch ofni colli allan.	Adrodd daearyddol tryloyw ac adolygiad cyfnodol o ddosbarthiad gofodol.
Cefnogaeth i anghenion tymhorol a thrwy gydol y flwyddyn	Gall gwahanol ardaloedd flaenoriaethu rheoli pwysau brig neu ymestyn y tymor.	Cronfeydd hyblyg sy'n gallu mynd i'r afael ag amcanion seilwaith a datblygu economaidd.
Her annibynnol	Gall penderfyniadau gofodol gael eu herio.	Craffu aml-randdeiliad a gwerthuso canlyniadau daearyddol.

11.7 Cyfyngiadau ac asesiad terfynol

Mae'r mapiau yn yr adran hon yn sgematig ac yn ddeongliadol. Maent yn dangos y clystyrau daearyddol a'r materion lle-seiliedig a nodwyd yn y gwaith interim a'r dystiolaeth digwyddiadau a ddarparwyd; nid allbynnau GIS na mapiau dwysedd cod post ydynt. Felly, mae'r adran yn cefnogi dehongliad ansoddol yn hytrach na mesur gofodol manwl.

O fewn y cyfyngiadau hynny, mae'r dystiolaeth yn cyflwyno Ynys Môn fel cyrchfan gydlynol, ond hefyd yn dangos bod pwysau, blaenoriaethau a disgwyliadau o ran budd yn amrywio rhwng cymunedau. Mae'r ymgynghoriad yn amlygu ymgysylltiad cryfach gan drigolion yng Ngorllewin a Gogledd Môn, crynodiadau busnes nodedig mewn aneddiadau ymwelwyr allweddol, a phryderon lle-seiliedig penodol a ddaeth i'r amlwg drwy'r digwyddiadau.

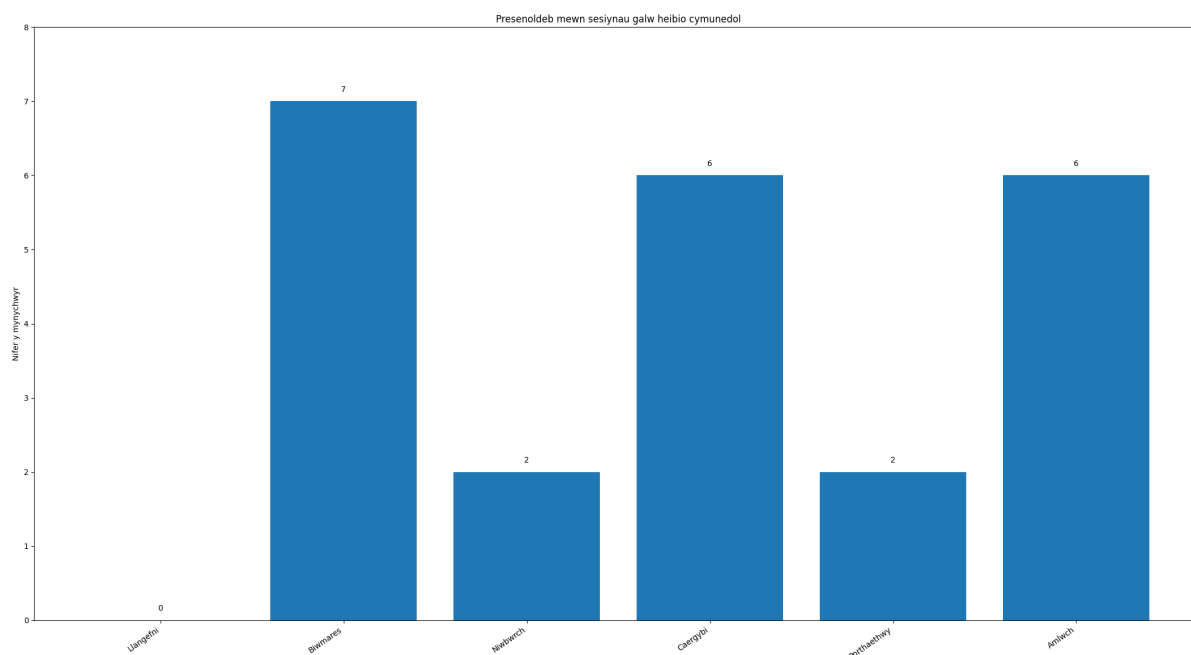
Mae'r dystiolaeth ddaearyddol yn nodi ystyriaethau ar draws yr ynys a galw am atebolrwydd lleol gweladwy. Nid yw'n sefydlu un model dyrannu a ffefrir, ond mae'n dangos bod ymatebwyr yn gwahaniaethu rhwng anghenion yr ynys gyfan a blaenoriaethau penodol i leoedd.

12. Tystiolaeth sesiynau galw heibio cymunedol

Trefnwyd chwe sesiwn galw heibio cymunedol ar draws Ynys Môn rhwng 15 Mehefin a 6 Gorffennaf 2026. Eu diben datganedig oedd rhoi cyfleoedd i drigolion mewn gwahanol rannau o'r ynys gymryd rhan wyneb yn wyneb. Hysbysebwyd y sesiynau drwy sianeli cyfryngau cymdeithasol Croeso Môn a Chyngor Sir Ynys Môn a thrwy grwpiau cymunedol lleol, gan gynnwys Friends of Beaumaris, Caru Amlwch a Grŵp Cymuned Llangefni.

Roedd y presenoldeb a gofnodwyd yn isel ac yn anwastad. Ar draws y chwe sesiwn gymunedol, cofnodwyd 23 o bresenoldebau, sef cyfartaledd o 3.8 fesul sesiwn. Biwmares gafodd y presenoldeb uchaf, sef saith; cofnododd Caergybi ac Amlwch chwech yr un; cofnododd Niwbwrch a Phorthaethwy ddau yr un; ac ni fynychodd neb y sesiwn yn Llangefni. Mae'r ffigurau hyn yn cael eu dehongli orau fel tystiolaeth am gyrhaeddiad a natur yr ymgysylltu wyneb yn wyneb, yn hytrach nag fel mesur o farn gyhoeddus ehangach.

Lleoliad	Dyddiad	Presenoldeb a gofnodwyd
Neuadd y Dref Llangefni	15 Mehefin 2026	0
Biwmares - Canolfan Biwmares	17 Mehefin 2026	7
Niwbwrch - Sefydliad Pritchard Jones	24 Mehefin 2026	2
Caergybi - Llyfrgell Neuadd y Farchnad	29 Mehefin 2026	6
Porthaethwy - Ymddiriedolaeth Treftadaeth Menai	1 Gorffennaf 2026	2
Amlwch - Neuadd Goffa	6 Gorffennaf 2026	6

Ffigur 12.1. Presenoldeb a gofnodwyd yn y chwe sesiwn galw heibio cymunedol.

12.1 Sut y dylid dehongli tystiolaeth y sesiynau galw heibio

Mae'r sesiynau galw heibio yn darparu dyfnder ansoddol yn hytrach na mesur o amllder. Mae lefel y presenoldeb yn golygu na ellir trin y safbwyntiau a fynegwyd mewn sesiwn unigol fel rhai cynrychioliadol o'r anheddiad lle cynhaliwyd y sesiwn. Yn benodol, gall sesiwn o chwech neu saith o bobl ddatgelu materion sy'n bwysig yn lleol, ond ni all sefydlu cyfran y trigolion neu'r busnesau yn yr ardal honno sy'n arddel yr un farn.

Mae'r ffaith na fynychodd neb y sesiwn yn Llangefni hefyd yn dystiolaeth ynddi'i hun. Mae'n dangos nad arweiniodd cyfle wyneb yn wyneb a hysbysebwyd at gyfranogiad ar y dyddiad hwnnw. Dylid ystyried hyn ochr yn ochr â'r ymateb llawer mwy i'r arolwg ar-lein, yn hytrach na'i ddehongli fel tystiolaeth nad oedd gan bobl Llangefni ddiddordeb yn y pwnc.

12.2 Biwmares: ailfuddsoddiad lleol, pwysau ar fusnesau a safbwyntiau cymysg

Cofnododd Biwmares saith o fynychwyr, y nifer uchaf o'r chwe sesiwn galw heibio cymunedol. Ymhlith y rhai a gofnodwyd fel mynychwyr roedd cynrychiolwyr Cyngor Tref Biwmares a Siambr Fasnach Biwmares, asiant teithio a darparwr bwthyn gwyliau, darparwr hunanarlwyo a chynrychiolydd â chysylltiad ag UK Events.

Roedd y drafodaeth yn bennaf yn canolbwyntio ar bryderon. Pwysleisiodd Cyngor Tref Biwmares fod yr ardal yn gyrchfan ymwelwyr o bwys ac y gallai gynhyrchu incwm sylweddol o'r ardoll. Roedd am weld buddsoddiad yn dychwelyd i'r dref, yn enwedig gan fod cyrff lleol yn gyfrifol am asedau sy'n gwasanaethu ymwelwyr, gan gynnwys y Ganolfan, toiledau cyhoeddus, y Carchar, y Lllys a'r ganolfan wybodaeth i dwristiaid. Mae hyn yn enghraifft glir o'r mater atebolrwydd lle-seiliedig a nodwyd mewn manau eraill yn yr ymgynghoriad.

Roedd pryderon economaidd yn cynnwys y ffaith na fyddai ymwelwyr dydd yn talu, y gost gronol i deuluoedd sy'n aros dros nos, gostyngiadau posibl mewn gwariant ar y stryd fawr, y rheol gosod 182 diwrnod, tymoroldeb, nifer isel o ymwelwyr yn y gaeaf, pryderon ynghylch trothwy TAW a gweinyddiaeth ychwanegol. Cododd y mynychwyr hefyd y risg y gallai rhai ymwelwyr ailystyried taith i'r ardal.

Nid oedd y sesiwn yn unffurf wrthwynebus. Amlygodd y cynrychiolydd â chysylltiad ag UK Events ac NCASS y potensial i ardoll ddatgloi cyllid i'r sector a chefnogi digwyddiadau a yrrir yn lleol. Felly, mae'n well disgrifio tystiolaeth Biwmares fel un a arweinir yn gryf gan bryderon, ond gyda dadl amodol glir o blaid ailfuddsoddi lle mae'r buddion lleol yn weladwy.

12.3 Niwbwrch a chyfyngiadau'r dystiolaeth a gofnodwyd

Cofnododd sesiwn Niwbwrch ddau o fynychwyr. Mae'r trosolwg ffynhonnell yn cadarnhau'r lleoliad, y dyddiad a'r presenoldeb, ond nid yw'n darparu cofnod sylweddol o'r drafodaeth. Felly, byddai'n amhriodol priodoli safbwynt, nodi themâu pennaf neu gasglu blaenoriaethau lleol ar gyfer Niwbwrch o'r ffynhonnell hon yn unig.

Mae'r bwlch hwn yn bwysig yn fethodolegol. Lle mae cofnod yr ymgynghoriad yn denau, dylai'r adroddiad terfynol ddweud hynny yn hytrach na llenwi'r bwlch â thystiolaeth ehangach yr ynys. Gellir cynnwys Niwbwrch yn y dadansoddiad presenoldeb, ond dylai dehongliad thematig manwl fod yn seiliedig ar dystiolaeth a gofnodwyd mewn gwirionedd yn unig.

12.4 Caergybi: gwybodaeth, egwyddor a thwristiaeth gynaliadwy

Cofnododd Caergybi chwech o fynychwyr, gan gynnwys trigolion lleol, perchennog cartref gwyliau a thywysydd teithiau mordeithio, a darparwr llety hunanarlwyo. Roedd y sesiwn yn cynnwys trafodaeth sylweddol ar sut y gellid cynllunio a gweithredu'r ardoll, gan awgrymu bod gwybodaeth ac eglurhad ymarferol yn elfennau pwysig o'r ymgysylltu.

Mae'r ffynhonnell yn cofnodi bod cyfranogwyr yn gyffredinol yn gefnogol i'r egwyddor ac yn ystyried y gallai ardaloedd lleol elwa o fuddsoddiad. Un enghraifft ymarferol oedd darparu rhagor o safleoedd aros i faniau gwerysyla. Trafododd cyfranogwyr hefyd y cyfle i liniaru effeithiau negyddol gor-dwristiaeth a hyrwyddo twristiaeth fwy cynaliadwy, gan ddefnyddio Bae Trearddur fel enghraifft.

12.5 Porthaethwy: trafodaeth amodol a thwristiaeth drwy gydol y flwyddyn

Cofnododd sesiwn Porthaethwy ddau o fynychwyr, a nodwyd fel ymwelwyr a chyfarwyddwyr busnes Holiday Cottages. Roedd y drafodaeth yn ymdrin â'r sector twristiaeth ar Ynys Môn yn ehangach yn ogystal â'r cynnig ardoll ei hun.

Roedd y dystiolaeth yn gymysg ac yn amodol. Nodwyd tymoroldeb fel her bwysig, ac ystyriwyd digwyddiadau yn un ffordd o gefnogi'r sector drwy gydol y flwyddyn. Trafodwyd yn gadarnhaol y potensial i fuddsoddi incwm yr ardoll mewn digwyddiadau, twristiaeth natur, cynaliadwyedd a marchnata.

Ar yr un pryd, cododd y mynychwyr bryder ynghylch a fyddai derbyniadau'r ardoll yn cyfrif tuag at drosiant trethadwy TAW, ynghyd â thaliadau banc a cherdyn ychwanegol a ffioedd gweinyddol. Felly, mae'r sesiwn yn dangos sut y gall ymatebydd gydnabod buddion posibl tra'n parhau'n bryderus am ganlyniadau ymarferol treth a thrafodion.

12.6 Amlwch: gwrthwynebiad, tegwch ac ofn cael ei hanwybyddu

Cofnododd Amlwch chwech o fynychwyr, y mwyafrif ohonynt yn ddarparwyr llety hunanarlwyo. Mae'r ffynhonnell yn cofnodi teimlad cyffredinol o wrthwynebiad ymhlith y rhan fwyaf o'r cyfranogwyr. Roedd y rhesymau'n cynnwys baich gweinyddol ychwanegol, ansicrwydd ynghylch defnydd teg o'r refeniw a'r her barhaus a grëir gan y rheol gosod 182 diwrnod.

Cysylltodd y drafodaeth yr ardoll hefyd â phwysau ariannol ehangach, gan gynnwys Yswiriant Gwladol a chostau gweithredu presennol. Roedd pryderon am wasanaethau lleol yn cynnwys yr anhawster o gadw toiledau cyhoeddus ar agor y tu allan i'r prif dymor a phryder am wersyllwyr anghyfreithlon dros nos yr ystyriwyd nad oeddent yn cael eu plismona'n ddigonol nac yn cyfrannu at yr economi leol.

Yn bwysig, roedd y mynychwyr hefyd yn cydnabod y cyfle ar gyfer buddsoddi lleol ac arwyddocâd Gogledd Môn fel cyrchfan dwristiaeth. Un ofn penodol oedd y gallai Amlwch gael ei hanwybyddu wrth wneud penderfyniadau am gyllid a buddsoddi. Mae hyn yn cysylltu'n uniongyrchol â'r canfyddiad daearyddol ehangach bod atebolrwydd lleol a budd gweladwy ar sail lle yn bwysig ochr yn ochr â chydlynu ar draws yr ynys.

Sesiwn	Natur y drafodaeth a gofnodwyd	Prif faterion a gefnogir gan y ffynhonnell
Biwmares	Wedi'i harwain yn bennaf gan bryderon, gyda rhywfaint o gefnogaeth amodol i fuddsoddi	Ailfuddsoddiad lleol; ymwelwyr dydd; cost i deuluoedd; gwariant ar y stryd fawr; rheol 182 diwrnod; tymoroldeb; TAW; gweinyddu; digwyddiadau.
Niwbwrch	Dim digon o fanylion wedi'u cofnodi i'w dosbarthu	Cofnodwyd presenoldeb, ond nid oes nodiadau thematig sylweddol yn y trosolwg ffynhonnell.
Caergybi	Yn gyffredinol gefnogol i'r egwyddor	Angen gwybodaeth; buddsoddi lleol; safleoedd aros i faniau gwersylla; twristiaeth gynaliadwy; lliniaru gor-dwristiaeth.
Porthaethwy	Cymysg ac amodol	Tymoroldeb; digwyddiadau drwy gydol y flwyddyn; triniaeth TAW; taliadau cerdyn/banc; gweinyddu; twristiaeth natur; cynaliadwyedd; marchnata.
Amlwch	Yn bennaf yn gwrthwynebu, gyda chydabyddiaeth o fuddsoddiad lleol posibl	Gweinyddu; tegwch gwariant; rheol 182 diwrnod; pwysau ariannol; toiledau; gwersyllwyr anghyfreithlon; pryder am gael ei hanwybyddu.

12.7 Themâu trawsbynciol o'r sesiynau galw heibio

Er bod y presenoldeb yn fach, ailadroddwyd nifer o themâu ar draws y sesiynau a gofnodwyd. Mae trosolwg y Cyngor ei hun yn nodi ailfuddsoddi lleol, effeithiau ar fusnesau, baich gweinyddol, TAW a'r rheol 182 diwrnod, tymoroldeb a'r angen i sicrhau bod incwm twristiaeth o fudd i gymunedau lleol fel y themâu mwyaf cyson.

Thema drawsbynciol	Sut yr ymddangosodd yn y sesiynau	Perthynas â chanfyddiadau ehangach yr ymgynghoriad
Ailfuddsoddi lleol a thegwch daearyddol	Roedd Biwmares am i incwm a gynhyrchwyd yn lleol ddychwelyd i asedau ymwelwyr; roedd Amlwch yn ofni cael ei hanwybyddu.	Yn atgyfnerthu pwysigrwydd dyrannu ar sail lle ac adrodd daearyddol tryloyw.
Pwysau ar fusnesau a thymoroldeb	Trafododd Biwmares, Porthaethwy ac Amlwch nifer isel o ymwelwyr yn y gaeaf, galw tymhorol a chostau cronol.	Yn gyson â gwrthwynebiad cryf busnesau a phryder am hyfywedd a chystadleurwydd.
TAW a'r rheol 182 diwrnod	Wedi'i godi'n arbennig ym Miwmares, Porthaethwy ac Amlwch.	Yn dangos bod yr ardoll wedi'i hystyried ochr yn ochr â phwysau treth a rheoleiddiol presennol.
Baich gweinyddol	Cododd darparwyr reoli nosweithiau gwesteion, trafodion, taliadau a gwaith ychwanegol.	Yn cyd-fynd â'r dystiolaeth fusnes fanwl ar allu casglu a chydymffurfio.
Atal ymwelwyr a gwariant	Cododd Biwmares y risg o lai o ymweliadau a llai o wariant ar y stryd fawr.	Yn gyson â datganiadau ymwelwyr am ddewis cyrchfan ac arosiadau byrrach.
Toiledau cyhoeddus a seilwaith faniau gwersylla	Trafododd Amlwch gadw toiledau ar agor; nododd Caergybi fuddsoddiad mewn safleoedd aros i faniau gwersylla.	Yn dangos natur ymarferol a gweladwy'r ailfuddsoddi a ffefrir.
Digwyddiadau, cynaliadwyedd a thwristiaeth natur	Trafodwyd cyfleoedd cadarnhaol ym Miwmares, Caergybi a Phorthaethwy.	Yn dangos bod rhai cyfranogwyr yn gweld gwerth posibl lle roedd incwm yn cefnogi gwelliannau gweladwy i'r gyrchfan.

12.8 Cyrhaeddiad, cyfranogiad ac arwyddocâd methodolegol

Nid yw'r presenoldeb isel yn gwneud y sesiynau galw heibio yn amherthnasol, ond mae'n newid y pwysau y dylid ei roi iddynt. Mae eu prif werth yn gorwedd mewn egluro pam roedd cyfranogwyr yn arddel safbwyntiau penodol, nodi materion ymarferol na fydd cwestiynau arolwg caeedig o bosibl yn eu dal, a datgelu gwahaniaethau lleol mewn pwyslais. Ni ddylid eu defnyddio i amcangyfrif pa mor gyffredin yw cefnogaeth neu wrthwynebiad ar draws yr ynys.

Mae'r presenoldeb anwastad hefyd yn rhoi gwybodaeth am gyrhaeddiad yr ymgysylltu. Denodd un sesiwn ddim mynychwyr, denodd dwy sesiwn ddim ond dau berson, a denodd y mwyaf saith. Mae hyn yn awgrymu bod sesiynau galw heibio wyneb yn wyneb yn rhan gymharol fach o'r ymgynghoriad cyffredinol a bod yr arolwg a ffurfiau eraill ar ymgysylltu wedi cyrraedd llawer mwy o bobl yn rhifiadol.

Roedd y cyfarfod darparwyr llety a gynhaliwyd yn Neuadd y Dref Llangefni ar 22 Mehefin yn ymarfer ar wahân ac nid yw wedi'i gynnwys yn ffigurau presenoldeb y chwe sesiwn galw heibio cymunedol. Mae cadw'r ddwy ffurf ar ymgysylltu ar wahân yn atal proffil presenoldeb cymunedol rhag cael ei chwyddo'n artiffisial.

12.9 Goblygiadau ar gyfer dehongli ac ymgysylltu yn y dyfodol

Mater	Tystiolaeth o'r sesiynau galw heibio	Arwyddocâd deongliadol
Cyfranogiad isel ac anwastad	23 o bresenoldebau wedi'u cofnodi ar draws chwe sesiwn, gan gynnwys un sesiwn heb neb.	Trin y canfyddiadau fel tystiolaeth ansoddol ac osgoi honiadau am amllder.
Amrywiad lleol	Roedd y sesiynau'n amrywio o ran pwyslais a safbwynt.	Cadw dadansoddiad lle-seiliedig yn hytrach na chyfuno holl dystiolaeth y digwyddiadau yn un safbwynt ar draws yr ynys.
Angen gwybodaeth ymarferol	Roedd trafodaeth Caergybi yn cynnwys eglurhad helaeth o gynllun a gweithredu.	Gofynnodd cyfranogwyr am enghreifftiau wedi'u gweithio, rheolau clir a senarios gweithredu.
Angen budd lleol gweladwy	Yn amlwg iawn ym Miwmares ac Amlwch.	Cysylltodd cyfranogwyr hyder ag eglurder ynghylch dyraniad daearyddol ac ailfuddsoddi lleol.
Hyder busnes	Ailadroddwyd TAW, y rheol 182 diwrnod, tymoroldeb a gweinyddu.	Gosododd sylwadau darparwyr yr ardoll o fewn cyd-destun ehangach o bwysau cronol.
Cyfleoedd cadarnhaol	Nodwyd digwyddiadau, cynaliadwyedd, twristiaeth natur a seilwaith faniau gwersylla.	Cyfeiriodd cyfranogwyr at brosiectau pendant a chanlyniadau mesuradwy wrth drafod buddion posibl.

12.10 Asesiad terfynol

Mae'r sesiynau galw heibio cymunedol yn darparu llinyn ansoddol bach ond defnyddiol o fewn yr ymgynghoriad ehangach. Roedd presenoldeb yn rhy isel ac anwastad i'r sesiynau gefnogi honiadau am ba mor gyffredin oedd barn, ond mae'r trafodaethau'n ychwanegu dyfnder pwysig at dystiolaeth yr arolwg.

Mae'r sesiynau'n dangos bod gwrthwynebiad a chefnogaeth yn aml yn amodol ac yn benodol i leoedd. Roedd Biwmares ac Amlwch yn bennaf yn pryderu am risg economaidd, tegwch a ailfuddsoddiad lleol; roedd Caergybi yn fwy cefnogol i'r egwyddor ac yn canolbwyntio ar dwristiaeth gynaliadwy a seilwaith; cyfunodd Porthaethwy bryder am TAW a chostau trafodion â diddordeb mewn digwyddiadau a chyfleoedd buddsoddi eraill. Mae ffynhonnell Niwbwrch yn cofnodi presenoldeb ond nid yw'n cynnwys digon o fanylion ar gyfer dosbarthiad thematig.

Ar draws y sesiynau a gofnodwyd, y neges fwyaf cyson oedd y byddai unrhyw ardoll yn cael ei barnu drwy ei chanlyniadau lleol ac ymarferol: a allai busnesau ei gweinyddu, a fyddai ymwelwyr yn newid eu hymddygiad, a oedd pwysau ariannol presennol yn cael eu cydnabod, ac a allai cymunedau weld ailfuddsoddi tryloyw ac ychwanegol yn y lleoedd lle profir pwysau ymwelwyr.

13. Cyfarfod darparwyr llety

Cynhaliwyd cyfarfod penodol i'r sector ar gyfer darparwyr llety yn Neuadd y Dref Llangefni ar 22 Mehefin 2026. Bwriad y cyfarfod oedd rhoi cyfle i fusnesau llety drafod y cynnig Ardoll Ymwelwyr yn fanylach. Cafodd ei hyrwyddo drwy Croeso Môn a sianeli cyfryngau cymdeithasol corfforaethol Cyngor Sir Ynys Môn, a chysylltwyd yn uniongyrchol drwy e-bost â thua 40 o ddarparwyr llety yn Ynys Môn.

Mynychodd 17 o ddarparwyr llety, ynghyd â chynrychiolydd Awdurdod Cyllid Cymru (ACC). Roedd y sesiwn yn cynnwys cyflwyniad gan Gyngor Sir Ynys Môn ar yr ymgynghoriad a chyflwyniad gwybodaeth gan ACC ar gofrestru a gweithredu'r Ardoll Ymwelwyr. Felly, darparodd y cyfarfod ffrwd dystiolaeth fwy technegol ac wedi'i chanolbwyntio'n fwy ar y sector na'r sesiynau galw heibio cymunedol cyffredinol.

Nodwedd y cyfarfod	Gwybodaeth a gofnodwyd	Arwyddocâd deongliadol
Dyddiad a lleoliad	Neuadd y Dref Llangefni, 22 Mehefin 2026	Sesiwn benodol i'r sector a gynhaliwyd ar wahân i'r sesiynau galw heibio cymunedol.
Allgymorth uniongyrchol	Anfonwyd e-bost at tua 40 o ddarparwyr llety yn Ynys Môn	Yn dangos cyswllt wedi'i dargedu yn ogystal â hyrwyddo cyhoeddus ar gyfryngau cymdeithasol.
Presenoldeb	17 o ddarparwyr llety	Yn darparu tystiolaeth ansoddol sylweddol gan y sector, ond nid yw'n gyfrifiad o sector llety'r ynys.
Mewnbwn technegol	Mynychodd cynrychiolydd Awdurdod Cyllid Cymru	Caniataodd i gwestiynau am gofrestru, cydymffurfio a gweithredu'r ardoll gael eu trafod yn uniongyrchol.
Cyflwyniadau	Trosolwg CSYM o'r ymgynghoriad a gwybodaeth ACC am gofrestru / yr Ardoll Ymwelwyr	Cyfunodd gyd-destun yr ymgynghoriad lleol â gwybodaeth dechnegol genedlaethol.

13.1 Cyrhaeddiad a chynrychioldeb ymgysylltu'r sector

Un mater amlwg a godwyd gan y mynychwyr oedd a oedd yr ymgynghoriad wedi cyrraedd digon o ddarparwyr llety. Teimlai'r cyfranogwyr fod y niferoedd a fynychodd yn is na'r disgwyl a gofynnwyd am fwy o ymgysylltu â pharciau carafanau a'r sector llety ehangach. Roedd yr awgrymiadau'n cynnwys defnyddio cyfeirlyfr busnes cynhwysfawr a llythyrau uniongyrchol at eiddo preswyl a busnes.

Mae'r pryder hwn yn bwysig wrth ddehongli'r cyfarfod ei hun. Mae'r 17 o fynychwyr yn darparu tystiolaeth fanwl gan fusnesau a ddewisodd gymryd rhan, ond ni ellir trin y sesiwn fel un sy'n cynrychioli pob math o lety neu fodel busnes ar yr ynys. Mae'r cais am ymgysylltu ehangach â pharciau carafanau a rhwydweithiau llety yn dangos bod rhai cyfranogwyr yn credu bod rhannau pwysig o'r sector yn parhau heb gynrychiolaeth ddigonol.

Felly, cysylltodd y sector gyfreithlondeb yr ymgynghoriad â chyrhaeddiad. Nid y mater yn unig oedd a gafodd busnesau gyfle i ymateb, ond a allai'r Cyngor ddangos ei fod wedi cyrraedd gwahanol fodelau llety yn weithredol ac y byddai adborth y diwydiant yn cael ei adlewyrchu wrth gynllunio ac amseru unrhyw gynllun yn y dyfodol.

13.2 Gweinyddu a chydymffurfio

Roedd gweinyddu a chydymffurfio yn ffurfio rhan sylweddol o'r drafodaeth. Roedd cwestiynau'n ymdrin â chofrestru, cosbau, gorfodi, cofnodion gwesteion, cyfrifo'r ardoll,

eithriadau, ad-daliadau a thrin gwahanol categorïau o westeion. Mae'r pryderon hyn yn adlewyrchu'n agos y dystiolaeth fusnes ehangach, ond mae cyfarfod y sector yn ychwanegu mwy o fanylder am y gadwyn ymarferol o dasgau yr oedd darparwyr yn disgwyl eu rheoli.

Mater gweinyddol	Pryder a godwyd yn y cyfarfod	Arwyddocâd gweithredol
Cofrestru	Cwestiynau am y gofyniad i gofrestru a chanlyniadau peidio â chydymffurfio.	Mae busnesau angen eglurder ynghylch pwy sy'n gorfod cofrestru, pryd a thrwy ba system.
Cosbau	Cwestiynau am gosbau am fethu â chofrestru neu gydymffurfio; deallwyd bod cosbau cychwynnol yn dechrau ar £100.	Roedd darparwyr yn pryderu am gymesuredd ac effaith ymarferol y drefn gydymffurfio.
Gorfodi	Pryder am ba mor effeithiol y gellid gorfodi'r ardoll.	Gallai gorfodi anwastad greu canfyddiad o annhegwch rhwng gweithredwyr sy'n cydymffurfio a'r rhai nad ydynt.
Cofnodion gwesteion	Cyfrifoldeb ychwanegol am gofnodi arosiadau gwesteion.	Yn creu gofynion cylchol ar gyfer cadw cofnodion a rheoli data.
Cyfrifo'r ardoll	Angen cyfrifo a chodi'r ardoll yn gywir.	Yn gofyn am addasu systemau archebu a thriniaeth glir o nosweithiau a gwesteion atebol.
Eithriadau	Cwestiynau am categorïau eithriedig a sut mae darparwyr yn sefydlu cymhwysedd.	Gall amwysedd arwain at driniaeth anghyson ac anghydfodau â chwsmeriaid.
Ad-daliadau	Gweinyddu ychwanegol lle mae angen gwrthdroi neu addasu taliadau.	Yn gofyn am brosesau clir sy'n gysylltiedig â chansladau, diwygiadau a chymhwysedd.
Babanod a chategorïau gwesteion	Pryder penodol am gofnodi babanod a chategorïau eraill.	Yn ychwanegu manylder at gofnodion archebu ac yn cynyddu'r angen am ddiffiniadau clir.
Hawliadau anabled	Pryder y gallai eithriadau anabled ofyn am hawliadau ôl-weithredol yn hytrach nag eithriad awtomatig.	Gallai greu camau gweinyddol ychwanegol i westeion a darparwyr.

Mae'r drafodaeth yn dangos bod darparwyr yn gweld gweinyddu fel llif gwaith yn hytrach nag un trafodiad. Mae cofrestru, newidiadau i systemau archebu, dosbarthu gwesteion, casglu, addasu ac adrodd i gyd yn rhyngweithio. Felly, mae'r baich yn debygol o ddibynnu ar nifer a chymhlethdod archebion yn ogystal â maint y busnes.

13.3 Gorfodi a thegwch canfyddedig

Cymharodd y mynychwyr y fframwaith cydymffurfio arfaethedig â'r anawsterau presennol wrth blismona arosiadau anghyfreithlon dros nos gan faniau gwersylla. Roedd y gymhariaeth hon yn adlewyrchu pryder ynghylch tegwch: roedd darparwyr llety rheoledig yn rhagweld dyletswyddau newydd o ran cofrestru, cadw cofnodion a chasglu, tra'n cwestiynu a fyddai gweithgarwch dros nos anffurfiol neu anghyfreithlon yn destun gorfodi cyfatebol.

Mae'r pryder yn arwyddocaol oherwydd bod cyfreithlondeb cydymffurfio yn dibynnu'n rhannol ar gysondeb. Gall busnesau fod yn llai parod i dderbyn rhwymedigaethau gweinyddol ychwanegol os ydynt yn canfod bod ffurfiau eraill ar lety dros nos yn gallu osgoi gofynion cyfatebol. Nid yw'r ffynhonnell yn sefydlu graddfa gweithgarwch faniau gwersylla anghyfreithlon nac effeithiolrwydd gorfodi presennol, felly dylai'r pwyntiau hyn barhau wedi'u priodoli i bryderon y mynychwyr.

13.4 Materion economaidd a strategol

Cwestiynodd y cyfranogwyr a fyddai'r refeniw a gynhyrchir gan Ardoll Ymwelwyr yn fwy na'r colledion economaidd posibl sy'n gysylltiedig â'i chyflwyno. Felly, roedd y drafodaeth yn canolbwyntio nid yn unig ar incwm gros yr ardoll ond ar y sefyllfa economaidd net ar ôl caniatáu am newidiadau posibl yn ymddygiad ymwelwyr a'r costau ychwanegol a ysgwyddir gan fusnesau.

Mater economaidd	Pryder a godwyd	Llwybr posibl pe bai'n digwydd
Archebion	Gallai costau uwch i ymwelwyr leihau nifer yr archebion.	Meddiannaeth is ac incwm llety is.
Hyd arhosiad	Gallai ymwelwyr fyrhau eu harosiadau.	Llai o nosweithiau meddiannol a llai o wariant eilaidd.
Gwariant ymwelwyr	Gallai fod gan ymwelwyr lai o wariant dewisol ar gyfer busnesau lleol.	Llai o incwm i letygarwch, manwerthu, atyniadau a gwasanaethau.
Busnesau eilaidd	Gallai busnesau sy'n dibynnu ar dwristiaeth y tu hwnt i lety gael eu heffeithio.	Gallai effeithiau economaidd ymestyn drwy'r gadwyn gyflenwi lleol.
Contractwyr a theithio busnes	Gallai gweithwyr yn yr ardal aros y tu allan i Ynys Môn os yw'r ardoll yn berthnasol yn lleol.	Gallai gwariant llety gael ei ddadleoli y tu allan i'r ynys.
Galw sy'n gysylltiedig â Wylfa	Cyfeiriwyd at Wylfa fel enghraifft o ddadleoli posibl o ran llety contractwyr.	Gall arosiadau yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â phrosiectau fod yn sensitif i wahaniaethau rhwng ardaloedd awdurdodau lleol.

Mae enghraifft Wylfa yn ehangu'r drafodaeth y tu hwnt i dwristiaeth hamdden. Gall llety ar Ynys Môn hefyd wasanaethu contractwyr, gweithwyr ac arosiadau eraill nad ydynt at ddibenion hamdden. Roedd mynychwyr yn pryderu, lle mae llety amgen ar gael y tu allan i'r ynys, y gallai tâl lleol ddylanwadu ar ble y caiff yr arosiadau hynny eu harchebu.

Risgiau datganedig yn hytrach na rhagolygon yw'r pryderon hyn. Ni ddarparodd y cyfarfod amcangyfrifon mesuredig o golledion archebion, gostyngiadau mewn hyd arosiadau na ddadleoli contractwyr. Eu gwerth yw nodi'r llwybrau economaidd yr oedd darparwyr yn credu y dylid eu profi cyn gweithredu.

13.5 TAW, trosiant trethadwy a'r rheol 182 diwrnod

Cododd y cyfarfod hefyd y rhyngweithio rhwng yr ardoll a TAW. Dadleuodd y mynychwyr nad yw cymariaethau ag ardollau ymwelwyr Ewropeaidd yn syml gan y gall triniaeth dreth a threfniadau TAW fod yn wahanol. Disgrifiwyd y rhyngweithio rhwng casglu'r ardoll, TAW a throsiant trethadwy fel pryder sylweddol.

Amlygwyd y rheol 182 diwrnod hefyd fel pwysau presennol sy'n effeithio ar lawer o fusnesau. Mae hyn yn atgyfnerthu thema sy'n ailadrodd yn yr ymgynghoriad ehangach: roedd darparwyr yn ystyried yr ardoll yn gronol ochr yn ochr â phwysau trethiannol, rheoleiddiol a masnachu eraill, yn hytrach nag fel tâl ar ei ben ei hun.

Mater cynllunio	Pryder y sector	Pam mae eglurder yn bwysig
Triniaeth TAW	Ansicrwydd ynghylch y rhyngweithio rhwng derbyniadau'r ardoll a throsiant trethadwy.	Gofynnodd busnesau am enghreifftiau awdurdodol wedi'u gweithio ar brisio a goblygiadau trothwyon.
Cymariaethau Ewropeaidd	Roedd mynychwyr yn ystyried y gallai cymariaethau uniongyrchol fod yn gamarweiniol lle mae systemau treth yn wahanol.	Dadlodd mynychwyr y dylai meincnodi wahaniaethu rhwng cynllun y gyfradd a thriniaeth dreth ehangach.
Rheol 182 diwrnod	Wedi'i nodi fel pwysau busnes presennol sylweddol.	Mae amseru a baich rheoleiddiol cronol yn dylanwadu ar hyder mewn unrhyw gynllun ychwanegol.

13.6 Partneriaeth Cyrchfan Môn a llywodraethu

Awgrymodd cyfranogwyr y dylid ailsefydlu Partneriaeth Cyrchfan Môn (PCM). Nid ymgysylltu ymgynghorol yn unig ar ôl gweithredu oedd y diben arfaethedig; roedd y mynychwyr am weld strwythur cynrychioliadol a allai helpu i lywio penderfyniadau ar wariant yr ardoll a'i gweithredu o'r cychwyn cyntaf.

Mae hyn yn cyd-fynd â thystiolaeth ehangach yr ymgynghoriad ar lywodraethu ac ychwanegedd. I ddarparwyr llety, mae llywodraethu wedi'i gysylltu'n uniongyrchol â hyder busnes: os oes rhaid i fusnesau gasglu'r tâl a'i egluro i gwsmeriaid, maent am fod yn hyderus bod yr incwm yn cael ei reoli'n dryloyw, bod penderfyniadau gwariant yn adlewyrchu anghenion y gyrchfan a bod gan y sector lais ystyrlon.

Themâu llywodraethu sy'n dod i'r amlwg o'r cyfarfod	Mater a adlewyrchir yn y dystiolaeth	Goblygiad ymarferol
Cynigiodd cyfranogwyr PCM cyn gweithredu	Roedd cyfranogwyr am gael fforwm cynrychioliadol cyn dechrau casglu.	Cysylltodd y cynnig drefniadau llywodraethu â pharodrwydd i weithredu.
Cynrychiolaeth y sector llety	Roedd cyfranogwyr am i brofiad casglwyr lywio trafodaeth ar gynllun a gwariant.	Galwodd cyfranogwyr am gynrychiolaeth ar draws gwahanol fodelau llety, gan gynnwys rhannau o'r sector sydd heb gynrychiolaeth ddigonol.
Mewnbwn i'r gwaith gweithredu	Defnyddiodd cyfranogwyr drafodaeth am weithredu i nodi problemau ymarferol gyda systemau a phrosesau.	Nododd cyfranogwyr grwpiau gwaith darparwyr a senarios archebu / ad-dalu / eithrio wedi'u profi fel dulliau posibl.
Mewnbwn i wariant	Cysylltodd cyfranogwyr drafodaeth am incwm yr ardoll â blaenoriaethau cyrchfan ac angen economaidd lleol.	Galwodd cyfranogwyr am egwyddorion dyrannu tryloyw a chyhoeddi argymhellion y bartneriaeth.
Perthynas dryloyw â'r Cyngor	Cododd cyfranogwyr bwysigrwydd eglurder ynghylch y ffin rhwng cyngor a gwneud penderfyniadau statudol.	Cysylltodd cyfranogwyr hyder â chylch gorchwyl cyhoeddus, adrodd ac ymatebion y Cyngor.

13.7 Negeseuon allweddol o gyfarfod y sector

Neges allweddol	Tystiolaeth o'r cyfarfod	Arwyddocâd deongliadol
Atal ymwelwyr posibl	Roedd darparwyr yn ofni y gallai costau uwch leihau archebion a byrhau arosiadau.	Nododd y cyfarfod effaith economaidd fel mater i'w asesu a'i fonitro yn hytrach na'i dybio.
Costau a gweinyddu cynyddol	Disgrifiodd darparwyr gyfrifoldebau cofrestru, systemau, cofnodion ac eithriadau.	Mae baich ar gasglwyr yn fater gweithredu canolog.
Ansicrwydd ynghylch gorfodi	Cwestiynau am gosbau a chymhariaeth â faniau gwersylla anghyfreithlon dros nos.	Bydd cysondeb a thegwch canfyddedig yn effeithio ar hyder mewn cydymffurfio.
Gallai colledion economaidd fod yn fwy nag incwm yr ardoll	Cwestiynodd cyfranogwyr yr achos economaidd net ar ôl effeithiau ymddygiadol.	Nid yw referniw gros yn unig yn ddigonol ar gyfer arfarnu.
Rhaid i'r ymgynghoriad fod yn drylwyr ac yn gynrychioliadol	Gofynnodd mynychwyr am gyrhaeddiad ehangach i barciau carafanau a rhwydweithiau llety.	Galwodd mynychwyr am ymgysylltu ehangach ar draws mathau o fusnes.
Cynigiodd cyfranogwyr drefniadau llywodraethu cyn gweithredu	Cynigiwyd PCM cyn cyflwyno'r ardoll.	Mae parodrwydd sefydliadol wedi'i gysylltu'n uniongyrchol â hyder y sector.

13.8 Cyfyngiadau ac asesiad terfynol

Mae'r cyfarfod yn darparu tystiolaeth ansoddol fanwl gan 17 o ddarparwyr llety, ond ni ddylid ei drin fel sampl ystadegol gynrychioliadol o'r holl ddarparwyr ar Ynys Môn. Nid yw'r ffynhonnell yn darparu dadansoddiad o'r mynychwyr yn ôl math o lety, daearyddiaeth neu faint busnes. Mae hefyd yn cofnodi pryderon a chwestiynau yn hytrach na rhagolygon a ddilyswyd yn annibynnol o effaith economaidd neu berfformiad gorfodi.

O fewn y cyfyngiadau hynny, mae'r cyfarfod yn bwysig oherwydd ei fod yn cofnodi safbwynt darpar gasglwyr mewn lleoliad a gynlluniwyd yn benodol ar gyfer trafodaeth dechnegol. Mae'r dystiolaeth yn dangos pryder am gyrhaeddiad yr ymgynghoriad, llwyth gwaith gweinyddol, gorfodi, TAW, y rheol 182 diwrnod, atal ymwelwyr a chanlyniadau economaidd ehangach llai o arosiadau neu wariant.

Y neges fwyaf cyson gan ddarparwyr oedd y dylai parodrwydd ddod cyn gweithredu. Ymhlith y materion a gysylltwyd ganddynt â pharodrwydd roedd ymgysylltu ehangach â'r sector, canllawiau gweinyddol a threthiannol cliriach, trefniadau gorfodi, monitro economaidd a Phartneriaeth Cyrchfan Môn neu strwythur llywodraethu cyfatebol.

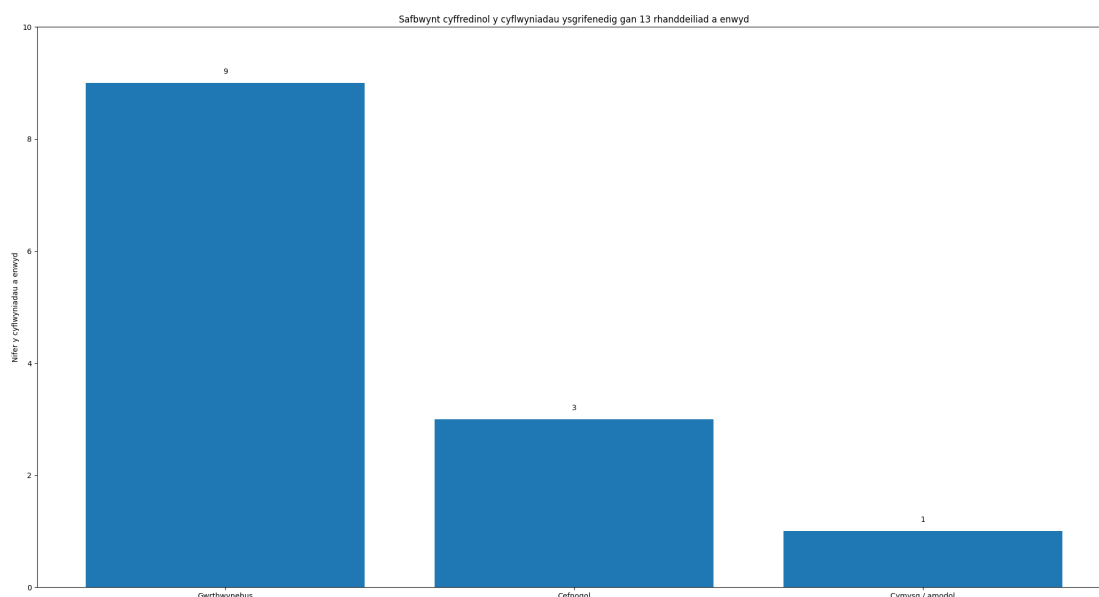
Ffynhonnell: Cyngor Sir Ynys Môn, Cyfarfod Penodol i'r Sector - Darparwyr Llety, 22 Mehefin 2026.

14. Sylwadau ysgrifenedig rhanddeiliaid

Ategwyd yr ymgynghoriad gan 13 o safbwyntiau rhanddeiliaid ysgrifenedig a enwyd. Daeth y cyflwyniadau hyn gan gyrff twristiaeth a lletygarwch, busnesau llety, cyngor tref, sefydliad ymgyrchu, elusen amgylcheddol, sefydliad academiaidd ac awdurdod parc cenedlaethol. Roeddent yn amrywio'n sylweddol o ran hyd, diben, mandad a dull tystiolaethol, ond gyda'i gilydd maent yn darparu safbwynt sefydliadol penodol ochr yn ochr â'r arolwg, y sesiynau galw heibio cymunedol a chyfarfod y darparwyr llety.

Cofnodwyd naw sefydliad a enwyd fel rhai oedd yn gwrthwynebu, tri fel rhai cefnogol ac un fel un cymysg neu amodol. Felly, roedd y dystiolaeth ysgrifenedig yn negyddol yn bennaf o ran niferoedd, yn enwedig ymhlith buddiannau twristiaeth, llety a busnes trefnedig. Fodd bynnag, mae'r cyflwyniadau hefyd yn cynnwys meysydd o gydgyfeirio ar draws safbwyntiau gwrthwynebus, cefnogol ac amodol, yn enwedig ynghylch llywodraethu, tryloywder, parodrwydd busnes, atebolrwydd lleol a'r angen am fonitro.

Safbwynt	Sefydliadau a enwyd
Gwrthwynebu	Siambwr Biwmares; Twristiaeth Gogledd Cymru; Cyngor Tref Amlwch; TaxPayers' Alliance; Carreg y Fran Aire; Boltholes and Hideaways; UKHospitality; PASC UK; HARPA
Cefnogol	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri; Prifysgol Bangor; Cadwch Gymru'n Daclus
Cymysg / amodol	Oyster Holiday Cottages

Ffigur 14.1. Safbwynt cyffredinol y 13 o sylwadau ysgrifenedig gan rhanddeiliaid a enwyd.

14.1 Sut y dylid dehongli'r dystiolaeth ysgrifenedig

Nid yw'r 13 cyflwyniad yn gyfwerth â 13 ymateb unigol i'r arolwg. Mae rhai sefydliadau'n cynrychioli aelodaeth neu sectorau sylweddol; mae eraill yn mynegi safbwynt dinesig, amgylcheddol, academiaidd neu fusnes. Felly, mae nifer y sefydliadau ym mhob safbwynt yn disgrifio cydbwysedd y cyflwyniadau a enwyd a dderbyniwyd, nid nifer y bobl a gynrychiolir ganddynt. Mae'r cofnod ysgrifenedig yn arbennig o ddefnyddiol ar gyfer deall dadleuon technegol, blaenoriaethau sefydliadol a'r dystiolaeth yr oedd rhanddeiliaid am i'r Cyngor ei hystyried. Ni ddylid ei ddefnyddio i droi honiadau sefydliadol yn rhagolygon wedi'u gwirio oni

bai bod yr honiadau hynny wedi'u gwirio'n annibynnol.

14.2 Cyflwyniadau gwrthwynebus: cystadleurwydd, amseru a risg economaidd

Rhoddodd cyflwyniadau gwrthwynebus bwyslais cryf ar gystadleurwydd ac amodau masnachu presennol. Dadleuodd Siambr Biwmares fod Ynys Môn yn gyrchfan wledig ar ynys sy'n cystadlu ag ardaloedd cyfagos a chymaradwy, gyda dibyniaeth benodol ar dwristiaeth teuluol a seibiannau byr sy'n sensitif i bris. Cysylltodd hefyd effaith bosibl llai o ymwelwyr dros nos â busnesau lleol a ffrydiau incwm sy'n gysylltiedig ag ymwelwyr.

Disgrifiodd Twristiaeth Gogledd Cymru yr ardoll fel un sy'n peri risg economaidd, yn niweidio cystadleurwydd, wedi'i thargeddu'n wael at ymwelwyr dros nos o werth uwch, ac yn feichus yn weinyddol, yn enwedig i fentrau bach a chanolig. Nododd y cyflwyniad hefyd hyder isel mewn llywodraethu ac ailfuddsoddi fel rhan o wrthwynebiad y sector.

Canolbwyntiodd PASC UK yn yr un modd ar sensitifrwydd pris, twristiaeth deuluol ddomestig, tymoroldeb, y rheol 182 diwrnod ac effaith gronol pwysau rheoleiddiol a chostau diweddar. Dadleuodd y gall tâl sefydlog fesul person gynrychioli cyfran fwy o gost llety rhatach ac arosiadau teuluol hirach, ac y gallai amrywiad lleol rhwng awdurdodau ddylanwadu ar ble mae ymwelwyr yn dewis aros.

Thema wrthwynebus	Sut yr ymddangosodd yn y dystiolaeth ysgrifenedig	Arwyddocâd deongliadol
Cystadleurwydd	Pryder y gallai Ynys Môn ddod yn ddrutach o'i chymharu â chyrchfannau cyfagos neu amgen.	Roedd rhanddeiliaid yn gweld dewis cyrchfan fel penderfyniad cymharol yn hytrach nag ymateb i'r ardoll ar ei phen ei hun.
Amodau masnachu presennol	Cyfeiriodd cyflwyniadau at bwysau cost, hyder gwan, tymoroldeb ac elw cul.	Triniwyd amseru fel elfen ganolog o ran a allai busnesau amsugno newid ychwanegol.
Twristiaeth ddomestig sy'n sensitif i bris	Amlygwyd marchnadoedd teuluol, teithiol, hunanarlwyo a seibiannau byr.	Cysylltwyd gwrthwynebiad yn arbennig â grwpiau ymwelwyr y credid eu bod yn sensitif i gyfanswm cost y daith.
Ymwelwyr dros nos yn erbyn ymwelwyr dydd	Pryder y byddai gwesteion dros nos yn talu tra gallai ymwelwyr dydd barhau i ddefnyddio seilwaith lleol heb y tâl.	Roedd tegwch a thargeddu yn elfennau sylweddol o'r achos yn erbyn.
Effaith ehangach ar yr economi ymwelwyr	Cysylltwyd llai o arosiadau neu wariant â siopau, lletygarwch, atyniadau a chyflenwyr.	Fframiodd rhanddeiliaid y risg fel mater cadwyn gyflenwi yn hytrach na mater llety yn unig.

14.3 Gweinyddu, TAW a strwythurau trafodion

Roedd gweinyddu yn un o'r meysydd cryfaf o orgyffwrdd rhwng y dystiolaeth ysgrifenedig a chyfarfod darparwyr llety. Amlygodd PASC UK ffurflenni chwarterol, gallu microfusnesau a'r rhyngweithio rhwng meddiannaeth is a'r trothwy 182 diwrnod. Cododd cyflwyniadau eraill gomisiwn llwyfannau, taliadau cerdyn neu drafodion, costau meddalwedd, triniaeth TAW a chyfrifoldeb am gasglu.

Mae Oyster Holiday Cottages yn darparu'r enghraifft amodol gliriaf. Nid oedd yn gwrthwynebu'r ardoll mewn egwyddor, ond dadleuodd na ddylai asiantau a pherchnogion eiddo ddod yn bartïon sy'n talu'r tâl i bob pwrpas oherwydd bod comisiwn, TAW a thaliadau technoleg yn cael eu cymhwyso i werth y trafodiad wedi'i gynyddu. Felly, roedd ei bryder yn ymwneud â phensaernïaeth y broses gasglu a'r driniaeth dreth, yn hytrach na gwrthod yr egwyddor ei hun.

Mater gweithredol	Pryder yn y cofnod ysgrifenedig	Yr hyn yr oedd rhanddeiliaid yn ei geisio
Comisiwn llwyfan / asiantaeth	Gall comisiwn gael ei godi ar werth yr archeb sy'n cynnwys yr ardoll.	Strwythur casglu nad yw'n cosbi asiantau neu berchnogion yn ariannol.
TAW a throsiant trethadwy	Gall triniaeth yr ardoll effeithio ar atebolrwydd TAW neu gynyddu'r gost effeithiol.	Eglurhad awdurdodol ac enghreifftiau wedi'u gweithio.
Taliadau trafodion	Gall ffioedd cerdyn, bancio a meddalwedd gynyddu gyda gwerth trafodiad mwy.	System sy'n lleihau costau casglu na ellir eu hadennill.
Gallu microfusnesau	Gall gweithredwyr bach fod â systemau a chymorth gweinyddol cyfyngedig.	Gweithdrefnau syml, canllawiau clir a ffurflenni cymesur.
Rhyngweithio â'r 182 diwrnod	Gall gostyngiadau bach mewn meddiannaeth effeithio ar gymhwysedd ar gyfer triniaeth ardrethi busnes.	Ystyried effeithiau cronol yn hytrach na'r ardoll ar ei phen ei hun.

14.4 Faniau gwersylla, llety teithiol a phryderon am ddadleoli

Canolbwyntiodd cyflwyniad HARPA yn benodol ar barciau gwyliau, safleoedd gwersylla, carafanau teithiol, cartrefi modur a faniau gwersylla. Dadleuodd y gall y mathau hyn o lety fod yn gymharol sensitif i bris a mynegodd bryder y gallai ymwelwyr ymateb drwy fyrhau arosiadau, dewis cyrchfan arall neu ddefnyddio lleoliadau dros nos heb awdurdod.

Cysylltodd HARPA hefyd ddadleoli faniau gwersylla â rheoli mannau cyhoeddus a'r amgylchedd. Disgrifiodd y cyflwyniad risg o fwy o ddefnydd o gilfannau, meysydd parcio cyhoeddus a lleoliadau anaddas eraill, gyda chanlyniadau posibl o ran sbwriel, gwastraff, yr amgylchedd a gorfodi. Risgiau a nodwyd gan y rhanddeiliad yw'r rhain a dylid eu hadrodd felly, yn hytrach nag fel canlyniadau wedi'u mesur.

Felly, mae'r dystiolaeth ysgrifenedig yn dangos tensiwn sy'n ailadrodd yn yr ymgynghoriad: gellir gofyn i ddarparwyr rheoledig ymgymryd â chasglu a chydymffurfio ffurfiol, tra canfyddir bod rhai arosiadau anffurfiol neu heb awdurdod yn anoddach eu rheoli. Mae'r pryder hwn yn cyfrannu at y ddadl am degwch a gorfodi.

14.5 Tystiolaeth gefnogol: rheoli cyrchfan ac ansawdd amgylcheddol

Daeth yr achos cefnogol clir iaf o safbwyntiau amgylcheddol, academiaidd a rheoli cyrchfan. Cefnogodd Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri egwyddor Ardoll Ymwelwyr yn gryf, gan gyfeirio at bwysau ar seilwaith, tagfeydd, parcio, llwybrau, gwasanaethau ceidwaid, bioamrywiaeth, sbwriel, gwersylla anghyfreithlon a gofynion eraill o ran rheoli ymwelwyr. Gwelodd incwm ychwanegol fel ffordd bosibl o gryfhau rheoli cyrchfan.

Pwysleisiodd tystiolaeth Cadwch Gymru'n Daclus y berthynas rhwng ansawdd yr amgylchedd a phrofiad ymwelwyr. Amlygodd ei ymateb sbwriel, glendid, toiledau cyhoeddus, parciau, seilwaith a gweithgarwch cymunedol fel meysydd lle gallai incwm ychwanegol gefnogi ymwelwyr a chymunedau lleol. Amlygodd hefyd rôl grwpiau gwirfoddol a chymunedol wrth gynnal mannau cyhoeddus.

Nid dadlau dros gynhyrchu refeniw yn unig oedd y cyflwyniadau cefnogol hyn. Roeddent yn cysylltu cefnogaeth â chanlyniadau amgylcheddol a seilwaith gweladwy ac ag ansawdd y gyrchfan. Felly, mae eu hachos yn cyd-fynd â chanfyddiad ehangach yr ymgynghoriad bod

gwelliannau ymarferol, gweladwy yn ganolog i dderbynioldeb.

Safbwynt cefnogol	Prif bwyslais	Gwerth posibl a nodwyd
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri	Seilwaith, pwysau ymwelwyr, effeithiau amgylcheddol a rheoli cyrchfan cynaliadwy.	Adnoddau ychwanegol i reoli pwysau ymwelwyr a gwella gwasanaethau cyrchfan.
Cadwch Gymru'n Daclus	Sbwriel, ansawdd amgylcheddol lleol, toiledau cyhoeddus, parciau a gweithgarwch cymunedol.	Gwelliant gweladwy mewn ansawdd amgylcheddol i drigolion ac ymwelwyr.
Prifysgol Bangor	Llywodraethu, tystiolaeth, atebolrwydd lleol, data gwell a gwerthuso ffurfiol.	Ardoll wedi'i chynllunio o amgylch sefydliadau tryloyw a thystiolaeth cyrchfan gryfach.

14.6 Prifysgol Bangor: llywodraethu, data a gwerthuso

Cefnogodd academyddion Prifysgol Bangor yr egwyddor o gyflwyno Ardoll Ymwelwyr ar Ynys Môn, ond rhoddwyd pwyslais sylweddol ar sut y byddai'n cael ei llywodraethu. Dadleuodd eu tystiolaeth ysgrifenedig fod profiad rhyngwladol yn awgrymu bod cyfreithlondeb hirdymor yn dibynnu'n helaeth ar y ffordd y caiff referniw ei ddyrannu, ei ailfuddsoddi a'i graffu.

Amlygwyd ganddynt gyfansoddiad a rôl unrhyw fforwm ymgynghorol neu wneud penderfyniadau, cyfranogiad ystyrlon cymunedau a busnesau twristiaeth, tryloywder mewn gwariant, a monitro ffurfiol ac adrodd cyhoeddus. Dadleuwyd hefyd dros lywodraethu sy'n cyfuno atebolrwydd lleol â chydlyn strategol ar draws yr ynys, gan gydnabod bod pwysau ymwelwyr a blaenoriaethau lleol yn amrywio rhwng lleoedd.

Un fantais arall a nodwyd gan yr academyddion oedd y data gwell a allai ddeillio o'r gofrestr llety a ffurflenni'r ardoll. Gallai gwybodaeth fanylach am arosiadau dros nos, mathau o lety, tymoroldeb a phatrymau gofodol gryfhau rheoli cyrchfan. Argymhellwyd rhaglen ffurfiol o fonitro a gwerthuso o'r cychwyn cyntaf.

14.7 Meysydd o gydgyfeirio ar draws safbwyntiau

Er gwaethaf y gwahaniaeth amlwg yn y safbwynt cyffredinol, roedd sawl thema yn cydgyfeirio ar draws cyflwyniadau gwrthwynebus, cefnogol ac amodol. Llywodraethu oedd y cliraf. Roedd cyrff busnes am gael cynrychiolaeth a sicrwydd ynghylch sut y byddai arian yn cael ei ddefnyddio; pwysleisiodd Prifysgol Bangor lywodraethu tryloyw a sensitif i leoedd; ac roedd Oyster Holiday Cottages am gael dull casglu a oedd yn diogelu cyfryngwyr a pherchnogion.

Maes cydgyfeirio	Safbwynt gwrthwynebus / amodol	Safbwynt cefnogol
Llywodraethu	Pryder am ddyrannu, cynrychiolaeth ac ymddiriedaeth.	Mae sefydliadau tryloyw yn angenrheidiol ar gyfer cyfreithlondeb ac effeithiolrwydd.
Ychwanegedd	Ofn y gall incwm ddisodli gwariant presennol.	Mae cefnogaeth yn gryfach lle mae incwm yn cynhyrchu budd ychwanegol adnabyddadwy.
Parodrwydd busnes	Nododd cyflwyniadau gwrthwynebus ac amodol bryderon heb eu datrys am systemau, TAW, comisiwn a chapasiti gweinyddol.	Mae parodrwydd gweithredol yn angenrheidiol ar gyfer gweithredu credadwy.
Atebolrwydd lleol	Mae cymunedau a busnesau am gael elw gweladwy a dylanwad.	Gall llywodraethu sy'n sensitif i leoedd wella cyfreithlondeb ac effeithiolrwydd.
Monitro	Galwodd cyflwyniadau gwrthwynebus ac amodol am fonitro risgiau economaidd a gweithredol.	Gall gwerthusiad ffurfiol brofi effeithiau a gwella gwneud penderfyniadau yn y dyfodol.
Amseru a adlewyrchir yn y dystiolaeth	Dadleuodd llawer o gyrff gwrthwynebus nad oedd yr amodau presennol yn addas.	Roedd hyd yn oed tystiolaeth gefnogol yn pwysleisio cynllun a llywodraethu cyn gweithredu effeithiol.

14.8 Statws a chyfyngiadau tystiolaeth rhanddeiliaid

Roedd cyflwyniadau ffurfiol yn aml yn dyfynnu ymchwil allanol, arolygon diwydiant, amcangyfrifon economaidd a chymariaethau â chyrchfannau eraill. Mae'r honiadau hyn yn parhau'n dystiolaeth rhanddeiliaid y gellir ei phriodoli oni chânt eu gwirio'n annibynnol yn yr adroddiad. Ni ddylid eu cyflwyno'n awtomatig fel canfyddiadau'r Cyngor nac fel rhagolygon pendant o ymddygiad ymwelwyr.

Mae'r tabl safbwyntiau hefyd yn symleiddio cyflwyniadau mwy cynnil. Nid yw 'gwrthwynebu' yn golygu bod sefydliad wedi gwrthod pob defnydd posibl o incwm yr ardoll, ac nid yw 'cefnogol' yn golygu cefnogaeth ddiamod i unrhyw gynllun. Mae Oyster Holiday Cottages yn benodol yn gymysg neu'n amodol, ac roedd sawl cyflwyniad gwrthwynebus serch hynny yn dadlau dros gynrychiolaeth gref a chyfrifyddu llym pe bai'r gwaith gweithredu'n mynd rhagddo.

14.9 Asesiad terfynol

Roedd y dystiolaeth ysgrifenedig gan randdeiliaid yn wrthwynebus yn bennaf o ran niferoedd, gyda naw o'r 13 safbwynt a enwyd wedi'u cofnodi yn erbyn y cynnig. Canolbwyntiodd achos y busnesau trefnedig ar gystadleurwydd, twristiaeth ddomestig sy'n sensitif i bris, amodau masnachu presennol, gweinyddu, TAW, costau llwyfannau, dadleoli faniau gwersylla a hyder mewn dyrannu.

Roedd yr achos cefnogol yn gysylltiedig yn gryfach â rheoli cyrchfan, ansawdd amgylcheddol, seilwaith, data gwell, atebolrwydd lleol a gwerthuso. Dangosodd y dystiolaeth amodol y gallai derbyn yr egwyddor gydfodoli â phryder sylweddol ynghylch pwy sy'n ysgwyddo cost ymarferol ac ariannol casglu.

Felly, nid unfrydedd ar yr ardoll ei hun yw'r canfyddiad traws-safbwynt pwysicaf, ond cydgyfeirio ynghylch yr amodau ar gyfer gwneud penderfyniadau credadwy: llywodraethu tryloyw, cynrychiolaeth ystyrion, ychwanegedd, parodrwydd gweithredol, buddsoddiad sensitif i leoedd, monitro ac ystyriaeth ofalus o amseru.

Ffynhonnell: dadansoddiad o sylwadau ysgrifenedig gan randdeiliaid a enwyd a ddarparwyd i ymgynghoriad Ardoll Ymwelwyr Ynys Môn, gan gynnwys y ffeil gyfun o ymatebion rhanddeiliaid.

15. Adolygiad o hyrwyddo a chyfathrebu

Cefnogwyd yr ymgynghoriad gan raglen o wybodaeth gyhoeddus a gweithgarwch hyrwyddo ar draws sianeli'r Cyngor, y gyrchfan, cyfryngau cymdeithasol a'r gymuned. Cyhoeddodd y Cyngor dudalen ymgynghori benodol, eitem newyddion lansio a chyhoeddiad cynharach yn egluro nad oedd penderfyniad wedi'i wneud ynghylch a fyddai Ynys Môn yn cyflwyno'r Ardoll Ymwelwyr. Ymddangosodd yr ymgynghoriad hefyd drwy dudalennau Dweud eich Dweud y Cyngor a thudalennau sy'n wynebu trigolion.

Mae'r cofnodion sydd ar gael yn dangos hyrwyddo dwyieithog dro ar ôl tro drwy Croeso Môn a phresenoldeb corfforaethol y Cyngor ar gyfryngau cymdeithasol. Roedd hyn yn cynnwys hyrwyddo'r ymgynghoriad cyffredinol, y chwe sesiwn galw heibio cymunedol a'r cyfarfod penodol i ddarparwyr llety. Mae trosolwg y digwyddiadau hefyd yn cofnodi rhannu drwy grwpiau cymunedol lleol, gan gynnwys Friends of Beaumaris, Caru Amlwch a Grŵp Cymuned Llangefni.

Felly, dylid nodweddu'r gweithgarwch cyfathrebu fel un ailadroddus, dwyieithog ac aml-sianel. Fodd bynnag, nid yw gweledd yr un peth â chyrraedd, nid yw cyrraedd yr un peth ag ymgysylltu, ac nid yw ymgysylltu yr un peth â chyfranogiad cynrychioliadol. Mae presenoldeb isel mewn sawl sesiwn gymunedol a'r pryderon a godwyd gan ddarparwyr llety yn dangos nad oedd bodolaeth nifer o sianeli hyrwyddo yn trosi'n awtomatig yn gyfranogiad wyneb yn wyneb eang ar draws pob cynulleidfa.

Sianel gyfathrebu	Gweithgarwch a gofnodwyd	Cynulleidfa / diben
Tudalen we ymgynghori benodol	Tudalen wybodaeth ganolog yn egluro'r cynnig a llwybr yr ymgynghoriad.	Darparu ffynhonnell awdurdodol a chyfeirio defnyddwyr at yr arolwg.
Eitem newyddion lansio	Cyhoeddiad cyhoeddus am yr ymgynghoriad.	Codi ymwybyddiaeth ar ddechrau cyfnod yr ymgynghoriad.
Cyfathrebiad blaenorol 'dim penderfyniad wedi'i wneud'	Cyhoeddiad cynharach yn egluro nad oedd y penderfyniad lleol wedi'i wneud.	Helpu i fframio'r ymarfer fel ymgynghoriad yn hytrach na hysbysiad o ganlyniad a bennwyd ymlaen llaw.
Dweud eich Dweud / tudalennau trigolion	Cyfeirio at yr ymgynghoriad drwy dudalennau cyfranogiad y Cyngor a thudalennau sy'n wynebu trigolion.	Cyrraedd trigolion a phobl sydd eisoes yn defnyddio sianeli gwybodaeth y Cyngor.
Sianeli Croeso Môn	Hyrwyddo dwyieithog ailadroddus a chyhoedduswyd digwyddiadau.	Cyrraedd ymwelwyr, busnesau twristiaeth a chynulleidfaoedd cyrchfan.
Cyfryngau cymdeithasol corfforaethol y Cyngor	Negeseuon ailadroddus yn hyrwyddo'r ymgynghoriad a'r digwyddiadau.	Ymwybyddiaeth gyhoeddus eang a chyfeirio digidol.
Grwpiau cymunedol lleol	Rhannu drwy Friends of Beaumaris, Caru Amlwch a Grŵp Cymuned Llangefni.	Ymestyn hyrwyddo i rwydweithiau cymunedol lle-seiliedig.
E-bost uniongyrchol i'r sector	Cysylltwyd â thua 40 o ddarparwyr llety Ynys Môn ar gyfer cyfarfod y sector.	Targed busnesau sy'n debygol o weithredu fel casglwyr yr ardoll.

15.1 Darpariaeth ddwyieithog ac aml-sianel

Roedd defnyddio sianeli'r Cyngor a'r gyrchfan yn briodol i ehangder y gynulleidfa fwriadedig. Mae Ardoll Ymwelwyr yn effeithio nid yn unig ar drigolion ond hefyd ar ddarparwyr llety, busnesau twristiaeth, ymwelwyr, sefydliadau cymunedol a buddiannau lleol ehangach. Felly, byddai un sianel gorfforaethol yn annhebygol o gyrraedd pob grŵp perthnasol.

Mae hyrwyddo dwyieithog hefyd yn bwysig yng nghyd-destun Ynys Môn. Mae ailadrodd ar draws sianeli Cymraeg a Saesneg yn cynyddu'r tebygolrwydd y bydd pobl yn dod ar draws gwybodaeth yn eu dewis iaith ac yn cefnogi'r egwyddor y dylai cyfranogiad fod yn hygyrch yn y naill iaith neu'r llall.

15.2 Cyfleu safbwynt polisi nad oedd wedi'i benderfynu

Un elfen arbennig o bwysig o'r cofnod cyfathrebu oedd y datganiad nad oedd penderfyniad wedi'i wneud eto. Mae hyn yn arwyddocaol oherwydd bod angen i ymgynghoriad statudol neu ffurfiol wahaniaethu rhwng egluro cynnig a chyflwyno canlyniad fel pe bai eisoes wedi'i benderfynu. Felly, roedd fframio'r cyfathrebu yn rhan o gyfreithlondeb yr ymarfer.

Mae'r gwahaniaeth hefyd yn berthnasol i gynnwys yr holiadur a'r digwyddiadau. Gofynnwyd i ymatebwyr nid yn unig a oeddent yn cefnogi neu'n gwrthwynebu'r egwyddor, ond hefyd am weithredu, gweinyddu, llywodraethu a defnydd posibl o incwm. Roedd cyfathrebu'n glir bod y penderfyniad lleol yn parhau ar agor yn angenrheidiol er mwyn deall y cwestiynau hynny fel cyfraniad at benderfyniad yn y dyfodol yn hytrach na mireinio cynllun anochel yn unig.

Amcan cyfathrebu	Pam roedd yn bwysig	Tystiolaeth o gyflawni
Egluro nad oedd penderfyniad lleol wedi'i wneud	Lleihau'r risg bod yr ymgynghoriad yn cael ei weld fel rhywbeth a bennwyd ymlaen llaw.	Roedd y cyhoeddiad blaenorol a negeseuon yr ymgynghoriad yn fframio'r penderfyniad yn benodol fel un agored.
Egluro'r cynnig	Roedd angen digon o wybodaeth ar gyfranogwyr i ffurfio barn.	Tudalen we benodol, deunydd lansio a gwybodaeth am yr ymgynghoriad.
Cyfeirio at yr arolwg dwyieithog	Yr arolwg oedd y prif lwybr ymateb meintiol.	Hyrwyddo gan y Cyngor, Croeso Môn ac ar gyfryngau cymdeithasol.
Hyrwyddo cyfleoedd wyneb yn wyneb	Roedd digwyddiadau'n caniatáu cwestiynau a thrafodaeth ansoddol.	Negeseuon a rhannu drwy grwpiau lleol ar gyfer sesiynau galw heibio a chyfarfod y sector.
Cyrraedd darpar gasglwyr	Mae darparwyr llety yn wynebu cyfrifoldebau gweinyddol uniongyrchol.	E-bost uniongyrchol at tua 40 o ddarparwyr a chyfarfod penodol i'r sector.

15.3 Hyrwyddo ar lefel gymunedol

Mae trosolwg y digwyddiadau yn cofnodi bod y sesiynau galw heibio cymunedol wedi'u hyrwyddo drwy sianeli cyfryngau cymdeithasol Croeso Môn a Chyngor Sir Ynys Môn a hefyd wedi'u rhannu i grwpiau lleol. Mae hyn yn dystiolaeth ddefnyddiol o ymgais i symud y tu hwnt i gyfathrebu canolog ac i rwydweithiau cymunedol presennol.

Gall rhannu drwy grwpiau lleol wella perthnasedd daearyddol oherwydd gall pobl fod yn fwy tebygol o sylwi ar wybodaeth a ddosberthir drwy rwydwaith lle-seiliedig cyfarwydd nag drwy gyfrif corfforaethol ar draws y sir. Mae'r enghreifftiau a enwir - Friends of Beaumaris, Caru Amlwch a Grŵp Cymuned Llangefni - hefyd yn cyfateb i ardaloedd lle cynhaliwyd digwyddiadau ymgynghori.

Fodd bynnag, mae patrwm y presenoldeb yn dangos nad arweiniodd rhannu lleol at niferoedd cyson. Denodd Biwmares saith o fynychwyr, Amlwch chwech a Chaergybi chwech, tra denodd Niwbwrch a Phorthaethwy ddau yr un a chofnododd Llangefni ddim. Felly, dylai'r adolygiad cyfathrebu wahaniaethu rhwng gweithgarwch hyrwyddo a chyfranogiad amlwg.

15.4 Allgymorth penodol i'r sector

Hysbysebwyd y cyfarfod penodol i ddarparwyr llety drwy Croeso Môn a sianeli corfforaethol y Cyngor a chysylltwyd yn uniongyrchol drwy e-bost â thua 40 o ddarparwyr yn Ynys Môn.

Mynychodd 17 o ddarparwyr llety. Felly, cynhyrchodd cyswllt uniongyrchol bresenoldeb sylweddol uwch na'r rhan fwyaf o'r sesiynau galw heibio cyffredinol, ond teimlai'r cyfranogwyr serch hynny nad oedd yr ymgynghoriad wedi cyrraedd digon o'r sector llety.

Gofynnodd y mynychwyr yn benodol am fwy o ymgysylltu â pharciau carafanau a rhwydweithiau llety ehangach. Awgrymwyd cyfeirlyfr busnes mwy cynhwysfawr a llythyrau uniongyrchol neu ffurfiau eraill ar gyfathrebu wedi'i dargedu. Mae'r adborth hwn yn arbennig o bwysig oherwydd nid un grŵp rhanddeiliaid ymhlith llawer yw darparwyr llety: byddent yn gyfrifol am gasglu a llawer o'r gweinyddu sy'n wynebu cwsmeriaid pe bai ardoll yn cael ei chyflwyno.

15.5 Mae gwelededd, cyrhaeddiad a chyfranogiad yn fesurau gwahanol

Mae'r ymgynghoriad yn dangos pam y dylid ystyried perfformiad cyfathrebu drwy sawl mesur gwahanol. Mae cyhoeddi yn cadarnhau bod gwybodaeth yn bodoli; mae dosbarthu yn dangos ei bod wedi'i rhoi mewn sianeli perthnasol; mae cyrhaeddiad yn ymwneud â faint o'r derbynwyr bwriadedig a ddaeth i gysylltiad â hi; mae ymgysylltu yn ymwneud ag a wnaeth pobl glicio, darllen, mynychu neu ryngweithio fel arall; ac mae cyfranogiad yn ymwneud ag a wnaethant ddarparu tystiolaeth yn y pen draw.

Cam	Yr hyn y mae'n ei fesur	Yr hyn y gall y dystiolaeth sydd ar gael ei ddangos
Cyhoeddi	A oedd gwybodaeth ar gael yn gyhoeddus.	Wedi'i ddangos yn glir drwy dudalennau'r Cyngor, eitemau newyddion a deunydd digwyddiadau.
Dosbarthu	A oedd cynnwys wedi'i gylchredeg drwy sawl sianel.	Wedi'i ddangos yn glir drwy Croeso Môn, cyfryngau cymdeithasol y Cyngor, grwpiau lleol ac e-bost uniongyrchol.
Cyrhaeddiad	Faint o bobl neu fusnesau a welodd y cynnwys mewn gwirionedd.	Heb ei fesur yn llawn yn y dystiolaeth a ddarparwyd gan nad oes metrigau argraffiadau, danfon e-bost na chyrhaeddiad cynulleidfafa wedi'u darparu.
Ymgysylltu	A oedd pobl yn rhyngweithio â'r cynnwys neu'n mynychu digwyddiadau.	Wedi'i ddangos yn rhannol drwy bresenoldeb digwyddiadau, ond ni ddarperir metrigau rhyngweithio digidol.
Cyfranogiad	A gyflwynodd cynulleidfaoedd dystiolaeth arolwg neu ansoddol.	Wedi'i ddangos gan yr ymateb cyffredinol i'r ymgynghoriad, ond ni ellir cyfrifo trosi fesul sianel o'r cofnodion a ddarparwyd.
Cynrychioldeb	A yw cyfranogiad yn adlewyrchu'r boblogaeth neu'r sector ehangach.	Ni ellir tybio hyn o hyrwyddo a chyfranogiad agored, hunanddethol.

Mae'r gwahaniaeth hwn yn osgoi dau gamgymeriad cyferbyniol. Byddai'n anghywir dod i'r casgliad nad oedd hyrwyddo dim ond oherwydd bod presenoldeb mewn digwyddiadau yn isel; mae'r deunydd ffynhonnell yn dangos hyrwyddo ailadroddus. Byddai'r un mor anghywir dod i'r casgliad bod cyfathrebu wedi cyrraedd pob rhan o'r sector yn llwyddiannus dim ond oherwydd bod gwybodaeth wedi'i chyhoeddi mewn sawl man. Mae adborth y darparwyr llety yn dangos bod rhai cynulleidfaoedd bwriadedig yn dal i ganfod bwlch.

15.6 Beth mae presenoldeb wyneb yn wyneb isel yn ei ddangos

Cofnododd y chwe sesiwn galw heibio cymunedol 23 o bresenoldebau i gyd, gydag un sesiwn heb ddenu unrhyw fynychwyr. Felly, roedd ymgysylltu wyneb yn wyneb yn llinyn cymharol fach

o ymgynghoriad llawer ehangach. Nid yw presenoldeb isel yn annilysu'r digwyddiadau, oherwydd mae eu gwerth yn gorwedd yn bennaf mewn trafodaeth ansoddol, ond mae'n berthnasol i'r asesiad o gyrhaeddiad y cyfathrebu.

Mae sawl esboniad yn bosibl - amseru, lleoliad, ymwybyddiaeth, dewis cyfranogiad ar-lein, diffyg diddordeb mewn mynychu sesiwn gyhoeddus, neu ddibyniaeth ar lwybrau ymateb eraill - ond nid yw'r dystiolaeth a ddarparwyd yn caniatáu graddio'r esboniadau hynny. Y casgliad y gellir ei amddiffyn yw na chynhyrchodd hyrwyddo ailadroddus bresenoldeb eang na chyson ar draws y chwe sesiwn gymunedol.

15.7 Gwahanu cwestiynau'r ymgynghoriad

Mae tystiolaeth yr ymgynghoriad yn dangos y gallai ymatebwyr fod â safbwyntiau gwahanol ar bedwar cwestiwn penodol: egwyddor cyflwyno ardoll; amseru unrhyw gyflwyniad; gweinyddu ymarferol y broses gasglu; a defnydd a llywodraethu'r incwm. Mae'r gwahaniaeth hwn yn berthnasol wrth ddehongli ymatebion amodol neu gymysg.

Er enghraifft, dywedodd un busnes gwyliu nad oedd yn gwrthwynebu mewn egwyddor ond cododd bryderon sylweddol am TAW, comisiwn a strwythurau trafodion. Roedd rhai cyfranogwyr mewn digwyddiadau cymunedol yn gwrthwynebu cyflwyno'r ardoll tra'n dal i nodi blaenoriaethau buddsoddi defnyddiol. Mae'r enghreifftiau hyn yn dangos nad oedd safbwyntiau ar egwyddor, amseru, gweinyddu a gwariant bob amser yr un fath.

15.8 Bylchau a dulliau ymgysylltu a nodwyd yn y dystiolaeth

Amlygodd y dystiolaeth fylchau mewn allgymorth systematig wedi'i dargedu. Gall hyrwyddo ar gyfryngau cymdeithasol gefnogi ymwybyddiaeth ond nid yw'n dangos cwmipas poblogaeth fusnes. Nodwyd cyfeirlyfr busnes wedi'i wirio fel un ffordd bosibl o ddeall darparwyr llety yn ôl math a daearyddiaeth, gwirio gwybodaeth gyswllt a nodi sectorau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol.

Dull y cyfeiriwyd ato yn y dystiolaeth	Mater a adlewyrchir yn y dystiolaeth	Tystiolaeth neu fetrig a drafodwyd
Cyfeirlyfr busnesau llety a thwristiaeth wedi'i wirio	Bydysawd cyswllt diffiniedig yn hytrach na dibynnu'n bennaf ar gyfryngau cymdeithasol agored.	Nifer y busnesau yn ôl math ac ardal; cysylltiadau e-bost/post dilys; cyfran y cysylltwyd â hwy.
Llythyrau ac e-byst uniongyrchol	Cyswllt uniongyrchol â darparwyr a nodwyd.	Cyfraddau danfon / dychwelyd, cyfraddau agor lle bo ar gael, cysylltiadau dilynol ac ymatebion.
Dosbarthu drwy gyrff masnach a rhwydweithiau	Defnyddio cyfryngwyr sector dibynadwy i gyrraedd aelodau.	Cyrff y cysylltwyd â hwy, cyrhaeddiad aelodaeth, dyddiadau cylchredeg ac adborth a dderbyniwyd.
Allgymorth i barciau carafanau a pharciau gwyliau	Cyswllt ychwanegol â sector a nodwyd fel un nad oedd wedi'i gyrraedd yn ddigonol.	Nifer y parciau y cysylltwyd â hwy, cyfarfodydd a gynhaliwyd a chyflwyniadau a dderbyniwyd.
Rhwydweithiau cymunedol lleol	Dosbarthu ar sail lle y tu hwnt i sianeli corfforaethol canolog.	Grwpiau y cysylltwyd â hwy yn ôl ardal a dyddiadau cylchredeg.
Metrigau cyrhaeddiad digidol cyhoeddus	Gwahaniaeth rhwng cyhoeddi, dod i gysylltiad ac ymgysylltu.	Argraffiadau, cliciau, gwylio fideos, clicio drwodd i'r arolwg a chofrestriadau digwyddiadau lle bo ar gael.
Amserlen nodiadau atgoffa	Cyfathrebu ailadroddus y tu hwnt i gyhoeddusrwydd lansio.	Dyddiadau a sianeli negeseuon ailadroddus drwy gydol cyfnod yr ymgynghoriad.
Llwybrau all-lein hygyrch	Argaeledd llwybrau cyfranogiad nad ydynt yn ddigidol.	Lleoliadau â deunydd printiedig, copïau a ddosbarthwyd ac ymatebion papur a ddychwelwyd.

15.9 Themâu tystiolaeth cyfathrebu

Mae'r dystiolaeth gyfathrebu yn gwahaniaethu rhwng cynulleidfaoedd a sianeli bwriadedig, dosbarthu a chyrhaeddiad, a chyfranogiad. Mae'r mesurau hyn yn darparu gwahanol wybodaeth am y graddau y cyrhaeddodd gweithgarwch yr ymgynghoriad gynulleidfaoedd trigolion, busnesau a llety.

15.10 Cyfyngiadau ac asesiad terfynol

Mae'r adolygiad cyfathrebu wedi'i gyfyngu gan y cofnodion sydd ar gael. Mae'r dystiolaeth yn cadarnhau cyhoeddi drwy sawl sianel y Cyngor a'r gyrchfan, rhannu drwy grwpiau lleol a

chyswllt uniongyrchol â thua 40 o ddarparwyr llety. Nid yw'n darparu set ddata gyflawn o argraffiadau cyfryngau cymdeithasol, defnyddwyr unigryw a gyrhaeddwyd, cyfraddau agor e-byst, cyfraddau clicio drwodd na chyfran yr ymatebion i'r arolwg a gynhyrchwyd gan bob sianel.

O fewn y cyfyngiadau hynny, roedd y gweithgarwch yn amlwg yn ailadroddus, dwyieithog ac aml-sianel. Roedd yn cynnwys tudalennau gwe canolog, deunydd newyddion, cyfryngau cymdeithasol, sianeli cyrchfan, rhwydweithiau lleol, hyrwyddo digwyddiadau a rhywfaint o gyswllt uniongyrchol â'r sector. Nid diffyg gweithgarwch hyrwyddo oedd y prif wendid, ond yr anallu i ddangos cyrhaeddiad eang a chyson ar draws pob cynulleidfa fwriadedig, yn enwedig drwy ymgysylltu wyneb yn wyneb.

Nododd y dystiolaeth gyfathrebu gyfeirlyfr busnes wedi'i wirio, llythyrau neu e-byst uniongyrchol, dosbarthu drwy gyrff masnach, rhwydweithiau cymunedol lle-seiliedig a metrigau cyrhaeddiad fel ffyrdd posibl o ddangos cyswllt â'r sector. Roedd cyfranogwyr hefyd yn cysylltu gwahanu'n gliriach rhwng egwyddor, amseru, gweinyddu a gwariant ag ymgysylltu mwy manwl.

Sail ffynhonnell: cofnodion cyfathrebu ymgynghori Cyngor Sir Ynys Môn a ddisgrifir yn yr adroddiad drafft, Trosolwg y Sesiynau Galw Heibio Cymunedol, a throsolwg Cyfarfod Penodol i'r Sector - Darparwyr Llety.

16. Dehongliad integredig: egwyddor, amseru a pharodrwydd

Mae'r dystiolaeth a gasglwyd drwy'r arolwg, y sesiynau galw heibio cymunedol, cyfarfod y darparwyr llety a sylwadau ysgrifenedig rhanddeiliaid yn dangos gwahaniaeth rhwng egwyddor cyfraniad gan ymwelwyr a'r parodrwydd i weithredu ardoll leol ar hyn o bryd. Ni chynhyrchodd yr ymgynghoriad un safbwynt unffurf. Roedd lleiafrif sylweddol yn cefnogi'r ardoll, tra roedd gwrthwynebiad yn safbwynt y mwyafrif yn gyffredinol ac yn arbennig o gryf ymhlith busnesau ac ymwelwyr.

Nid yw darlleniad integredig o'r dystiolaeth wedi'i gyfyngu i gasgliad deuaidd syml. Gallai ymatebwyr gydnabod anghenion rheoli cyrchfan, nodi blaenoriaethau buddsoddi ymarferol a chefnogi llywodraethu lleol cryfach, tra ar yr un pryd yn cwestiynu amseru, effaith economaidd, baich gweinyddol a pharodrwydd sefydliadol y gweithredu.

Dimensiwn	Tystiolaeth sy'n cefnogi'r egwyddor	Tystiolaeth sy'n cyfyngu ar weithredu ar hyn o bryd
Safbwynt cyffredinol y cyhoedd	Cefnogodd lleiafrif sylweddol yr ardoll; roedd cefnogaeth trigolion yn sylweddol uwch na chefnogaeth busnesau neu ymwelwyr.	Roedd gwrthwynebiad cyffredinol yn 70.8%, gyda 83.1% o fusnesau ac 84.2% o ymwelwyr yn gwrthwynebu.
Anghenion cyrchfan	Nododd ymatebwyr anghenion gweladwy o ran toiledau cyhoeddus, glendid, trafndiaeth, mynediad, llwybrau, rheoli amgylcheddol a chyfleusterau cymunedol.	Roedd pryder o hyd y gallai unrhyw fuddion gael eu gorbwyso gan gostau economaidd neu weinyddol.
Defnyddio incwm	Nododd ymatebwyr flaenoriaethau ailfuddsoddi clir a'u cysylltu â thryloywder.	Y risg na fyddai'r arian yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol oedd y pryder negyddol a ddewiswyd amlaf.
Llywodraethu	Pwysleisiodd dystiolaeth gefnogol gynrychiolaeth, neilltuo cyllid, ychwanegedd a chraffu.	Nid oedd trefniadau llywodraethu manwl na Phartneriaeth Cyrchfan Môn neu gorff cyfatebol ar waitheo.
Gweithredu busnes	Roedd rhai rhanddeiliaid yn agored i'r egwyddor os oedd y broses gasglu'n deg ac yn gymesur.	Cododd casglwyr bryderon am systemau, cofnodion, eithriadau, ad-daliadau, TAW a gorfodi.
Tystiolaeth a dysgu	Nododd dystiolaeth academiaidd fuddion data gwell, monitro ac atebolrwydd lleol.	Dadleuodd rhanddeiliaid y dylid profi amseru a pharodrwydd cyn gweithredu.

16.1 Tystiolaeth sy'n cefnogi'r egwyddor

Mae'r achos sy'n cefnogi'r egwyddor yn seiliedig ar fwy na chyfran yr ymatebwyr a ddewisodd ateb cefnogol. Ar draws yr ymgynghoriad, nododd ymatebwyr o wahanol safbwyntiau dro ar ôl tro bwysau gwirioneddol sy'n gysylltiedig â rheoli cyrchfan ymwelwyr llwyddiannus. Hyd yn oed ymhlith ymatebwyr oedd yn gwrthwynebu cyflwyno'r ardoll, nodwyd yn aml feysydd ymarferol lle gallai buddsoddiad ychwanegol fod yn ddefnyddiol pe bai ardoll yn cael ei chyflwyno.

Mae'r gwahaniaeth hwn yn bwysig. Nid yw gwrthwynebiad i weithredu yn golygu bod ymatebwyr yn credu nad oes angen rheoli cyrchfan. Yn hytrach, mae'r ymgynghoriad yn dangos cytundeb sylweddol bod toiledau cyhoeddus, glendid, mynediad, trafndiaeth, llwybrau, ansawdd amgylcheddol a chyfleusterau lleol yn bwysig i ymwelwyr a thrigolion fel ei gilydd.

16.2 Cefnogodd lleiafrif sylweddol yr egwyddor

Nid cefnogaeth oedd safbwynt y mwyafrif yn gyffredinol, ond roedd yn ddigon sylweddol i aros yn rhan ystyrion o'r dystiolaeth. Roedd barn trigolion yn llawer mwy rhanedig na chanlyniadau busnesau neu ymwelwyr, gyda 38.1% o ymatebion dyls trigolion yn gefnogol o'i gymharu â 12.1% ymhlith busnesau ac 11.6% ymhlith ymwelwyr.

Mae'r patrwm hwn yn dangos bod derbyniad yn amrywio yn ôl perthynas â'r economi ymwelwyr. Roedd trigolion yn fwy tebygol na busnesau neu ymwelwyr o weld achos posibl dros gyfrannu at wasanaethau a seilwaith lleol, tra roedd darpar gasglwyr ac ymwelwyr yn fwy tebygol o ganolbwyntio ar gost uniongyrchol, cystadleurwydd ac effeithiau ymddygiadol.

16.3 Blaenoriaethau buddsoddi a nodwyd ar draws safbwyntiau

Nododd ymatebwyr flaenoriaethau ailfuddsoddi clir ac ymarferol. Toiledau cyhoeddus a glendid oedd y flaenoriaeth bennaf, ac yna trafndiaeth, parcio a mynediad, cefnogaeth i fusnesau lleol, llwybrau a phromenadau, yr amgylchedd naturiol a chyfleusterau cymunedol. Mae'r rhain yn ffurfiau gweladwy ar wariant y gellir eu cysylltu'n uniongyrchol â phrofiad yr ymwelydd ac â'r pwysau a brofir gan gymunedau lleol.

Nid yw presenoldeb blaenoriaethau clir ynddo'i hun yn awgrymu cefnogaeth i'r ardoll. Mae'n darparu tystiolaeth am y mathau o wariant a nododd ymatebwyr pe bai incwm yn cael ei godi, gan gynnwys meysydd a grybwyllwyd gan ymatebwyr cefnogol a gwrthwynebus.

Tystiolaeth gefnogol ac amodol	Arwyddocâd deongliadol
Cefnogaeth gan leiafrif sylweddol	Yn dangos nad oedd gwrthwynebiad yn unffurf ar draws pob ymatebydd.
Barn trigolion yn fwy rhanedig	Yn dangos bod dadleuon am fudd lleol a chyfraniad yn bresennol o fewn rhan o'r garfan trigolion.
Anghenion ymarferol rheoli cyrchfan	Nododd ymatebwyr anghenion sylweddol o ran rheoli cyrchfan a meysydd posibl ar gyfer buddsoddi.
Blaenoriaethau gwariant clir	Yn dangos y mathau o wariant tryloyw a gweladwy a nododd ymatebwyr.
Cefnogaeth academaidd i ddata gwell	Gallai'r gofrestr llety a ffurflenni'r ardoll wella dealltwriaeth o dymoroldeb a phatrymau gofodol ymwelwyr.
Cefnogaeth amgylcheddol	Cysylltodd sefydliadau cefnogol yr ardoll â'r parth cyhoeddus, ansawdd amgylcheddol a phwysau rheoli ymwelwyr.
Galw cryf am lywodraethu	Yn dangos meysydd o gydgyfeirio ynghylch cynrychiolaeth, tryloywder a chraffu.

16.4 Llywodraethu fel maes cydgyfeirio sy'n ailadrodd

Mae llywodraethu yn un o'r meysydd cryfaf o gydgyfeirio yn y dystiolaeth. Roedd ymatebwyr a gefnogodd yr ardoll am ddyrannu tryloyw a chanlyniadau gweladwy; roedd ymatebwyr a'i gwrthwynebodd yn aml yn dadlau, pe bai'n mynd rhagddo, bod yn rhaid cynrychioli darparwyr llety a chymunedau lleol a bod yn rhaid neilltuo'r gwariant yn glir.

Mae'r pryder cyffredin hwn yn dangos bod dadl yr ymgynghoriad yn ymestyn y tu hwnt i'r cwestiwn a ddylai ardoll fodoli i gwestiynau am y sefydliadau, y mesurau diogelu a'r ymrwymadau yr oedd ymatebwyr yn eu cysylltu â hyder yn y broses o'i chasglu a'i defnyddio.

16.5 Tystiolaeth sy'n gysylltiedig â gwrthwynebiad i weithredu

Y prif gyfyngiad yw maint y gwrthwynebiad presennol. Roedd gwrthwynebiad cyffredinol yn 70.8%. Ymhlith ymatebwyr busnes cododd i 83.1%, ac ymhlith ymwelwyr i 84.2%. Mae'r

ffigrau hyn yn dangos mai'r carfannau oedd yn ymwneud fwyaf uniongyrchol â chasglu a thalu oedd y rhai lleiaf cefnogol.

Ni chofnododd yr ymgynghoriad gefnogaeth eang i weithredu ar unwaith. Ategwyd hyn gan y dystiolaeth ansoddol, lle cododd busnesau a darparwyr llety bryderon gweithredol, economaidd a chydymffurfio dro ar ôl tro.

Mater a godwyd	Tystiolaeth o'r ymgynghoriad	Arwyddocâd deongliadol
Systemau casglwyr	Pryderon am systemau archebu, cofnodion gwesteion, eithriadau, ad-daliadau a ffurflenni.	Cysylltodd darparwyr hyder ag eglurder a phrofi prosesau casglu.
Triniaeth TAW a thrafodion	Ansicrwydd ynghylch trosiant trethadwy, comisiwn a thaliadau cerdyn/llwyfan.	Nododd rhanddeiliaid risg ganfyddedig y gallai triniaeth heb ei datrys drosglwyddo cost o ymwelwyr i asiantau neu berchnogion.
Gorfodi	Cwestiynau am gofrestru, cosbau a chysondeb, gan gynnwys cymariaethau ag arosiadau anghyfreithlon dros nos gan faniau gwersylla.	Cysylltodd cyfranogwyr orfodi anwastad canfyddedig â thegwch a hyder mewn cydymffurfio.
Amodau busnes	Cyfeiriwyd dro ar ôl tro at dymoroldeb, costau llafur, TAW, y rheol 182 diwrnod a phwysau gweithredu eraill.	Mae'r dystiolaeth yn dangos bod amseru wedi'i farnu'n gronol, nid yn unig yn erbyn cyfradd yr ardoll.
Defnyddio incwm	Risg o wariant aneffeithiol oedd y prif bryder negyddol.	Cysylltodd ymatebwyr hyder ag ychwanegedd, neilltuo cyllid a chanlyniadau gweladwy.
Cyrhaeddiad y sector	Roedd presenoldeb mewn digwyddiadau yn isel a chwestiynodd darparwyr llety a oedd digon o'r sector wedi'i gyrraedd.	Mae'r dystiolaeth yn cofnodi ansicrwydd ynghylch i ba raddau roedd yr ymgysylltu'n adlewyrchu gwahanol fathau o fusnes.
Llywodraethu	Nid oedd Partneriaeth Cyrchfan Môn gynrychioliadol neu gorff cyfatebol wedi'i sefydlu eto.	Cysylltodd rhanddeiliaid gyfreithlondeb dro ar ôl tro â threfniadau llywodraethu.

16.6 Parodrwydd gweithredol a hyder casglwyr

Mae darpar gasglwyr mewn sefyllfa unigryw oherwydd byddai gweithredu yn dibynnu ar eu gallu i nodi atebolrwydd, casglu'r tâl, rheoli eithriadau ac ad-daliadau, cadw cofnodion a chyflwyno ffurflenni. Felly, nid mater gwleidyddol yn unig yw gwrthwynebiad cryf ymhlith busnesau; mae hefyd yn risg weithredol.

Ychwanegodd cyfarfod y darparwyr llety fanylder at y pryder hwn. Cwestiynodd darparwyr gofrestru, cosbau, gorfodi, categorïau gwesteion, eithriadau ac ad-daliadau, tra cododd cyflwyniadau ysgrifenedig gomisiwn, TAW a chostau meddalwedd neu drafodion. Roedd cyfranogwyr yn cysylltu mwy o hyder â llifoedd gwaith wedi'u profi a chanllawiau awdurdodol, yn hytrach na disgrifiadau lefel uchel yn unig.

16.7 Amseru a phwysau cronol ar fusnesau

Cyflwynwyd amseru dro ar ôl tro fel mater ar wahân i'r egwyddor. Disgrifiodd busnesau'r ardoll ochr yn ochr â thymoroldeb, cyflogau a chostau Yswiriant Gwladol, TAW, y rheol 182 diwrnod, costau ynni a gweithredu a newid rheoleiddiol ehangach. Mae hyn yn golygu y gallai rhywfaint o wrthwynebiad ymwneud yn benodol â'r amgylchedd economaidd a rheoleiddiol presennol yn hytrach na gwrthod unrhyw gyfraniad gan ymwelwyr yn barhaol.

Mae'r gwahaniaeth hwnnw'n berthnasol i ddehongli oherwydd gwahaniaethodd rhai ymatebwyr rhwng eu barn am yr egwyddor sylfaenol a'u barn am amseru, parodrwydd a hyder presennol.

Mae'r casgliad am yr hinsawdd bresennol yn deillio'n bennaf o dystiolaeth yr ymgynghoriad: disgrifiodd busnesau a rhanddeiliaid dymoroldeb, costau cyflogaeth a gweithredu, TAW, y rheol 182 diwrnod a phwysau rheoleiddiol ehangach fel cyfyngiadau cronol. Nid asesiad annibynnol o amodau economaidd yw'r adroddiad hwn ac nid yw'n sefydlu'n annibynnol a yw'r amodau hynny wedi newid yn sylweddol; byddai hynny'n gofyn am dystiolaeth wrthrychol ar wahân am dwristiaeth, masnachu a chostau.

16.8 Derbyniad, ymddiriedaeth a pharodrwydd gweithredol

O'u cymryd gyda'i gilydd, mae'r dystiolaeth yn cofnodi derbyniad, ymddiriedaeth a hyder gweithredol cyfyngedig ymhlith sawl un o'r grwpiau yr effeithir arnynt fwyaf uniongyrchol gan weithredu. Yn yr adroddiad hwn, defnyddir 'trwydded gymdeithasol' yn ddisgrifiadol i gyfeirio at dderbyniad, ymddiriedaeth a hyder rhanddeiliaid; nid prawf statudol mohono.

Tri elfen a ailadroddwyd oedd hyder mewn tegwch, hyder ynghylch y baich gweinyddol ar fusnesau, a hyder y byddai incwm yn ychwanegol, yn dryloyw ac yn cael ei ailfuddsoddi'n weladwy. Mae'r ymgynghoriad yn dangos bod hyder yn y meysydd hyn yn gyfyngedig ar draws nifer o grwpiau yr effeithir arnynt yn uniongyrchol.

Amod parodrwydd	Tystiolaeth gyfredol	Trefniadau a nodwyd yn y dystiolaeth
Llywodraethu cynrychioliadol	Galw cryf am gynrychiolaeth, ond trefniadau manwl heb eu sefydlu eto.	Nododd ymatebwyr a rhanddeiliaid lywodraethu cynrychioliadol, gan gynnwys Partneriaeth Cyrchfan Môn neu gorff cyfatebol, gydag eglurder ynghylch aelodaeth, pwerau a gwrthdaro buddiannau.
Neilltuo cyllid ac ychwanegedd	Mae diffyg ymddiriedaeth ynghylch disodli cyllidebau presennol yn parhau'n sylweddol.	Cysylltodd ymatebwyr hyder ag eglurder ynghylch neilltuo cyllid, gwariant gwaelodlin ac adrodd blynyddol tryloyw.
Gweinyddu busnes	Pryder sylweddol am systemau, cofnodion, eithriadau, ad-daliadau a ffurflenni.	Cododd darparwyr bwysigrwydd prosesau ymarferol, canllawiau, cymorth ac eglurder ynghylch cydymffurfio.
Eglurder TAW / llwyfannau	Ansicrwydd ailadroddus ynghylch trosiant trethadwy, comisiwn a strwythurau trafodion.	Gofynnodd rhanddeiliaid am eglurder ac enghreifftiau wedi'u gweithio ar driniaeth TAW a llwyfannau.
Monitro economaidd	Pryder cryf am archebion, hyd arhosiad a gwariant.	Nodwyd monitro a dangosyddion gwaelodlin fel rhai perthnasol i asesu effeithiau economaidd.
Ymgysylltu â'r sector	Cwestiynodd darparwyr llety gyrhaeddiad yr ymgynghoriad.	Galwodd darparwyr llety am gyrhaeddiad ehangach yn y sector, gan gynnwys ymgysylltu drwy gyrff masnach a rhwydweithiau llety.
Dyraniad lleol	Galw cryf am fudd gweladwy ar sail lle.	Cododd ymatebwyr bwysigrwydd tryloywder ynghylch dyrannu ar draws yr ynys ac yn lleol.

16.9 Materion a nodwyd drwy'r ymgynghoriad

Nododd yr ymgynghoriad nifer o faterion a fyddai'n parhau'n berthnasol pe bai'r ardoll yn cael ei hystyried eto yn y dyfodol. Roedd y rhain yn cynnwys llywodraethu, prosesau gweinyddol,

materion TAW a llwyfannau, cyrhaeddiad y sector, egwyddorion gwariant ac ychwanegedd, a gwybodaeth waelodlin ar gyfer monitro.

Mae'r adroddiad yn cofnodi'r materion hyn fel materion a godwyd drwy'r ymgynghoriad yn hytrach nag fel rhaglen weithredu ragnodedig. Mae eu harwyddocâd yn gorwedd mewn dangos y meysydd lle mynegodd ymatebwyr a rhanddeiliaid ansicrwydd, pryder neu gefnogaeth amodol.

16.10 Crynodeb integredig o'r dystiolaeth

Mae'r dystiolaeth integredig yn gymysg. Gwrthwynebodd mwyafrif yr ardoll, tra nododd lleiafrif sylweddol a sawl rhanddeiliad cefnogol neu amodol anghenion rheoli cyrchfan a buddion posibl yn ymwneud â data, seilwaith, ansawdd amgylcheddol ac atebolrwydd lleol.

Mae'r dystiolaeth yn cofnodi gwrthwynebiad sylweddol, hyder isel ymhlith casglwyr, pwysau cronol ar fusnesau, pryder am ddefnyddio refeniw yn effeithiol, ymgysylltu wyneb yn wyneb cyfyngedig a threfniadau llywodraethu nad oeddent wedi'u datblygu'n llawn eto adeg yr ymgynghoriad.

Nid yw'r ymgynghoriad yn penderfynu safbwynt polisi'r Cyngor yn y dyfodol. Mae'n nodi'r materion, y bylchau dystiolaeth a'r meysydd pryder a godwyd gan ymatebwyr a rhanddeiliaid ac a allai fod yn berthnasol i unrhyw ystyriaeth yn y dyfodol.

Sail ffynhonnell: synthesis integredig o Adrannau 4-15 o ddadansoddiad ymgynghoriad Ardoll Ymwelwyr Ynys Môn.

17. Sensitifrwydd a chyfyngiadau

Mae'r ymgynghoriad yn darparu corff sylweddol o dystiolaeth ar y safbwyntiau a gyflwynwyd, y rhesymau sylfaenol dros y safbwyntiau hynny a'r materion ymarferol yr oedd ymatebwyr a rhanddeiliaid yn eu hystyried yn bwysig. Fodd bynnag, dylid ei ddehongli o fewn cyfyngiadau ymgynghoriad cyhoeddus agored. Roedd yr arolwg yn hunanddethol yn hytrach nag yn seiliedig ar sampl ystadegol gynrychioliadol, ac felly mae'r canfyddiadau'n disgrifio'r bobl a'r sefydliadau a ddewisodd gymryd rhan yn hytrach na phoblogaeth ehangach Ynys Môn, ei sylfaen fusnes gyfan neu'r farchnad ymwelwyr yn ei chyfanrwydd.

Mae carfannau'r ymatebwyr hefyd yn gorgyffwrdd. Gallai unigolion nodi mwy nag un berthynas â'r ynys, er enghraifft fel trigolyn, perchennog busnes, gweithiwr neu ymwelydd. Felly, ni ellir adio cyfansymiau'r carfannau at ei gilydd i greu cyfanswm poblogaeth unigryw, ac mae'r enwaduron dilys yn amrywio rhwng cwestiynau gan nad atebodd pob ymatebydd bob eitem. O ganlyniad, dylid darllen canrannau yn erbyn y sylfaen ymatebion dilys a nodir ar gyfer pob cwestiwn.

Cyfyngiad	Goblygiad ar gyfer dehongli
Arolwg hunanddethol	Mae'r canlyniadau'n sefydlu cydbwysedd y safbwyntiau a gyflwynwyd, nid amcangyfrif wedi'i bwysoli yn ôl poblogaeth o farn ar draws Ynys Môn.
Carfannau sy'n gorgyffwrdd	Gall canfyddiadau trigolion, busnesau ac ymwelwyr gynnwys rhai o'r un ymatebwyr.
Cyfansymiau dilys amrywiol	Mae canrannau ar lefel cwestiwn yn defnyddio gwahanol enwaduron lle cafodd eitemau eu hepgor neu lle cymhwyswyd llwybro.
Ymddygiad datganedig ymwelwyr	Nid yw bwriadau ynghylch ymweld, hyd arhosiad neu leoliad llety yn ymddygiad a arsylwyd yn y dyfodol.
Presenoldeb isel mewn digwyddiadau	Mae sesiynau galw heibio yn darparu dyfnder ansoddol ond ni allant sefydlu amllder barn leol.
Sylwadau ysgrifenedig	Mae sefydliadau'n amrywio o ran aelodaeth, mandad, dull tystiolaethol a graddau cynrychiolaeth.
Rhagolygon a honiadau allanol	Mae ffigurau rhanddeiliaid yn parhau wedi'u priodoli oni chânt eu gwirio'n annibynnol.
Tystiolaeth gyfathrebu	Mae'r adolygiad yn seiliedig ar gofnodion cyhoeddus chwiliadwy a deunydd a ddarparwyd, nid dadansoddeg gyflawn o gyrhaeddiad a throsi.

17.1 Sensitifrwydd ymddygiadol ac economaidd

Mae angen gofal penodol wrth ddehongli ymddygiad ymwelwyr datganedig. Dywedodd llawer o ymatebwyr sy'n ymwelwyr y gallai'r ardoll effeithio ar a fyddent yn ymweld, pa mor hir y byddent yn aros neu ble y byddent yn archebu llety, ond roedd yr ymatebion hyn yn ddamcaniaethol ac fe'u casglwyd cyn gweithredu. Maent yn nodi risg ymddygiadol ganfyddedig ac maent yn ddefnyddiol ar gyfer monitro a chynllunio senarios, ond nid ydynt yn rhagolygon o nifer yr ymweliadau, y nosweithiau na'r punnoedd o wariant a fyddai'n cael eu colli mewn gwirionedd.

Mae'r un egwyddor yn berthnasol i ragolygon economaidd a geir mewn cyflwyniadau ysgrifenedig gan randdeiliaid. Dyfynnodd sawl sefydliad fodelu, tystiolaeth arolygon a chymariaethau â chyrchfannau eraill, tra tynnodd rhanddeiliaid cefnogol ar brofiad rhyngwladol a thystiolaeth amgylcheddol neu reoli cyrchfan. Oni chânt eu gwirio ar wahân, dylai ffigurau o'r fath aros wedi'u priodoli'n glir i'r sefydliad a'u cyflwynodd. Gall yr adroddiad gofnodi cryfder ac ailadroddiad y dadleuon hyn heb drin amcangyfrifon dadleuol fel ffeithiau sefydledig.

17.2 Tystiolaeth ansoddol a digwyddiadau ymgynghori

Mae'r sesiynau galw heibio cymunedol a chyfarfod y darparwyr llety yn ychwanegu tystiolaeth eglurhaol bwysig oherwydd eu bod yn dangos sut y cysylltodd cyfranogwyr yr ardoll ag amodau busnes, llywodraethu, buddsoddi lleol, gweinyddu ac ymddygiad ymwelwyr. Mae eu

gwerth yn gorwedd mewn dyfnder yn hytrach na chynrychioldeb. Roedd presenoldeb yn y chwe sesiwn galw heibio cymunedol yn isel ac yn anwastad, gan gynnwys un sesiwn heb unrhyw fynychwyr, felly ni ddylid dehongli sesiynau unigol fel mesurau dibynadwy o farn yn yr anheddiad lle cynhaliwyd y sesiwn.

Dylid deall cyflwyniadau ysgrifenedig yn yr un modd yn ôl eu ffynhonnell. Gall ymateb gan gorff masnach, cyngor tref, sefydliad academiaidd, sefydliad amgylcheddol neu fusnes unigol fod â gwerth arbenigol neu gynrychioliadol, ond nid yw'r cyflwyniadau hyn yn uniongyrchol gymaradwy o ran graddfa neu fandad. Felly, cânt eu defnyddio i nodi dadleuon, amodau, tystiolaeth a meysydd o gydgyfeirio yn hytrach na rhoi pwysau ystadegol artiffisial iddynt.

17.3 Adolygiad cyfathrebu

Mae'r adolygiad cyfathrebu yn cadarnhau hyrwyddo dwyieithog ailadroddus drwy sianeli'r Cyngor, Croeso Môn, y gymuned a chyswllt uniongyrchol â busnesau, ond nid yw'r dystiolaeth sydd ar gael yn darparu archwiliad cyflawn o gyrhaeddiad. Nid yw'n cynnwys data cynhwysfawr ar argraffiadau cyfryngau cymdeithasol, ffigurau defnyddwyr unigryw, cyfraddau agor e-byst, cyfraddau clicio drwodd na chofnod llawn fesul sianel o sut y daeth ymatebwyr i mewn i'r ymgynghoriad. Felly, gall yr adolygiad asesu presenoldeb ac amrywiaeth gweithgarwch hyrwyddo, a chymharu hyn â chyfranogiad a gofnodwyd ac adborth y sector, ond ni all gyfrifo cyrhaeddiad neu gyfradd trosi'r cyfathrebu yn fanwl.

17.4 Dehongliad cyffredinol

Nid yw'r cyfyngiadau hyn yn dileu arwyddocâd y canfyddiadau. Mae'r ymgynghoriad yn darparu cofnod clir o gydbwysedd y safbwyntiau a gyflwynwyd ac, drwy'r dystiolaeth ansoddol, y rhesymau dros gefnogaeth, gwrthwynebiad a safbwyntiau amodol. Mae cryfder y gwrthwynebiad ymhlith ymatebwyr busnes ac ymwelwyr, yr ymateb mwy rhanedig gan drigolion, pryderon ailadroddus am weinyddu ac ymddiriedaeth, a chydgyfeirio ynghylch llywodraethu ac ailfuddsoddi gweladwy yn parhau'n ganfyddiadau pwysig.

Dylid hefyd ystyried y cyfyngiadau gyda'i gilydd. Nid oes un mater unigol yn annilysu'r ymgynghoriad, ond mae sawl un yn effeithio ar faint o sicrwydd y gellir ei roi i gasgliadau penodol. Mae cwestiynau caeedig yr arolwg yn darparu'r dystiolaeth gryfaf ar gydbwysedd y farn a gyflwynwyd; mae sylwadau ansoddol yn egluro'r rhesymu y tu ôl i'r safbwyntiau hynny; mae digwyddiadau a chyflwyniadau rhanddeiliaid yn ychwanegu manylion gweithredol ac arbenigol; ac mae'r adolygiad cyfathrebu yn helpu i asesu sut y hyrwyddwyd yr ymgynghoriad. Felly, mae pwysau tystiolaethol pob ffrwd yn wahanol, ac mae'r adroddiad wedi osgoi'n fwriadol drin amllder ansoddol, mandad rhanddeiliaid ac ymatebion rhifiadol yr arolwg fel pethau cyfnewidiol.

At ddibenion gwneud penderfyniadau, y canfyddiadau mwyaf cadarn yw'r rhai sy'n ailadrodd ar draws mwy nag un ffrwd dystiolaeth. Mae enghreifftiau'n cynnwys pryder am weinyddu a gallu busnesau, diffyg ymddiriedaeth ynghylch sut y byddai reffeniwn cael ei ddyrannu, galw am lywodraethu clir a chynrychiolaeth leol, a nodi blaenoriaethau ailfuddsoddi ymarferol. Lle mae canfyddiadau'r arolwg, tystiolaeth digwyddiadau a sylwadau ysgrifenedig yn pwyntio i'r un cyfeiriad, mae'r hyder bod y mater yn bodoli yn gryfach, er na all yr ymgynghoriad fesur ei effaith economaidd yn y dyfodol yn fanwl gywir o hyd.

Fodd bynnag, maent yn diffinio sut y dylid defnyddio'r adroddiad. Mae'n well ei ddeall fel cofnod sy'n seiliedig ar dystiolaeth o ymatebion i'r ymgynghoriad, rhesymu rhanddeiliaid, pryderon gweithredol a materion parodrwydd. Ni ddylid ei drin fel refferendwm cynrychioliadol ar boblogaeth yr ynys, rhagfynegiad manwl o ymddygiad ymwelwyr yn y dyfodol nac asesiad effaith economaidd terfynol. Nid yw'r ymgynghoriad ei hun yn darparu

data economaidd wedi'i ddiweddarau, trefniadau gweinyddol wedi'u profi na thystiolaeth o effeithiau gwirioneddol gweithredu.

18. Casgliadau terfynol

Cynhyrchodd yr ymgynghoriad sylfaen dystiolaeth sylweddol ac amrywiol, dan arweiniad arolwg dwyieithog mawr ac wedi'i ategu gan sesiynau galw heibio cymunedol, cyfarfod penodol i ddarparwyr llety, cyflwyniadau ysgrifenedig rhanddeiliaid, dadansoddiad daearyddol ac adolygiad o hyrwyddo a chyfathrebu. Gyda'i gilydd, mae'r ffynonellau hyn yn darparu cofnod manwl o gydbwysedd y safbwyntiau a gyflwynwyd, y rhesymau y tu ôl i'r safbwyntiau hynny a'r amodau ymarferol yr oedd ymatebwyr a rhanddeiliaid yn eu hystyried yn bwysig i unrhyw benderfyniad lleol yn y dyfodol.

Y canfyddiad pennawd cliraf yw bod yr ymgynghoriad wedi'i arwain gan wrthwynebiad. Roedd gwrthwynebiad cyffredinol yn 70.8% ymhlith ymatebion dilys, gan godi i 83.1% ymhlith busnesau ac 84.2% ymhlith ymwelwyr. Roedd barn trigolion yn fwy rhanedig, gyda 57.8% yn gwrthwynebu a 38.1% yn cefnogi. Mae cryfder y gwrthwynebiad ymhlith busnesau, darparwyr llety ac ymwelwyr yn arbennig o arwyddocaol oherwydd mai'r grwpiau hyn fyddai'n cael eu heffeithio fwyaf uniongyrchol gan gasglu, talu a newidiadau posibl yn ymddygiad ymwelwyr.

Canfyddiad terfynol	Yr hyn y mae'r dystiolaeth yn ei ddangos	Dehongliad cyffredinol
Safbwynt cyffredinol y cyhoedd	Gwrthwynebodd mwyafrif clir gyflwyno ar unwaith.	Gwrthwynebiad oedd safbwynt mwyafrif y rhai a gyflwynodd ymateb.
Safbwynt trigolion	Roedd trigolion yn llawer mwy rhanedig na busnesau neu ymwelwyr.	Roedd barn trigolion yn fwy rhanedig na barn busnesau neu ymwelwyr, er bod gwrthwynebiad yn parhau'r safbwynt mwyafrif.
Hyder busnesau a chasglwyr	Gwrthwynebiad cryf a phryderon manwl am systemau, TAW, gweinyddu, cydymffurfio a gorfodi.	Cododd ymatebwyr busnes bryderon gweithredol a gweinyddol sylweddol.
Ymateb ymwelwyr	Gwrthwynebiad cryf a sensitifrwydd datanedig sylweddol ynghylch dewis cyrchfan, hyd arhosiad a lleoliad llety.	Adroddodd ymatebwyr sy'n ymwelwyr sensitifrwydd ymddygiadol datganedig sylweddol; nid rhagolygon yw'r ymatebion hyn.
Llywodraethu ac ymddiriedaeth	Roedd llywodraethu clir, ychwanegedd, neilltuo cyllid, cynrychiolaeth a chraffu yn bryderon a ailadroddwyd.	Roedd llywodraethu ac ymddiriedaeth yn themâu trawsbynciol a ailadroddwyd.
Blaenoriaethau ailfuddsoddi	Nododd ymatebwyr flaenoriaethau ymarferol a gweladwy ar gyfer unrhyw incwm yn y dyfodol.	Nododd ymatebwyr flaenoriaethau ymarferol a gweladwy ar gyfer incwm damcaniaethol yn y dyfodol.
Tystiolaeth rhanddeiliaid	Roedd buddiannau twristiaeth yn gwrthwynebu'n bennaf; nododd rhanddeiliaid academaidd ac amgylcheddol achos cefnogol neu amodol.	Roedd safbwyntiau rhanddeiliaid yn wahanol, gyda meysydd o gydgyfeirio ynghylch llywodraethu, materion gweithredol ac atebolrwydd.

18.1 Tystiolaeth sy'n gysylltiedig â gwrthwynebiad i weithredu ar unwaith

Mae'r achos yn erbyn gweithredu ar unwaith yn gronol. Nid yw'n dibynnu ar un pryder nac un grŵp ymatebwyr. Disgrifiodd busnesau amgylchedd gweithredu anodd a siarwyd gan dymoroldeb, costau llafur, TAW, y rheol 182 diwrnod, ynni a phwysau gweithredu eraill. Ychwanegodd darparwyr llety bryderon ymarferol am gofrestru, cofnodion gwesteion,

eithriadau, ad-daliadau, systemau archebu, cosbau, gorfodi a thrin trafodion drwy asiantaethau a llwyfannau.

Cofnododd ymwelwyr hefyd wrthwynebiad cryf a dywedodd llawer y gallai ardoll ddylanwadu ar a fyddent yn ymweld, pa mor hir y byddent yn aros neu ble y byddent yn archebu llety. Ni ellir trosi'r ymatebion hyn yn uniongyrchol yn rhagolygon o ymweliadau neu wariant a gollir, ond maent yn nodi risg ganfyddedig sylweddol sy'n berthnasol i unrhyw fonitro neu asesu yn y dyfodol.

Mae ymddiriedaeth yn gyfyngiad yr un mor bwysig. Y pryder negyddol a ddewiswyd amlaf oedd na fyddai'r arian o bosibl yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol. Cwestiynodd ymatebwyr neilltuo cyllid, ychwanegedd, didyniadau gweinyddol, tegwch daearyddol a'r posibilrwydd y gallai incwm yr ardoll ddisodli gwariant presennol yn hytrach na chreu budd newydd gweladwy. Mae hyn yn golygu nad mater o egluro'r tâl yn unig yw'r her. Mae hefyd yn gwestiwn a yw'r sefydliadau sy'n rheoli'r incwm yn cael eu hystyried yn gredadwy.

18.2 Tystiolaeth sy'n gysylltiedig â chefnogaeth a chefnogaeth amodol

Cefnogodd lleiafrif sylweddol yr ardoll, roedd barn trigolion yn fwy cytbwys na barn busnesau neu ymwelwyr, ac roedd ymatebwyr ar draws gwahanol safbwyntiau yn nodi anghenion rheoli cyrchfan dro ar ôl tro. Mae'r canfyddiadau hyn yn disgrifio'r llinyn cefnogol ac amodol o'r dystiolaeth ochr yn ochr â'r gwrthwynebiad mwyafrifol a gofnodwyd yn gyffredinol.

Toiledau cyhoeddus a glendid oedd y flaenoriaeth ailfuddsoddi bennaf, ac yna trafndiaeth, parcio a mynediad, cefnogaeth i fusnesau lleol, llwybrau a phromenadau, yr amgylchedd naturiol a chyfleusterau cymunedol. Mae'r blaenoriaethau hyn yn ymarferol, yn weladwy ac wedi'u cysylltu'n agos â phrofiad beunyddiol trigolion ac ymwelwyr. Nid yw eu nodi yn awgrymu cefnogaeth i'r ardoll, ond mae'n dangos bod ymatebwyr yn gallu gweld meysydd lle gallai buddsoddiad ychwanegol sy'n gysylltiedig ag ymwelwyr fod o fudd.

Amlygodd cyflwyniadau cefnogol ac amodol rhanddeiliaid fuddion posibl gan gynnwys data twristiaeth gwell, atebolrwydd lleol cryfach a gwerthuso ffurfiol. Nododd rhanddeiliaid amgylcheddol bwysau ar seilwaith, mannau cyhoeddus, sbwriel, bioamrywiaeth ac agweddau eraill ar ansawdd cyrchfan. Dangosodd tystiolaeth fusnes amodol fod rhai sefydliadau'n agored i'r egwyddor ar yr amod na fyddai perchnogion a chyfryngwyr yn cael eu cosbi'n ariannol drwy gomisiwn, TAW neu strwythurau trafodion.

18.3 Llywodraethu, tryloywder ac atebolrwydd lleol

Llywodraethu yw'r maes cliriaf lle mae safbwyntiau gwrthwynebus, cefnogol ac amodol yn cydgyfeirio. Roedd ymatebwyr am weld cynrychiolaeth ystyrion gan ddarparwyr llety, busnesau twristiaeth, trigolion a grwpiau cymunedol. Roeddent hefyd am gael rheolau clir ar gyfer gwneud penderfyniadau, gwrthdaro buddiannau, adrodd a chraffu. Nodwyd Partneriaeth Cyrchfan Môn, neu gorff cyfatebol, gan rai cyfranogwyr a rhanddeiliaid fel un strwythur llywodraethu posibl.

Cysylltodd ymatebwyr a rhanddeiliaid hyder mewn neilltuo cyllid ac ychwanegedd â chyhoeddi gwariant gwaelodlin sy'n gysylltiedig â'r gyrchfan, cyfrifyddu ar wahân ar incwm yr ardoll, gwelededd costau gweinyddol ac adrodd sy'n cysylltu incwm gros, didyniadau, dyraniad daearyddol, prosiectau a ariannwyd a chanlyniadau.

Mae'r dystiolaeth ddaearyddol yn dangos bod ymatebwyr yn ystyried atebolrwydd ar lefel yr ynys gyfan ac ar lefel lleol. Mae Ynys Môn yn gyrchfan gydlynol, ond mae pwysau ymwelwyr a blaenoriaethau lleol yn amrywio rhwng lleoedd. Cofnododd yr ymgynghoriad alw am ystyriaeth strategol ar draws yr ynys a budd gweladwy ar sail lle.

18.4 Amseru, parodrwydd a thrwydded gymdeithasol

Mae'r ymgynghoriad yn dangos nad yr un cwestiwn yw amseru ac egwyddor. Gwrthwynebodd rhai ymatebwyr yr ardoll oherwydd eu bod yn ystyried yr amgylchedd economaidd presennol yn anaddas, tra roedd eraill yn agored i'r egwyddor ond am weld llywodraethu cliriach, cynllun gweinyddol neu drefniadau gwariant yn gyntaf. Mae'r ymgynghoriad yn dangos bod ymatebwyr yn gwahaniaethu rhwng egwyddor Ardoll Ymwelwyr, amseru ei chyflwyno a'r trefniadau ymarferol sy'n gysylltiedig â gweithredu. Mae'r dystiolaeth yn cofnodi derbyniad a hyder gweithredol cyfyngedig ymhlith sawl grŵp yr effeithir arnynt yn uniongyrchol adeg yr ymgynghoriad.

At ddibenion presennol, defnyddir trwydded gymdeithasol yn ddisgrifiadol i gyfeirio at dderbyniad, ymddiriedaeth a pharodrwydd grwpiau yr effeithir arnynt i gydweithredu; nid prawf statudol mohono. Cysylltodd cyfranogwyr weithredu ymarferol â busnesau'n deall y rheolau, bod â hyder mewn systemau casglu a gallu egluro i gwsmeriaid sut y byddai'r incwm yn cael ei ddefnyddio.

18.5 Materion a nodwyd ar gyfer unrhyw adolygiad yn y dyfodol

Nododd yr ymgynghoriad gyfres o faterion a fyddai'n berthnasol pe bai'r Cyngor yn ystyried yr ardoll eto yn y dyfodol: llywodraethu, parodrwydd busnes, eglurder treth a llwyfannau, ymgysylltu â'r sector, dyrannu lleol, adrodd cyhoeddus a monitro annibynnol.

Mae'r adroddiad hefyd yn nodi y gallai profiad awdurdodau lleol Cymru sy'n gweithredu ardoll yn gynharach ddarparu tystiolaeth ychwanegol ar gofrestru, cydymffurfio, llwyth gwaith busnesau, ymateb ymwelwyr, costau casglu, lefelau incwm ac ailfuddsoddi. Nid oedd tystiolaeth o'r fath ar gael o fewn yr ymgynghoriad presennol.

Mater a nodwyd yn y dystiolaeth	Tystiolaeth neu wybodaeth sy'n gysylltiedig â'r mater
Llywodraethu cynrychioliadol	Codwyd llywodraethu cynrychioliadol, gan gynnwys rôl bosibl Partneriaeth Cyrchfan Môn neu gorff cyfatebol, gan ymatebwyr a rhanddeiliaid.
Neilltuo cyllid ac ychwanegedd	Roedd neilltuo cyllid, ychwanegedd, cyllidebau gwaelodlin ac adrodd ariannol ar wahân yn themâu a ailadroddwyd.
Parodrwydd casglwyr	Cododd darparwyr gwestiynau am lifoedd gwaith, canllawiau, cymorth systemau a gwahanol fodelau llety.
Triniaeth TAW a llwyfannau	Gofynnodd rhanddeiliaid am eglurder ynghylch archebion uniongyrchol, asiantaethau, llwyfannau, ad-daliadau a throthwyon treth perthnasol.
Dyraniad daearyddol	Mae'r dystiolaeth yn cofnodi blaenoriaethau ar draws yr ynys a galw am fudd gweladwy ar sail lle.
Cyfathrebu ac ymddiriedaeth	Mae'r dystiolaeth yn cofnodi pryderon am gyrhaeddiad y sector a galw am gyfathrebu clir am egwyddor, amseru, gweinyddu a gwariant.
Monitro a gwerthuso	Nodwyd dangosyddion gwaelodlin a monitro annibynnol fel ystyriaethau perthnasol.
Tystiolaeth benderfynu wedi'i diweddaru	Nodwyd amodau economaidd presennol, tystiolaeth cost ac incwm, a phrofiad awdurdodau eraill yng Nghymru fel tystiolaeth gyd-destunol a allai fod yn berthnasol.

19. Casgliad cyffredinol y dystiolaeth

Cofnododd yr ymgynghoriad fwyafrif clir yn erbyn cyflwyno'r Ardoll Ymwelwyr ymhlith y rhai a ymatebodd, gyda gwrthwynebiad yn arbennig o amlwg ymhlith busnesau, darparwyr llety ac ymwelwyr. Nododd hefyd bryderon am amseru, pwysau cronol ar fusnesau, gweinyddu, TAW, gorfodi, cystadleurwydd, tegwch a hyder yn y ffordd y byddai reffeniwn'n cael ei lywodraethu a'i wario.

Ochr yn ochr â'r gwrthwynebiad mwyafrifol hwn, nododd lleiafrif sylweddol o ymatebwyr a sawl rhanddeiliad cefnogol neu amodol fuddion posibl sy'n gysylltiedig â buddsoddiad ychwanegol, rheoli cyrchfan, ansawdd amgylcheddol, data gwell ac atebolrwydd lleol. Nododd ymatebwyr hefyd flaenoriaethau ymarferol ar gyfer incwm damcaniaethol yn y dyfodol.

Roedd cydgyfeirio sylweddol ynghylch llywodraethu a thryloywder er gwaethaf gwahaniaethau yn y safbwynt cyffredinol. Cododd ymatebwyr ar draws gwahanol safbwyntiau bwysigrwydd ychwanegedd, cynrychiolaeth, budd lleol gweladwy, adrodd ariannol clir a monitro. Nododd yr ymgynghoriad hefyd gwestiynau gweithredol heb eu datrys ar gyfer darparwyr llety.

Nid yw'r dystiolaeth yn penderfynu a ddylai'r Cyngor gyflwyno, gohirio neu wrthod Ardoll Ymwelwyr. Penderfyniad polisi i'r Cyngor yw hwnnw. Mae'r adroddiad hwn yn darparu sylfaen dystiolaeth ar gydbwysedd y safbwyntiau a gyflwynwyd, y rhesymau dros y safbwyntiau hynny a'r ystyriaethau ymarferol a nodwyd drwy'r ymgynghoriad.